

ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1266

ЗАБАВНИК

5
динара

2.4.1976. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVII

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ГУРАНСОН
МЕЋУ
ШКОТИМА
(II)

Ripley

Веровати или не!

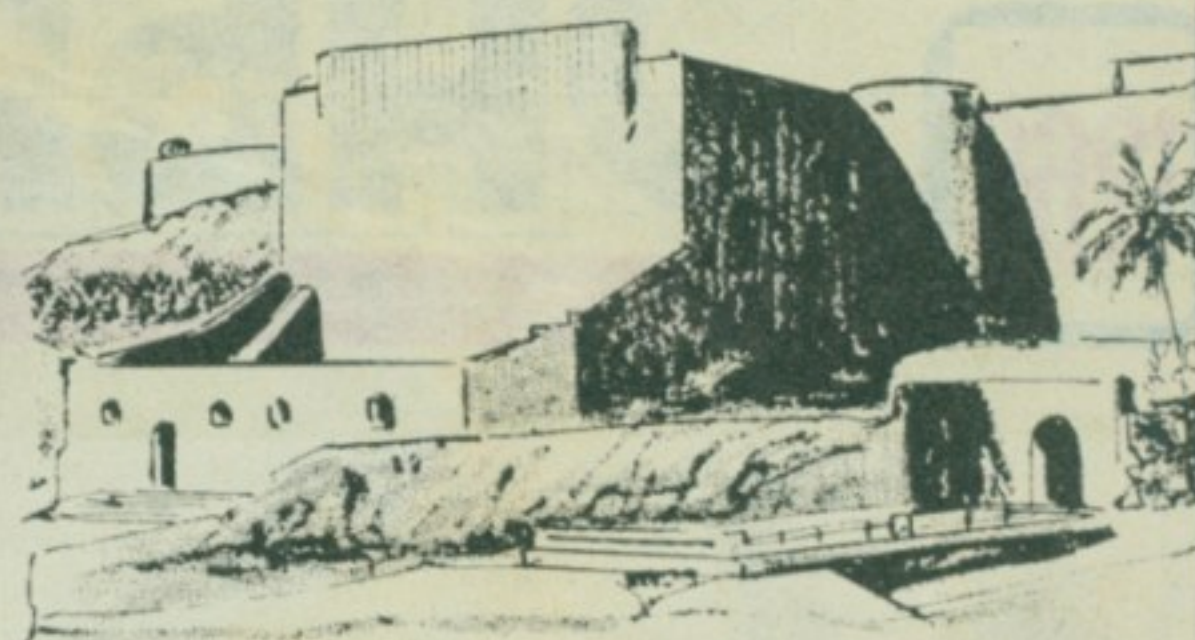
Ова ЦРКВИЦА

У ГРИНФЕЛДСХАУЗЕНУ, У НЕМАЧКОЈ, САГРАЂЕНА У 12. ВЕКУ, БИЛА ЈЕ ДО 1803. ГОДИНЕ СКОРО ПОТПУНО ЗАТРПАНА БЛАТОМ.

Херберт Баумини

ИЗ ОУК РИЦА (САД) МОЖЕ ДА ИЗДИШЕ ДУВАНСКИ ДИМ КРОЗ УШИ.

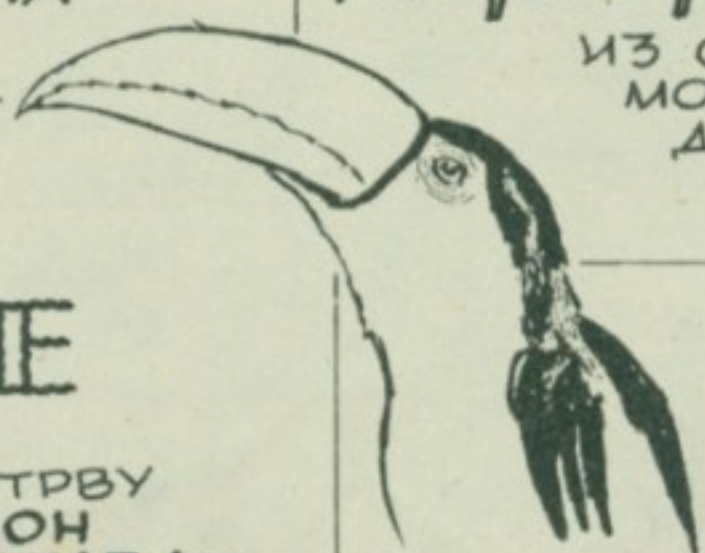

ТВРЂАВУ ЖЕЗУС

У МОМБАСИ, У КЕНИЈИ (АФРИКА) ПОДИГЛИ СУ 1593. ПОРТУГАЛЦИ ОД КАМЕЊА КОЈЕ СУ БРОДОМ ДОПРЕМИЛИ ИЗ ПОРТУГАЛА.

НАЈДУЖЕ ИМЕ

ЈЕДАН ДЕЧАК ИЗ КАКАУДРОВА, НА ОСТРВУ ФИџИ, ДОБИО ЈЕ ИМЕ: СОЛОМОН КВАЛОБУЛАКИВАНУДАНТАЛАДЖАКАТАВА-НИКОВАНИКОВАНЕНАЛУВУМАЈВАТУЛЕЛЕ... У СПОМЕН НА СПАСАВАЊЕ СВОГ ОЦА ОД ДАВЉЕЊА КОЈЕ У ПРЕВОДУ ГЛАСИ: „ПРИВРЕМЕНИ МИНИСТАР ЗА ФИџИЈАНСКЕ ПОСЛОВЕ СРЕКНО ЈЕ ДОПЛИВАО ДО ОБАЛЕ КАД ЈЕ ЈЕДАН БРОД ПОТОНУО У БЛИЗИНИ ВАТУЛЕЛЕ.“

Птица ТУКАН

ИМА ОГРОМАН КЉУН — ЧЕСТО ДУГАЧАК КОЛИКО И САМА ПТИЦА — КОЈИ ЈЕ ТЕЖАК СВЕГА 30 ГРАМА.

ПЛАНИНА ЦИПЕЛА

НА ЈЕДНОМ ОСТРВУ У ЈЕЗЕРУ ПО-ЈАНГ, У КИНИ, ДОБИЛА ЈЕ ТО ИМЕ ЗБОГ ТОГА ШТО ОБЛИКОМ ПОДСЕЊА НА ЦИПЕЛЕ КАКВЕ ОБИЧНО НОСЕ КИНЕСКИЊЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● нови аеродром у Монреалу „Мирабел“ покрио је ове зиме снег дебело око 3 метра. Да би се писте оспособиле за слетање и полетање аеродромске власти су први пут употребиле највеће машине за чишћење снега

на свету. Ови цинови могу, крећући се брзином од 70 километара на час, да очисте три хиљаде тона снега за један час.

● последњи витешки турнир одржан је у Немачкој 1487. године, а у Француској је последњи дворски турнир одржан 1559. године.

● најпокретљивији мишићи на човечијем телу налазе се код ока: то су мишићи који покрећу трепавице. Ти мишићи су толико покретљиви, да за најкраће време могу око да заштите од опасности.

● зна се да су жирафе веома плашљиве животиње. Када се одмарају у хладу, постављају стражаре. Међутим, мање је познато да су жирафе изванредно јаке, нарочито ако се бране кад их ко нападне. Јачина удараца жирафине ноге може да буде толико да обори и лава.

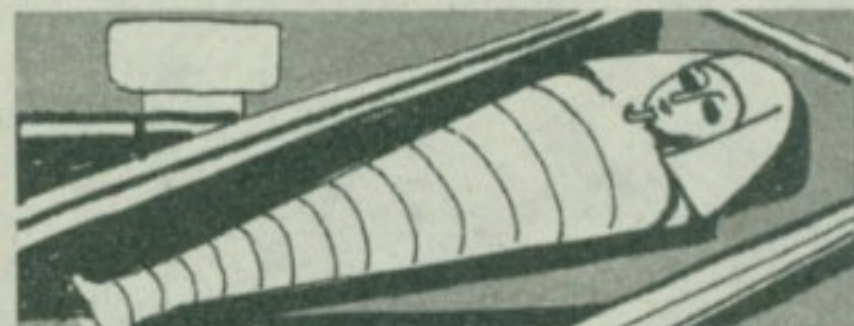
● споменик кнезу Михаилу, који се налази пред Народним позориштем у Београду, израдио је италијански вајар Енрико Паци. Споменик је изливен у бронзи у Минхену.

● најстарија књига коју је Гутенберг штампао потиче из 1445. године. То је један одломак из књиге о Сибили (краљици од Сабје), која је, опет, део једне средњовековне „Песме о страшном суду“.

● реч мумија није египатског порекла, већ долази од персијске речи мум, која значи восак. Ова реч, која је у Египат дошла преко Арапа, стигла је и до нас. Тако су се у неким нашим крајевима свећари и воскари називали мумцијама, а маказе за подрезивање стењака на свећама мума-казе.

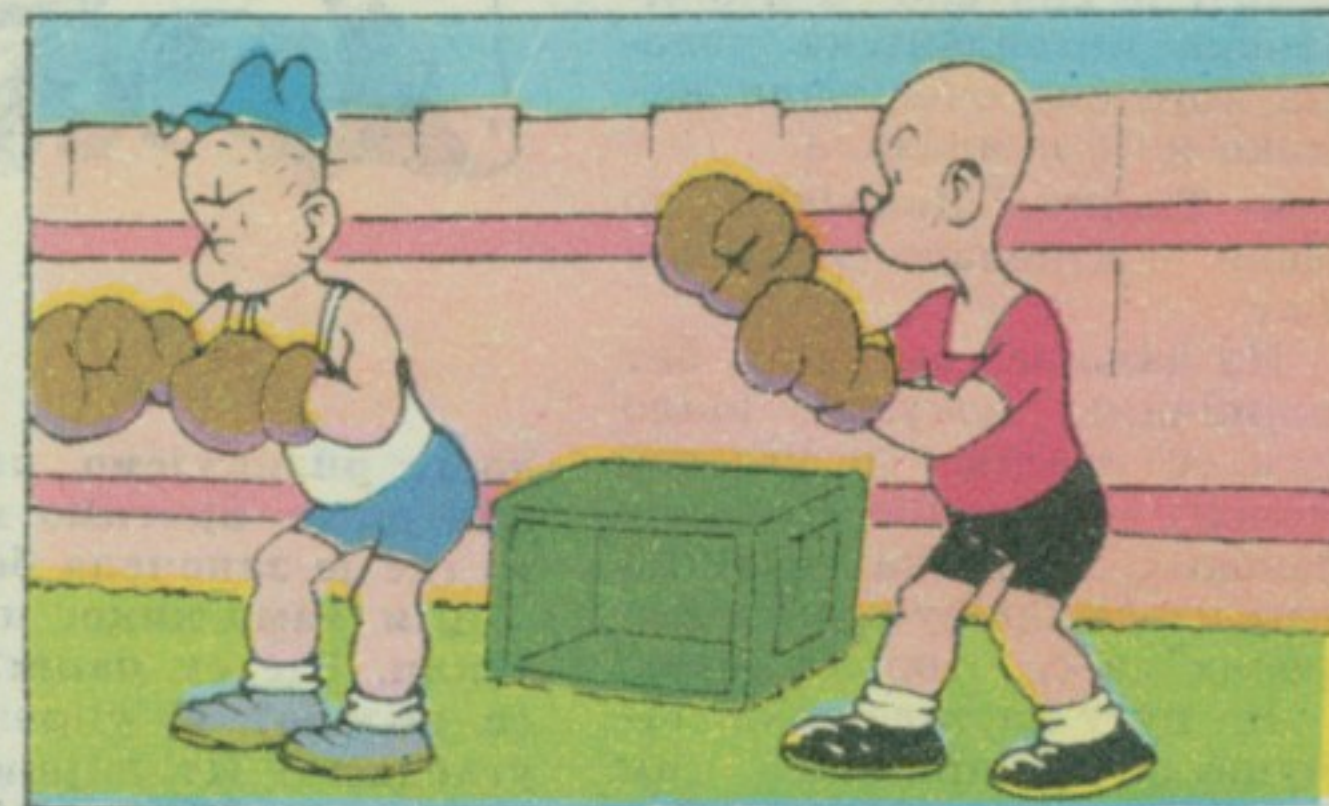
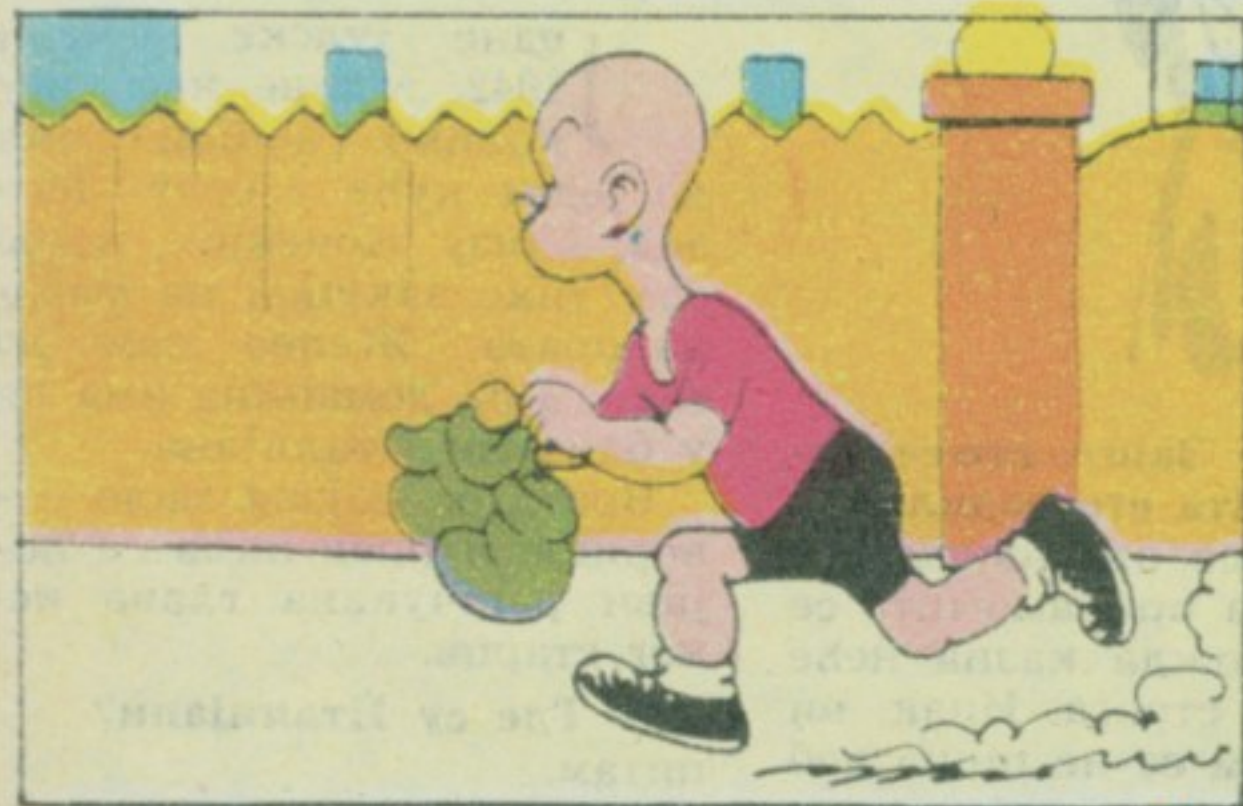
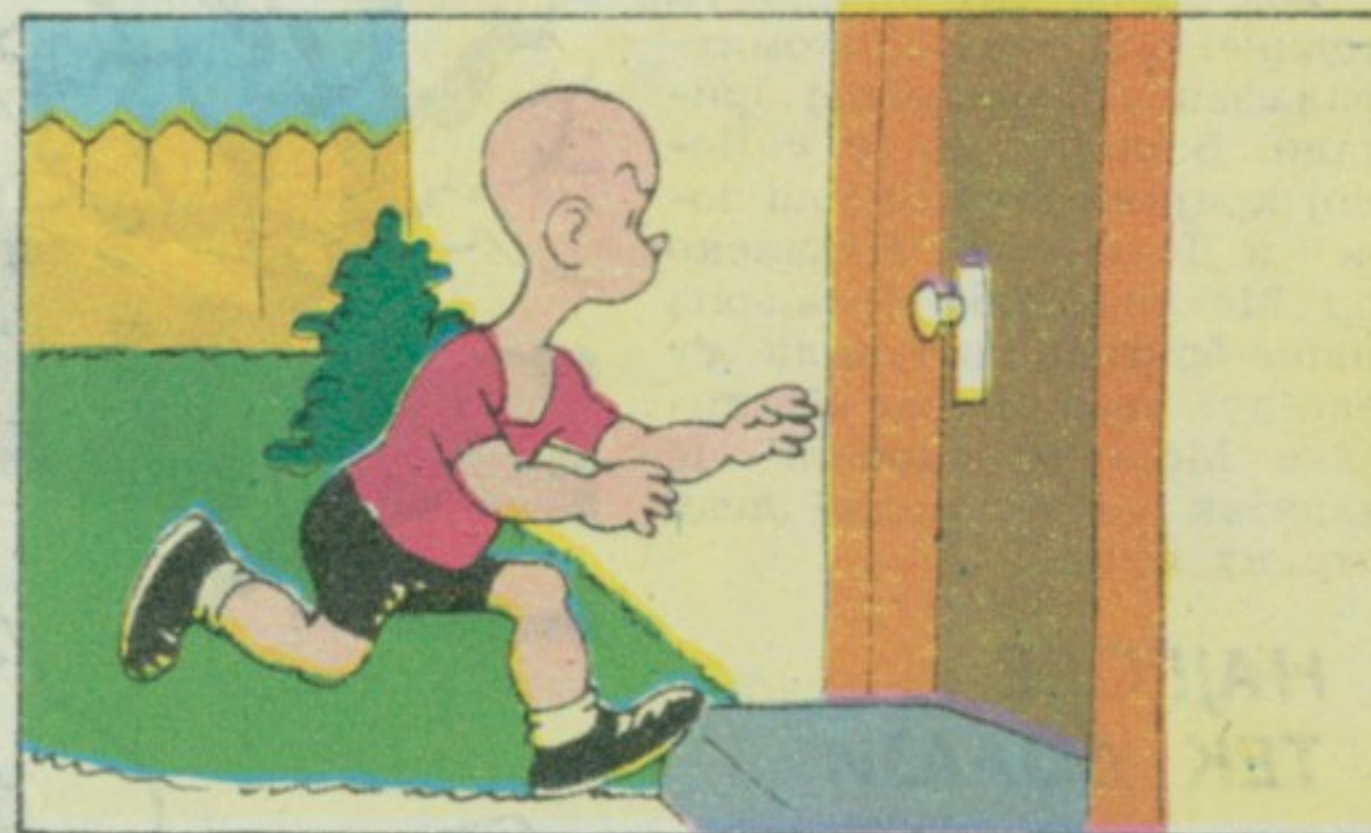
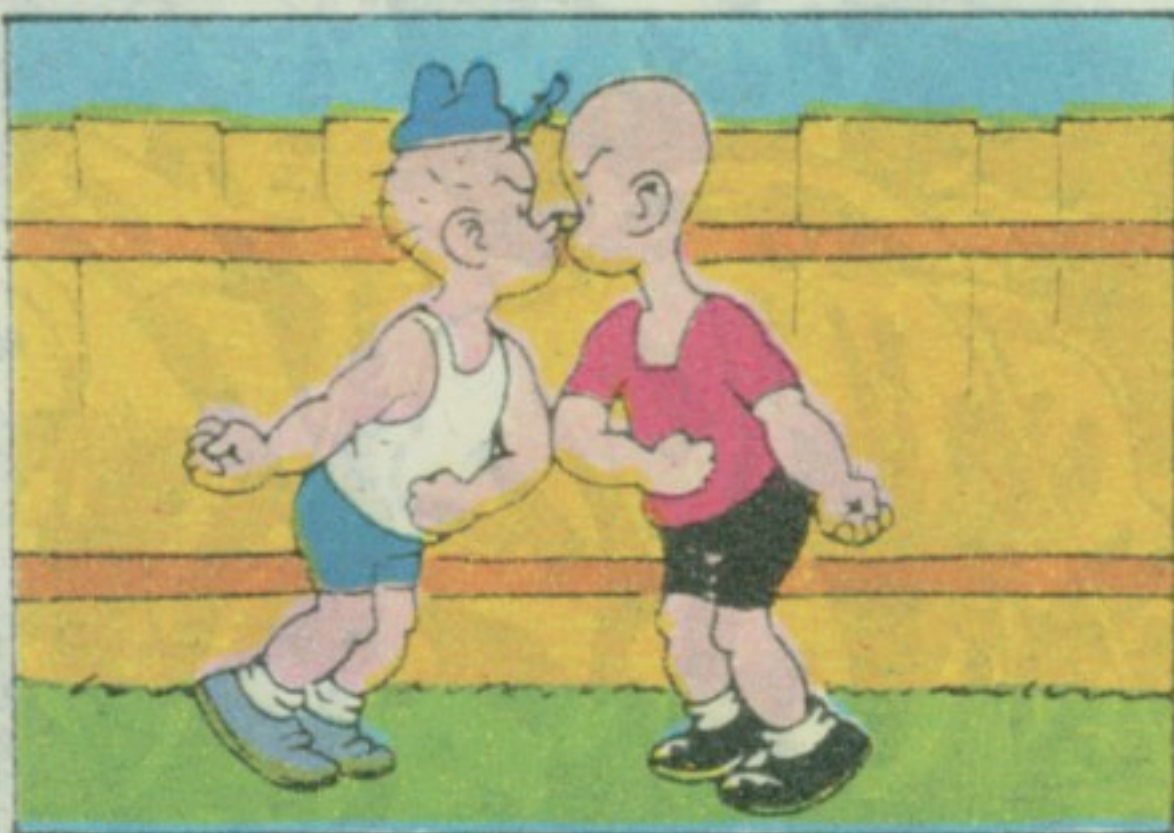
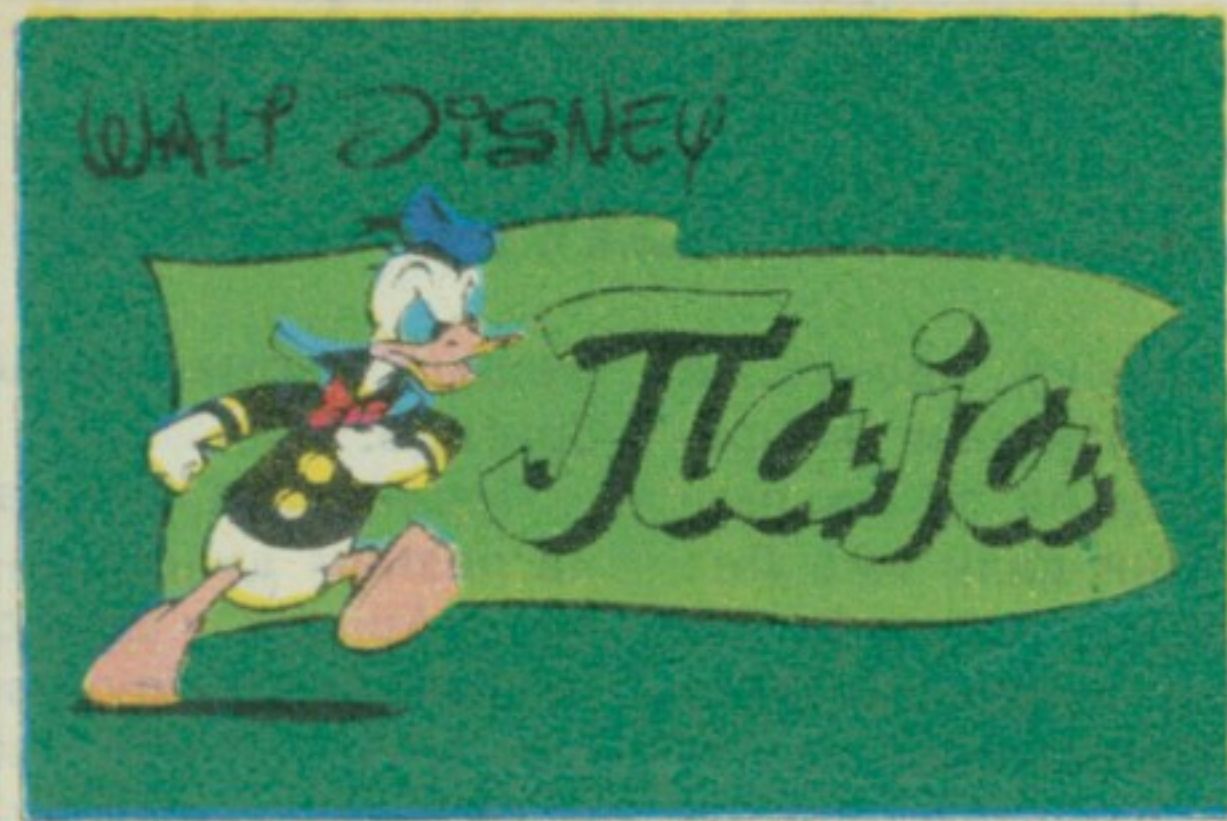
● прву трамвајску пругу поставио је у Њујорку 1842. године Француз Лубе.

● први брод који је одржавао редовну службу на линији Европа — Њујорк био је велики поштански брод „Краљица Ана“. Почео је да саобраћа 1710. године.

● ракови нису црвене већ смеђе боје. Поцрвене тек кад се скувају.

АНДРЕЈ ЦЕТИНСКИ ЛЕВ

Рођен је 30. новембра 1921. године у Бањој Луни крај Кочевја у Словенији. Био је типографски радник. У ослободилачку борбу ступио је већ првих дана рата. У свом

батаљону прочуо се као најбољи митраљезац па су му партизани дали име Лев (лав). Ускоро је постао командир чете у Цанкаревој бригади а затим командант батаљона и за-

меник команданта бригаде.

После рата био је на разним дужностима у Армији а данас је генерал-потпуковник ЈНА у Љубљани и активан друштвено-политички радник.

Хвала, другови!

И сама помисао на казну била нам је неподношљива. Лепше је поћи у јуриш него слушати како ти командир пред осталима чита „буквицу“. Били смо комунисти — борци, а они који нису били комунисти хтели су то да постану. Грешке се зато ни ком нису праштале. Понекад је и сасвим мали прекршај, као што је убрана јабука у току марша, могао да има озбиљне последице.

Тих дана, октобра 1942. године, био сам пушкомитраљезац у Цанкаревој бригади. Борили смо се у Белој крајини која се још зове и Долењска. Недалеко од Метлике два батаљона наше бригаде поставила су заседу: чекали смо Италијане. Моја чета добила је задатак да запоседне леву страну пута.

НАЈГОРЕ ТЕК ДОЛАЗИ

Већ је свитало а италијанска интендантска колона коју смо очекивали никако није наилазила.

— Тишина! Долазе! — до мене је изненада допро шапат.

Из даљине сам зачуо батвојнички цокула. Мало сам се издигао и угледао колону од пет-шест италијанских војника. Пустио сам их да приђу а онда наредих да се отвори ватра.

На путу настаде трка, зачуше се повици. Хтео сам поново да притиснем обрач кад, наједном, пуца и иза наших леђа. Окренуо сам се и видео како ивицом шуме наступа друга италијанска колона. Налазили смо се у правом процепу.

Није ми преостало ништа друго него да издам наређење: једни нека пуцају према путу а други према шуми. Ускоро, Италијани иза наших леђа почеше да се повлаче према Метлики. Појурисмо за њима, али већ кад смо били наомак Метлике, схватих да тако

— ВЕЧЕРАС У ДЕСЕТ БУДИ ИСПОД ОНЕ КРУШКЕ И — НЕМОЈ НИКОМ ГОВОРИТИ — РЕКАО МИ ЈЕ ПОМОЋНИК КОМЕСАРА БАТАЉОНА. БИО САМ СИГУРАН ДА ЋЕ МЕ СТРЕЉАТИ.

доста ризикујемо, па наредих да се вратимо на место где је започела борба.

Али, тамо никог нисмо застекли. Где су наши? Шта се десило? И управо тада угледамо Италијане који су се враћали из Метлике.

— Грабите, другови, оружје, па да бежимо — кажем и први узех једну пушку. Повео сам другове у правцу планинских села јер сам веровао да ћемо тамо наћи наше јединице. Цео тај дан марширали смо без одмора а ваљало је наставити и у току ноћи.

Најгоре је, ипак, тек долазило — како ћемо оправдати наш изостанак. Ко нам је дозволио да се издвојимо?

Почео сам да загледам

другове, по њиховим лицима схватио сам да се и они боје казне. С таквим примислима стигли смо у батаљон тек увече, другог дана. И управо кад смо поседали да се одморимо, стиже међу нас задихан курир.

— Наређено вам је да се одмах јавите у Штаб батаљона — рече.

Полазимо, одмах, без речи али се више вучемо него што идемо.

— Казниће нас! — говори гласно један од другова.

ЗБОГ ПРИМЕРНОГ ВЛАДАЊА

— Где сте? — запита нас командант чим смо стигли

у Штаб. — Зашто сте се одвојили? Шта сте радили?

Некако се открависмо и почесмо да причамо шта се десило. Можда казна неће бити тако строга. Ипак, видим да нам се не пише добро, поготову мени јер сам носио митраљез и рескирао да га изгубим. Јер, људи су гинули да бисмо дошли до митраљеза а ја сам, као у шали, трчао с њим за Италијанима.

— Слободни сте — рече напоследку командант и поче нешто да се сашаптава с осталим друговима из Штаба.

Сигурно ће нас извести на војни суд, мислим. Већ смо се удаљили од Штаба кад нас стиже помоћник комесара батаљона.

— Ви идите у чету. А ти — окрете се мени — остани, хоћу да разговарам.

Поново ме је испитивао о акцији а онда, кад смо већ у ходу стигли до краја села рече:

— Видиш ли ону крушку. Вечерас, у десет сати буди испод ње и немој ником говорити. Разумеш!

Чуо сам затим поздрав. Он је одлазио а ја нисам имао чак ни снаге да се окренем. Све ми је било јасно: стрељаће ме.

Када сам у тачно одређено време стигао под крушку тамо је већ било неколико другова који су ме испитивачки погледали.

— Одлучили смо, друже Лев, да те... да те примимо у Партију — рече ми помоћник комесара батаљона. — Због твог примерног понашања и храбрости...

Обузела ме је неслућена радост, хтео сам да скочим, да вичем, да их грлим, да пуцам из митраљеза, али нисам имао снаге. Само сам тихо шапнуо:

— Хвала, другови!

АВЕ

Једне јулске вечери 1942. године нас неколико дошли смо до једне куће у селу Модел, близу Кочевја, и ја сам тихо закуцао на улазна врата. Желео сам да сазнам од домаћина има ли у близини Италијана.

Врата се најзад мало отворише и пред нама се појави расчупана глава неког старца.

— Где су Италијани? — питам.

— Бежите, несрећници, сво их у оној згради поред моје куће — човек унезверено погледа по дворишту тресући се од страха. — Има их на стотине.

Осмотрио сам зграду коју нам је показао, прозори су били зазидани циглама и цаконима између којих су се налазили мали отвори за пушке.

— Чича, ми идемо на твој таван — рекох — да их мало погледам одозго.

До тавана су водиле др-

Командир у бунару

Док смо се приближавали пруги између Карловца и Јастребарског, командант батаљона IV кордунашке бригаде у ходу издаде заповест.

Лев, ти ћеш са својом четом у заседу. Минирај пругу и пошаљи патроле на све стране. Пази да нас непријатељ не изненади.

Била је зима, врашки хладно, али у рату задаци се не бирају. Неколицина нас пошла је насипом, повремено смо застајали и ослушкивали да ли наилази воз. Кад ми се учинило да је време за постављање заседе наредих колони да се заустави.

Поред пруге угледао сам некакву колибу затворену са три стране и покривену циглом. Учинио ми се да је то стражара. Али, био је обичан бунар.

У жељи да се мало одморим, приђох бунару и седох на облу греду на његовој ивици. У једној руци држао сам карабин а другом сам намештао торбицу која ми је спадала с рамена. Наједном, лева нога ми се оклизну и... нисам имао довољно времена да се уплашим како треба, кад бућнух у воду.

Почех тонати али, иако нисам знао да пливам, успео сам некако да се извучем на површину и удахнем ваздух. На моју срећу, зид је био доста разрушен тако да сам успео држим

Обузела ме је неописива паника: да ли да се убијем или да чекам!

да се ухватим за пукотине и тако одржим изнад воде. Пипајући наслепо око себе, осетих некакав колац али тада настаде нова мука —

да се ухватим за пукотине и тако одржим изнад воде. Пипајући наслепо око себе, осетих некакав колац али тада настаде нова мука —

нисам знао како да се ухватим за њега. Ако пружим леву руку којом сам се држао за избочине — потонућу, а ако покушам левом — изгубићу пушку коју сам грчевито стезао.

Обузе ме страв а јер сам све више малаксавао. Пошто је бунар био веома узан, одлучио сам да се на једној његовој страни ослоним ногама а на другу леђима и тако издигнем главу изнад воде. Али, како одатле да се извучем. И шта да радим ако наиђу усташе?

НЕЋЕ МЕ ЗАБОРАВИТИ!

Већ када сам почео да губим наду, изненада, изнад своје главе угледао сам другове који су ми спустили парче дрвета везано за опасач.

— Ухвати се, зајаши — викали су одозго.

Добро сам се намучио док нисам успео то парче дрвета да провучем између ногу. Они почеше опрезно да ме вуку и — управо кад сам се већ обрадовао да ћу ускоро бити на слободи, поново се нађох у води. Сада је то био прави шок.

Обузела ме је неописива паника, нећу се жив одатле

извући, размишљао сам. Али, убрзо угледах како се према мени спушта ново спасилачко ује. Поново су ме вукли, а онда — по трећи пут наглавачке сам се сјурио у амбис.

Када сам најзад успео да дигнем главу изнад воде, погледао сам навише али у отвору више није било другова. Тада сам зачуо некакву чудну тутњаву а затим тупи одјек рафала и топова. На небу, високо изнад себе угледао сам блесак, као да су севале муње.

Тренутак сам све тогледао као опчињен а тек потом схватих да је дошао непријатељ. Сада је заиста постојао само један излаз: да се убијем. Али, опет јављао се други глас у мени — не лудуј, неће те другови оставити.

Тада се у отвору бунара појави нека црна прилика. Усташе, помислих, а онда препознах свог друга Ивицу. Дотурио ми је некакву жицу скинуту са телефонских стубова и заједно са осталим борцима извукао ме из бунара.

Тек касније сам сазнао да се непријатељски оклопни воз зауставио подаље од бунара што је омогућило мојим друговима да ме спасу.

ти у белом

Одећа, коса, лице — све на нама било је покривено кречом. Збуњени и уплашени, Италијани су устукнули.

вене мердевине. Чим смо се успентрали, одмах смо поставили митраљез на прозорчић, окренут према кући у којој су се налазили Италијани.

Простор између те две куће био је празан али само закратко: непријатељски војници одједном су по чели ужурбано да трче, неки су се препирали, довикивали.

ОПЕТ СУ НАС ОПОКОЛИЛИ

Нисам више хтео да чекам, притиснуо сам обарач на митраљезу. Доле, у дворишту, настаде пометња, неки зајаукаше, други су бежали у паници.

Али, убрзо су се прибрали, њихови меци засуше нас као разљућене осице.

— Опкољени смо! — повика неко.

Видео сам то и сам па на редих да искачемо кроз прозор. Потрчасмо преко дво-

ришта а бомбе запрашташе око нас. Јурњава кроз село није дуго трајала, нашли смо се убрзо у неком воћњаку. А Италијани су нас пратили у стопу.

Изненада угледах једну јаму с гашеним кречом, једини заклон на целом том простору. Сви, као по договору, бацисмо се у њу. Упали смо у житку белу кашу која нас је почела нагризати али нисмо имали времена да размишљамо о таквим „ситницама“. Почели смо да пуцамо на Италијане кад, изненада, запрашта и са друге стране, од шуме. Коначно иду наши, помислих и окренух се обрадован. Али, укочих се!

Били су то Италијани који су ишли према нама у стрељачком строју целом ширином поља. Опкољени смо, схватих и би ми крииво што су нас надмудрили.

Дигли смо се нагло и као беле авети појурили међу њих, с бомбама у рукама које од узбуђења нисмо ба-

цили. Сећам се само да ми је митраљез који сам носио одједном постао невероватно тежак.

Кад су Италијани угледали како јуримо према њима, онако бели од креча, као по команди — полега-

ли су на земљу и ућутали се. А ми смо их прескакали, једног сам чак и нагазио, и наставили да трчимо према шуми. Тек кад смо у њу зашли стотинак метара, око нас су зафијукали меци.

Италијанима у првом тренутку није било јасно да ли су пред њима партизани или — авети у белом. Док су се они прибрали, било је већ касно.

(ИЗ КЊИГЕ „ЖИВЕ ЛЕГЕНДЕ“ В. ЛУБАРДЕ)

1 СТРАХ ОД НЕПОЗНАТОГ — У француском градићу Кајзербергу у породици месног свештеника Швајцера родио се 14. јануара 1875. године дечак који је добио име Алберт. Живећи у кући у којој се посебна пажња посвећивала музици, дечак је већ у петој години научио да свира клавир, а у осмој оргуље, инструмент који ће постати једна од његових највећих љубави у животу. Временом Алберт је израстао у романтичног дечака. Био је помало плашљив и чудновато знатижељан.

2 У УЈАКОВИМ ПАНТАЛОНАМА — У школи Алберт је био тако слаб ђак да су његови родитељи сумњали да ће је икад завршити. Међутим, како је време пролазило, дечак је за њу показивао све више интересовања. На завршним испитима, Алберт се, немајући као остали дечаци свечано одело, појавио у ујakovим панталонама и старом, искрзаном шињелу, што је код његових другова изазвало буду подругливог смеха. Па ипак, њему то није сметало. Са најбољим оценама положио је све испите.

3 ЗАЉУБЉЕН У МУЗИКУ — Понесен дубоким тоновима Бахове и Хендлове музике, Алберт је највећи део времена проводио за оргуљама. Зато нико није био зачуђен што је поред студија филозофије 1894. године уписао и конзерваторијум у Берлину. Шест година касније дипломирао је и теологију на универзитету у Стразбуру и добио катедру професора. На његов даљи живот утицале случајно прочитана вест у једном париском листу посвећена Габону, држави на западној обали Африке.

4 ЗАВРШИЋУ МЕДИЦИНУ! — „Заменићу катедру лекарском ординацијом“, одлучио је Алберт Швајцер дубоко потресен трагедијом народа у далекој земљи у којој су харале маларија, лепра и друге болести и — отишао да студира медицину! Својој вереници Елен Бресло предложио је да заврши школу за медицинске сестре да би могла да му помаже. Осамнаестог априла 1913. из габонске луке Пор Жантил стигао је у Ламбарене бродит.

ГУЉЕ У ЦУНГЛИ

5 **ОД ЈУТРА ДО ЈУТРА** — Ламбарене је било насеље усред цунгле у којем су царовале врућине, влага и комарци. Пред малом ординацијом доктора Швајцера која је радила под готово немогућим условима стрпљиво су чекале десетине па и стотине болесника. Радило се од јутра до јутра, без одмора, данима, недељама, месецима. Па ипак, Алберт Швајцер није посустао. У ретким тренуцима одмора волео је да се поигра с децом или је свирао на оргуљама од којих се ни овде, у цунгли није одвајао.

6 **СЕЛО ЗА ЛЕПРОЗНЕ** — Чetrнаест година по доласку у Ламбарене, Швајцер је на обали реке код места Атадије подигао болницу и читаво село за лепрозне болеснике. Али, ускоро се показало да је за њихово уређење потребно много новца а њега није било. Због тога је „велики бели доктор“, како су Швајцера звали болесници, почео с времена на време да путује у Европу и даје концерте. Сав приход стечен у концертним дворанама улагао је у изградњу амбуланти, лабораторија.

7 **У СЕНЦИ ПАЛМОВОГ ЛИШЋА** — Пуне 52 године провео је Алберт Швајцер у габонској цунгли лечећи оболеле од тешких, понекад неизлечивих болести. С путовања по Европи брзо се враћао: недостајали су му његови болесници, крештави гласови прашумских птица што су га зором будили, плашљиве антилопе и пеликан Оскар који га је неуморно пратио. За свој пожртвовани рад овај велики хуманиста добио је

1948. Орден Легије части, 1952. Нобелову награду за мир и 1955. Орден за заслуге. Умро је 5. септембра 1965. године у Европи, али су његови посмртни остаци пренесени у Ламбарене и тамо сахрањени на месту које је сам одредио, испод високих палми у самом кругу болнице и села за лепрозне. Сваког јутра на малој хумци, са једноставним дрвеним крстом на којем стоје само подаци о годинама рођења и смрти доктора Алберта Швајцера, осване букетић цвећа.

У загрљају медведа

НА НАГОВАРАЊЕ СВОЈЕ КЋЕРИ, ЏОН ЈЕ ОТВОРИО ПРОЗОР АУТОМОБИЛА ИАКО ЈЕ ТО У САФАРИ-ПАРКУ БИЛО ОПАСНО И — ЗАБРАЊЕНО!

Данима је Џон Мек Неир, тридесет двогодишњи службеник осигуравајућег друштва у енглеском граду Бирмингему, обећавао својој јединици Џули да ће је одвести у сафари-парк недалеко од Кидерминстера. Али, увек би у последњем тренутку искрсло нешто непредвиђено и покрета је одлагана.

Џули је већ скоро изгубила наду да ће отац одржати обећање кад га је једног раног недељног јутра септембра прошле године чула како телефонира стрицу Џемсу и позива га да пође с њима поподне у Мидлендски парк. Наравно, позив је важио и за стрину Клер.

Кад се пред ниском кућом с кровом од црвене опеке у Кингс стриту број 10 зачуо продоран звук аутомобилске сирене, Џули истрча напоље и у пролазу добади мајци која је управо паковала сендвиче:

— Пожури, стигли су!

Пет минута касније уз шкрипу кочница два аутомобила завиле су за угао Кингс стрита. У првом су се налазили Џон, његов брат и Џули која је седела позади, а у другом Клер и Мојра Мек Неир.

И ЏЕМС СЕ ОДУШЕВИО

До главног улаза у сафари-парк породица Мек Неирових је стигла око четири часа поподне. Док је Џон куповао улазнице, Џули га је нестрпљиво пожуривала. Зажарених образа и сјајних очију освртала се лево-десно тражећи погледом те „страшне дивље звери“ које је могла да види само на страницама књига. А онда изненада, само што су изишли из шумарка, угледала је приказ који је далеко надмашивао сва њена очекивања: на само стотинак метара од стазе којом су се возили одмарало се неколико слонова а мало даље, лево, две жирафе извијале су своје дуге вретенасте вратове

не би ли дохватила лишће с највиших грана неког њој непознатог дрвета.

Џули запљеска рукама и поче да цичи од радости на шта је отац помало зачуђено, па ипак блаконклоно погледа и помисли у себи: Још је право дете!

— Гле, има и лавова! — узвикну у том тренутку одушевљено Џемс и показа на огромне мачке с десне стране стазе. У том тренутку, као да жели да се прикаже у пуном сјају и лепоти, једна лавица се диже и лењо протегну не обраћајући ни најмању пажњу на посетиоце.

Мало даље налазило се десетак мрких медведа. Док су се једни безбрижно гегали око неког старог обореног стабла, остали су дремали на сунцу. Џемс заустави аутомобил недалеко од њих да би

сачекао Клер и Мојру које су хтеле да направе неколико снимака лавова.

УПРКОС ОПОМЕНИ

И тако, док су чекали две жене, Џон наједном осети да је у аутомобилу вруће као у котлу. Пошто је скинуо сако и раскпчао кошуљу, он обриса марамицом знојаво лице.

— Отвори мало прозор, тата — предложи Џули.

Џон се један тренутак колебао да ли да је послуша јер се сетио велике табле на улазу у парк која је опомињала посетиоце да не излазе из аутомобила и не отварају прозоре. Али, како је врући-

Да ли због праска сломљеног стакла или због мириса крви коју је осетио, тек медвед рикну разјарено и левом шапом поново удари по аутомобилу. Остатак стакла се распршта и Џон се нађе лицем у лице са разјапљеном медвеђом њушком. Пре него што је стигао да направи и најмањи покрет, медвед провуче шапу и запараваши га оштрим канцама по лицу, зграби га за руку. На задњем седишту Џули је изbezумљено врштала.

СТРАШАН УРЛИК

Полуонесвесни од бола Џон поче бесмучно да удара помањиталу звер покушавајући да ослободи руку. Узалуд. Медведа је то

ШПИЈУНИ ЗА ШТАМПАРСКИМ СТРОЈЕМ

После пропасти Мајнца у којем је Гутенберг 1445. изумео штампаче покретним слогом, средиште штампарства постаје Венеција. Међу пионирима тамошње графичке уметности била су и три човека са нашег гла: Андрија Палтаињ из Котора, Гргур Далматинац чији се зачицај тачно не зна и Добрић Добричевић из Ластова, које је припадало Дубровачкој Републици. О првој двојци ништа се поближе не зна, док је живот Добрића Добричевића, који се често потписивао латински као Бонинус де Бонини, прилично расветљен.

Добрић никада није скривао своје дубровачко порекло, што се види из КОЛОФОНА, дела књиге у којем је штампач давао податке о себи. Радио је у Венецији, Брени и најзад у Лиону као књижар, а по свему судећи био је ипијун Млетачке Републике. Но, оно по чему је Добрић значајан јесу његова дивна издања из времена када је штампарство било у повоју, а нарочито Дантеова „Божанствена комедија“, прво дуборезима илустровано издање највећег италијанског песника. Оно се данас чува у Британском музеју у Лондону и спада међу најлепше икунбуле (прве штампане књиге) на свету. Добрић Добричевић је штампач готово 40 издања, на латинском и италијанском језику.

на постајала све већа, он пренебрегну опомену и ипак отвори прозор. Није могао да наслути какву је грешку тиме направио.

Заузети посматрањем слонова с леве стране стазе, људи у аутомобилу нису приметили да се крупан црни медвед придигао са земље и, онушивши ваздух, почео да се прикрада. Да нешто није у реду први је схватио Џон: учинило му се као да је нека огромна сенка пролетела поред његове главе. Нагло се окренуо и угледао поред самог аутомобила усправљеног медведа који је претећи мумљао. Само тренутак касније грдосија је свом снагом ударила предњим шапама по шофершајбни. Уз прасак стакло се расуло у парампарчад. Инстинктивно, Џон трже главу уназад али ипак не довољно брзо. Оштри комадићи стакла зарише му се у лице и он осети топлу, лепљиву течност како се слива низ чело и јагодице.

још само више разбеснело и сад је изгледало да ће га извући напоље и растргнути.

На седишту до њега Џемс је разрогачено зурно у медведа, неспособан да се помери и предузме нешто. Осећао је како му се желудац подиже и тера га на повраћање. У једном тренутку угледао је како им се приближавају и остали медведи. И то га је покренуло: натчовечанским напором окренуо је контактни кључ и до краја притисну папучицу за гас. Аутомобил поскочи и јурну напред.

Џон који се још борио са медведом имао је утисак да му је рука ишчупана из рамена кад се звер одбачена аутомобилем затетурала и пала уназад с урликсом од којег се ледила крв у жилама. Иако су му комади коже висили с рањене руке а крв натапала одело, одахнуо је.

О. В.

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

Dik Browne - 1265/9

ЗАВЕРЕНИЦИ

«ЗЕЛЕНА ЛАМПА»

На тргу испред Саборне цркве у Ораниенбауму код Петрограда светина се сакупила да дочека победнике Наполеона. У беспрекорном поретку стајала је гарда, а када се цар Александар Павлович појавио, зачуше се поклици и народ поче да се приближава. Један мужик истрча у намери да пољуби земљу испред ногу царевог коња, али тада се зачу свима познат фијук корбача! Руља одмах уотукну и све се утиша. Само је продоран звук звона најављивао почетак свечаности.

Нагајка, оковани корбач с више жила, није никога изненадио. Било је то уобичајено средство у рукама руске „правде“ и мада је већ почела друга деценија XIX века, у овој великој земљи средњи век као да је увелико још трајао. Ипак, корбач је тог јутра, 1814. године, болно опшинуо „у душу“ једну групу људи, официра који су се управо вратили из Париза где су са својим царем ступили на челу победничке поворке и славили пад Наполеона.

Још исте вечери, уз самовар и вотку, повели су ти млади официри разговор о „мајци Русији“ у којој је кмет, додуше, могао да откупи слободу — ако је имао чиме! А више од 50 милиона људи о томе није могло ни да сања...

Тако је у Русији настало тајно друштво — „Сојуз спасења“. Јакушкин, Александар и Никита Муравјев, Павле Пестељ, то су имена неколицине његових оснивача, руских племића с француским образовањем, опијених Волтеровом филозофијом и револуцијом од 1789.

ПРОГНАЛИ СУ ПУШКИНА

Једне летње вечери 1816. водила се бурна расправа у којој су Пестељ, Јакушкин и Луњин држали главну реч.

— Власт мора да се зачини на правима човека. Устав, само прави Устав и Република, то је оно што овој земљи треба! — грмео је Пестељ.

— Убити цара, ето шта је потребно Русији — изусту Јакушкин дубоким гласом.

Неколицина запљеска, али глас Никите Муравјева најдаче њихово одушевљење и на тренутак завлада тишина.

— Проливање крви је варварство, браћо! Цару треба послати устав и натерати га да абдицира, а онда прогласити републику.

Ово је изазвало нову буру, али сви се на крају сложише да се Александру упуту „Зелена књига“ — нацрт устава републике Русије.

Зелена боја од тада као да је постала симбол будућих декабриста. Они су основали и свој литерарни кружок — „Зелену лампу“, на којем су се читали нецензурисани стихови младог али већ славног Пушкина, најугледнијег члана овог кружока.

Песник слободе убрзо је постао опасан за режим у којем нагајку генерала Аракчејева још ништа није могло да надјача. Пушкин је протеран на југ Русије али његови стихови увелико су се преписивали и кружили међу омладином. На југу родине већ се налазио и Пестељ који је тамо основао нову групу завереника. Петроградска група била је умеренијих погледа, али сарађивала је са јужном.

У јануару 1821. представници са југа долазе у Петроград на састанак. Михаил Грибовски, један од чланова северног дела Сојуза, јавља полицији за заверу и она прекида састанак, али не задуго. Напротив, сада и северњацима постаје јасно да ствари неће ићи тако глатко. Они одређују човека који ће водити побуну, па чак и убити цара ако затреба: то је принц Сергеј Трубецкој.

НА ДАН КРУНИСАЊА РУСКОГ ЦАРА НИКОЛАЈА НЕКОЛИКО ХИЉАДА ПОБУЊЕНИКА, ДЕКАБРИСТА, СА СТРЕПЊОМ ЈЕ ОЧЕКИВАЛО ЗНАК ПРИНЦА ТРУБЕЦКОЈА. АЛИ, ЊЕГА НИГДЕ НИЈЕ БИЛО.

Завереници грозничаво раде. Пестељ ради на првом републиканском уставу Русије, „Руској правди“. Број присталица расте.

ЗАКЛЕТВА СЕ ОДЛАЖЕ

Када је већ постојао план за преврат, један догађај потпуно је изменио ствари. У децембру 1825. цар Александар изненада умире!

„Не осећајући у себи талента ни способности а ни снаге који су неопходни једном цару, ја молим Ваше Величанство да наследно право на руски престо пренесе на мог брата Николаја“, писао је старији Александров син Константин оцу још 1822. Али, ово писмо задржано је у најстрожој тајности и када је Александар умро, за њега није знао чак ни — Николај!

— Ако и постоји акт којим сам одређен за престолонаследника, ја за њега не знам! — узвикнуо је у Петрограду Николај када је чуо да Константин не жели да допутује из Варшаве где је био када му је отац умро.

Тако је из дана у дан одлагано свечано полагање

групе. — Он не мења тако лако своју одлуку. Када се једном закуне на верност цару, не одустаје! А сви знају да је цар Константин. Срушићемо Николаја и онда је све у нашим рукама!

„У тебе су уперене очи Русије, тебе воле, теби верују, на тебе се угледају. Буди песник и грађанин...“, писао је Рилејев Пушкину.

Завера против Николаја који је ускоро требало да буде крунисан за цара увелико је припремана, али је Николај за њу сазнао.

ВЕШАЛА ЗА ПЕТОРИЦУ

Вече уочи полагања заклетве, 13. децембра 1825, завереници су се окупили у дому Конрада Рилејева у

Петрограду. Владало је неубичајено ћутање и као неки умор. Декабристи су рачунали на неких три хиљаде људи. Сутрадан на Сенатском тргу и свакоме је било јасно да то није довољно.

— Психологија нашег руског војника је једноставна — ватрено је објашњавао Рилејев, вођа петроградске

— осуђени смо на смрт! — узвикну у једном тренутку Рилејев замишљен и забринут.

МОЗАИК

НЕ УЈЕДА!

У средњем веку деци су често давана имена животиња. Феудалци су тако желели да нагласе своју моћ па су се мушка деца звала: Вук, Лав, Медвед па чак и — Пас!

ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ

Књиге су у средњем веку представљале велику реткост. Пошто су биле руком писане чувале су се у библиотекама — везане ланцима за полицу.

МИНИ КВИЗ

- 1 Какав је то смех назван сардоничан?
- 2 Ко су били кондотјери?
- 3 Цереалијама називамо биљке...?
- 4 Шта су квадриге?
- 5 Шта је то цитометар?

ОДГОВОРИ:

1) Сардоничан је смех који се изражава осмехом, али са изразајем осуде или презира. 2) Кондотјери су били вође наемних војних трупа у Италији. 3) Цереалије су житарице. 4) Квадриге су кола са четири коња. 5) Цитометар је мерно средство за мерење запремине.

— Умрећемо, али славно, и те како славно — одговори му Оболењски.

Те ноћи ни престолонаследник Николај није мирно спавао. У рану зору, после кошмарног сна, он рече свом ађутанту генералу Бенкендорфу:

— Можда до вечерас нећемо више бити међу живима...

Када се спремао да изиђе на Сенатски трг где су окупљене трупе у свечаном поретку и ничим не одајући знак побуне чекале да почне свечаност, дотрча генерал Најдгарт, командант царске гарде:

— Московска регимента се побунила, два генерала су убијена и... побуњеници надиру ка Сенату!

— Лепог ли почетка! — узвикну Николај и пожури да изда наређења лојалним трупама.

На другој страни, на великом тргу између зграде Адмиралитета, реке Неве, цркве светог Исака и Сената, побуњеничке трупе чекале су без огртача док је мраз резао и снег почињао опет да пада. Риљејев је трчао тамо-амо као луд јер није било Трубецкоја који је био одређен да пролије царску крв, ако устреба. Очигледно, Трубецкој се предомислио...

Чекање се отегло, а несигурност је све више хладилца срца побуњеника. У једном тренутку Оболењски насрну на грофа Милорадовича, коњичког генерала, кога су због окружности сви звали Руски Мурат, и смртно га рани. Ипак, то није покренуло остале побуњенике који су и даље били неодлучни и збуњени.

У том тренутку Николај је наредио коњици да крену у јуриш.

Неодлучност међу побуњеницима претворила се у метеж и панику. Дуго је петроградским улицама, по којима се пролила крв, одјекивао топот коњских копита и бат војничких чизама. Пуцао је лед на Неву у чијој су хладној, црној води многи нашли смрт.

Неколико месеци касније, 13. јула 1826. у три сата ујутру, обављена је церемонија лишавања чина 115 учесника завере. После тога повојка осуђеника кренула је на дуг, мучан пут у Сибир из којег није било повратка. Петорици осуђеника на највишу казну прочитан је акт „изузетне цареве милости“ којим их он поштеђује проливања крви. То је значило да уместо черечења имају да буду — обешени!

Први зраци сунца обасјали су, под зидином Петропавловске тврђаве, вешала са пет омчи које су чекале Риљејева, Пестеља, Каковского, Сергеја Муравјевог-Апостола и Бестужева-Рюмина.

Млади Пушкин избегао је смрт само зато што се оним децембарског дана, по којем су побуњеници касније названи декабристи, налазио у Михајловском...

М. К.

НЕОБИЧНА ЗАНИМАЊА

ПЛАЊЕН ЗА ХРАБРОСТ

ЧОВЕК ЈЕ ДУБОКО УДАХНУО ВАЗДУХ И НЕКОЛИКО ПУТА ПОГЛЕДАО СВОЈЕ ШАКЕ, А ОНДА СЕ ЋУТКЕ СПУСТИО У ЈАМУ У КОЈОЈ СЕ НАЛАЗИЛА АВИОНСКА БОМБА ТЕШКА ПРЕКО 900 КГ.

Првој смени радника предузећа „Мостоградња“ који су 1. октобра 1974. године на левој обали Саве у Београду побијали гвоздене шипове за бетонски стуб новог моста посао баш није ишао од руке. Око подне шипови су просто запели на једном месту. Сасвим случајно, један радник се нагнуо преко ивице јаме у којој су шипови тешко продирали кроз земљу и погледао на њено дно. Неколико тренутака је стајао као опчињен, а онда узмичући уназад почео панично да виче:

— Доле је нека бомба! Вири из земље!

Вест о бомби се пронела градилиштем. Радници су у страху побегли на удаље-

лограма најразорнијег експлозива, тротила. Колика је била њена разорна моћ може се схватити тек кад се зна да 200 грама тог експлозива сече железничку шину као од шале!

ОПАСНОСТ ЈЕ УПАЉАЧ

Оно што је даље очекивало Бранка Кузманића био је, у ствари, његов свакодневни посао којим се бави већ двадесет година. Јер, овај човек, родом са острва Брача, има заиста необичну професију: деактивира убојна средства заостала из рата! Он је дужан да на позив било којег грађанина или установе у Београду оде до места

лозивна средства. Свакоме ко поседује имало тог знања, ова професија не звучи богзна колико опасна. Тачно је да сваке две године морам да од Републичког секретаријата за народну одбрану добијем дозволу за обављање посла. Пре тога прегледа ме и до четрнаест лекара!

За последњих пет година уништио сам више од 24.000 убојних средстава. Цела „техника“ експлозивних средстава садржи се у упалачу, на чијем принципу „раде“ сви експлозиви. Наиме, активирањем упалача, активира се и експлозив, а то значи да је експлозивно средство мртво кад се одстрани упалач. Не што као човек без срца! Међутим, упалачи су толико осетљива ствар да је свако

Са неком чудном мирноћом, својственом само њему, Кузманић се враћа на причу о авионској бомби на радилишту новог савског моста.

Иако је две трећине бомбе било у земљи, знао сам њену величину. Те бомбе су бацили Американци из „летећих тврђава“ у другом светском рату. Свака је имала по два упалача: један на предњем и други на задњем врху. Биле су напуњене са по 600 килограма експлозива. Приликом експлозије таквих бомби створени ваздушни притисак убијао је све живо у пречнику од 300 метара! Када сам сишао у јаму, руке су ми се ознојиле. На своје запрепашћење утврдио сам да су радници забадали шипове у упалач јер је од силе удараца био искривљен и изгребан. Но, имали су фантастичну срећу: шипови су ударали у упалач са стране! Да су скренули само који сантиметар лево, или десно, погодили би чело упалача и цело градилиште би одлетело у ваздух!

Од тренутка уласка у јаму Кузманић је почео битку са сопственим нервима. Дуго је чукао на дну јаме, осматрао бомбу и размишљао. Знао је да мора радити полако и пажљиво. Задњи упалач је био искривљен ударцима шипова, али је тако искривљен истовремено био и осигуран од активирања. Опасност је представљао предњи упалач, онај у земљи. Све до вечери Кузманић је откопавао земљу око бомбе, а онда ју је дизалица помоћу челичних сајли извукла на површину земље.

Радови су прекинути због мрака. Кузманић је био потпуно исцрпљен. Оставио је милицију да чува бомбу и отишао кући да легне. Узалуд: целе ноћи сан му није долазио на очи. Већ у зору био је на градилишту. На осигуравању другог упалача провео је веома много времена. У подне је бомба као боца нитроглицерина пажљиво пребачена на речни понтон и у пратњи милицијских патролних чамаца пренета на Турску аду на Дунаву, недалеко од Панчева. Стављена је у удубљене у земљи и активирања. Од експлозије створио се кратер широк 25 и дубок 14 метара!

М. Тодоровић 11

ност од неколико стотина метара.

Одмах је о свему обавештена дежурна служба Градског секретаријата учу тражних послова. Дежурни службеник је позвао телефоном специјално одељење Градског секретаријата за народну одбрану, такозвано одељење цивилне заштите.

За непуних пола часа на означено место стигао је Бранко Кузманић службеник тог одељења. Пред крупним Кузманићем, указала се једна трећина авионске бомбе. Две, преостале, трећине нису се виделе јер су биле у земљи. Бомба је стајала готово исправно, задњим делом окренута нагоре. Иако има челичне живце, Кузманић је задрхтао: бомба је била тешка готово једну тону. Имала је више од 600 ки-

где се налази неексплозивно средство и да га онеспособи.

Бранко Кузманић је једини човек у Београду који ради тај посао. Додуше, Градски секретаријат за народну одбрану има још неколицину људи обучених за деактивирање убојних средстава, али их држи „у резерви“. Они ускачу у посао само кад је Кузманић болестан или на годишњем одмору.

Шта је навело овог кршњог Брачанина да прихвати дружења са смрћу као своје занимање.

— Посао сам почео да обављам сасвим спонтано јер сам до 1950. године био официр — слеже раменима Кузманић. — Не радим ништа изузетно! Да би се схватила сложеност мог посла, треба познавати експ-

баратање око њих готова смрт за нестручна лица. Управо зато је мој посао и опасан јер морам или да извадим неке делове упалача одмах или да га осигурам, па да експлозивно средство касније уништим на полигону. Никад не осећам страх.

ОСТАО ЈЕ САМО КРАТЕР

Бранко тврди да неупуњени, нарочито деца, страдају од нађених експлозивних средстава искључиво зато што ударају по упалачу не знајући да су неки од њих толико осетљиви да активирају експлозив и при најобичнијем додиру руком или неким предметом.

ЧУВЕНИ ВЛАДАРИ

Карло Велики

НЕПИСМЕНИ ПРОСВЕТИТЕЉ

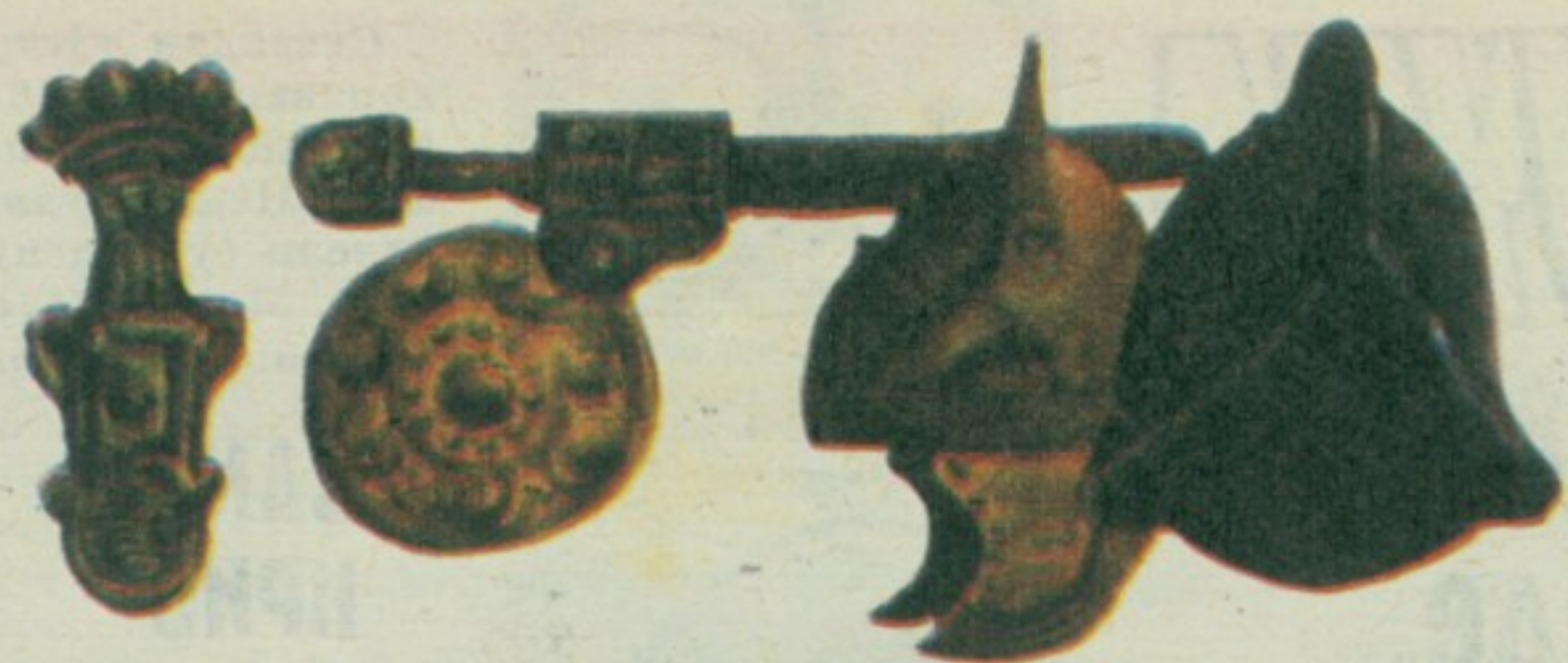
На рушевинама Западног римског царства никле су многе државе. Тако је, када су у V и VI веку Франци протерали Гале преко Пиринеја у Шпанију, на територији Галије настала Франачка. Иако су Римљани те новонастале државе називали варварским, јер по њима оне нису имале своју традицију у култури, уметности и праву, оне су незадрживо јачале. Франачка је убрзо постала најмоћнија од свих. Када је 768. године на њен престо дошао Карло, син Пипина Малог, нарочито је ојачала. Због славних похода који су томе допринели историчари су овог владара називали Великим.

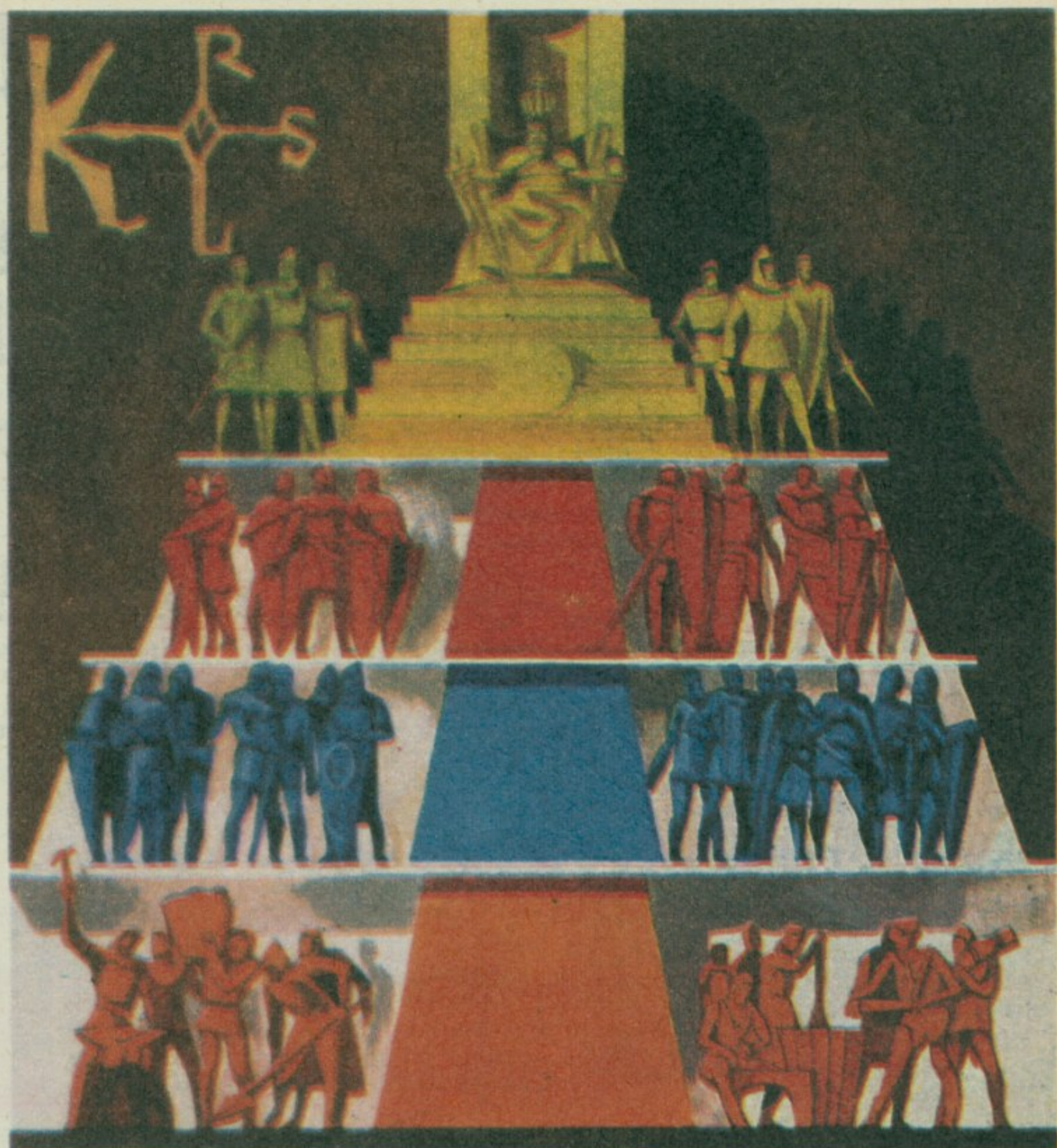
Карло је прво заузео Ломбардију, а затим повео рат са германским племенима која су харала по Европи. Борбе са њима трајале су пуних 15 година и Карло је најзад извојевао победу. Највише муке задали су му Саксонци, тек 785. успео је да покори њиховог вођу Виткинда. Две године касније покорио је и Баварце и заузео Аугзбург. Већ тада имао је пуну подршку римског папе Хадријана I, а касније Лава III.

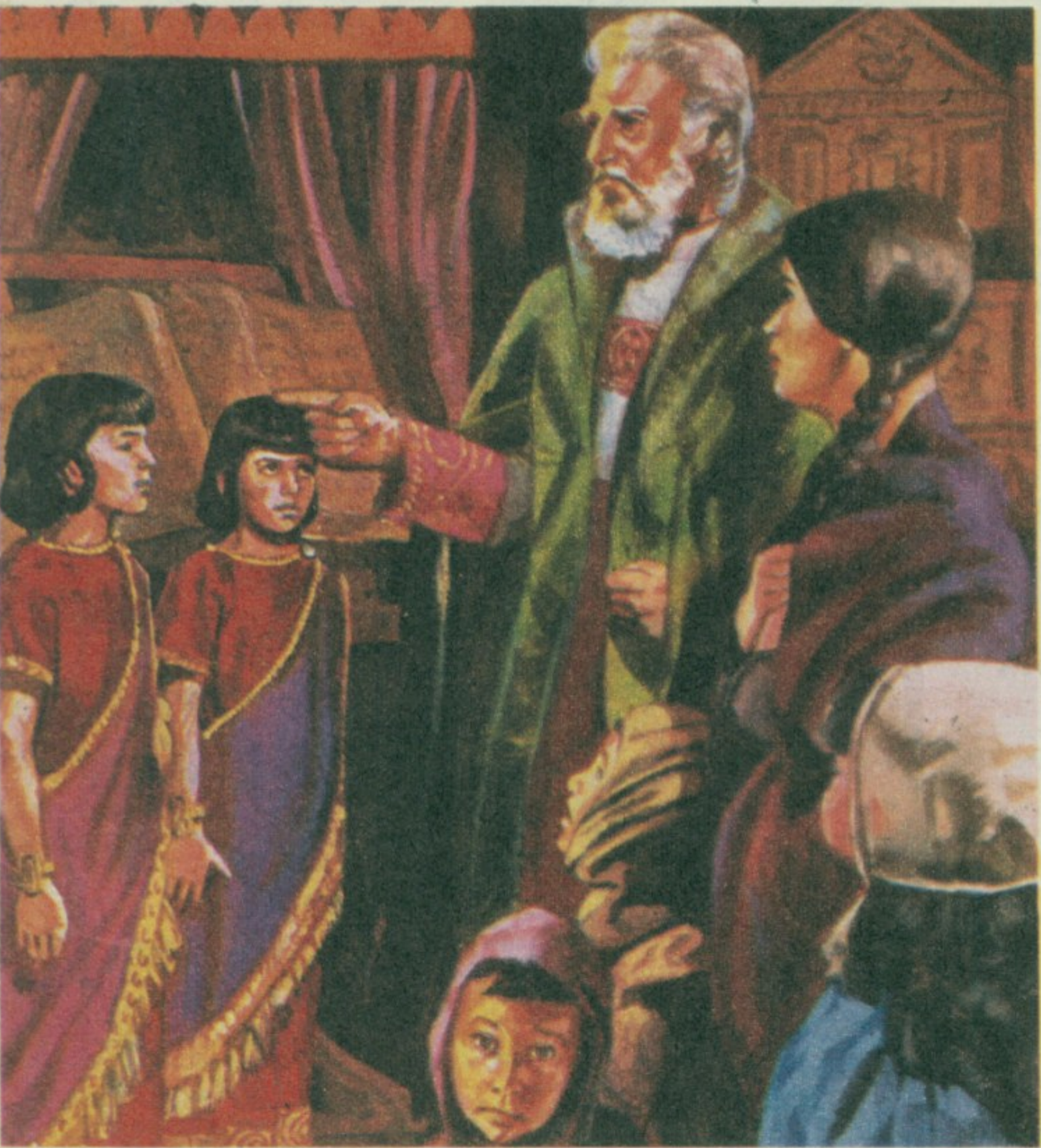
Највећу опасност представљали су Мавари који су долазили преко Шпаније, са Балеарских острва и Сицилије, да би напали и опустошили Италију и Галију. Карло је не само одбио све њихове нападе, него је вешто искористио тренутак када су се арапски вођи завадили око власти и са својом војском упао дубоко у Шпанију. Том приликом погинуо је у кланцу Ронсево његов нећак и миљеник Ролан чији су подвизи опевани у епу о Ролану.

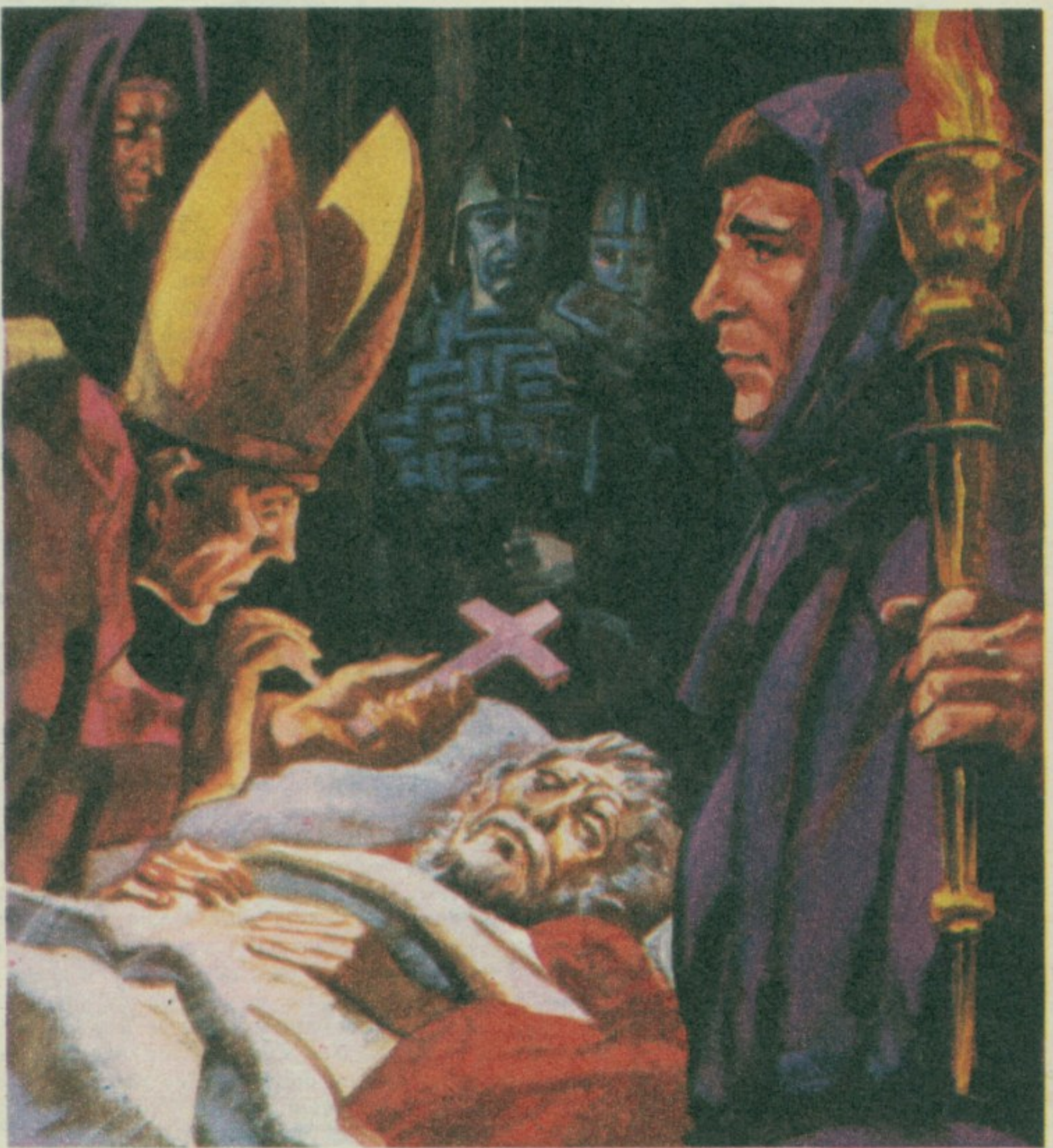
Ширећи свуда хришћанство, милом или силом, много је допринео да римска црква ојача и изван граница Италије. Зато га је папа Лав III позвао 800. године у Рим и у жељи да се обнови царство које је пре 3 века пропало, крунисао за императора Западног римског царства. Да би натерао царицу Источног, византијског царства да призна ново, Карло се повезао са њеним љутим непријатељем, багдадским калифом Харуном-ал-Рашидом.

Посвећујући значајну пажњу и унутрашњем уређењу земље, Карло је поделио царство на области којима су управљали његови витезови. Пошто су положили заклетву на верност, добили су титуле грофова и маркиза. За сваки случај император је поставио и надзорнике који су строго пазили да се свуда његова воља спроводи. Карло Велики се залагао и за просвећивање: по црквама је отварао школе за децу из народа.

„Сваки отац мора да пошаље сина у школу и да га држи у њој све док не стекне добро образовање“, гласила је његова наредба, изненађујућа за оно време, поготову када се зна да је и сам Карло био — неписмен! Он је на свом двору окупио научнике, песнике и уметнике. Основао је и академију чији су чланови носили звучна имена из грчке и римске прошлости. У његово време уметност почиње да цвета.

Тако је Карлов двор у Екс-ла-Шапелу (данашњи Ахен) постао жариште средњовековне културе. Ту је створено и једно од најлепших писама, названо „каролина“ по великом владару који сам — није знао да пише! Карло је умро у 71. години, 28. јуна 814. Овај чврсти војсковођа и владар, чудноватан просветитељ и човек, постао је јунак многих средњовековних епова у којима се легенда преплиће са историјом.

ХВАТИО САМ ШПИЈУНА

На моје велико изненађење, приметио сам Белгијанца како халапљиво једе.

Укрцао сам се у теретњак „Емпајер Конрад“ у Глазгову пред полазак за Гибралтар. Носили смо у то доба опасан терет — 50 спитфајера и за то добили шест торпедних чамаца као пратњу. Ужасно смо се плашили Немаца, а још више њихових подморница. Срећом, стигли смо у Гибралтар без икаквих сметњи, што је било право чудо јер се то дешавало 1942. године, за време другог светског рата.

Затим смо у једној шпанској луци укрцали гвоздену руду, успут свратили у Лисабон да покупимо педесетак избеглица, и најзад се вратили у Гибралтар да заузмемо своје место у конвоју који се спремао да заплови казад у Енглеску.

МРЗИМ КУПУС!

Ја сам у то време био бродски стјуард и често сам се налазио у друштву наших путника који су успели да побегну испред Немаца. Све сам их добро упознао када је, најзад, кренуо наш конвој састављен од 21 брода и једног разарача који је требало да нас штити. Опет ми није било лако придуши, јер смо знали да су немачке подморнице примећене у водама испред Гибралтара.

Али прави страх ми се увукао у кости тек када смо у близини рта Свети Винсент приметили швапски извиђачки авион. Одмах смо уз помоћ катапулта лансирали у небо наш спитфајер који се налазио на предњој палуби и служио за пресретање непријатељских извиђача. Нисмо, наине, смели да допустимо немачком пилоту да радијом обавести базу о нашем положају. Оба авиона су се изгубила међу облацима и мало касније зачули смо митраљеску паљбу.

Стегнуто срца очекивали смо исход ваздушног двобоја, када се, у једном тренутку, облаци размакоше и наш спитфајер се појавио изнад конвоја. Био је сав изрешетан и три пута пролетео дуж конвоја док није најзад пао у море у близини разарача са кога су одмах послали чамац и извукли пилота пре него што се нагутао морске воде.

Када се опоравио, пилот је потврдио да је успео да обори Швабу али та мала радост није успела да одagna сумњу — Немац је имао довољно времена да изве-

сти подморничку базу о нашем положају.

Те ноћи, док се тескоба увлачила у душе, један од избеглица, пријатан и мио човек, дође у моју кабину с боцом цина у руци. Био је Белгијанац и успео је пред носем Немаца да побегне у Шпанију. Тамо је шест месеци провео у затвору, на црном хлебу и трулом ку-

стен од циркона, прилично ретког метала.

НАПАД ТАЧНО У ПОНОЋ

Два дана после појаве немачког извиђачког авиона, тачно у поноћ, две немачке подморнице пресреле су

пусу. Када смо се куцнули, Белгијанац рече:

— Мрзим Немце, али још више мрзим купус. Никад га више у животу нећу јести!

Не знам зашто, али та реченица ми се урезала у памћење. Звонила ми је у ушима и кад је изашао из кабине оставивши ми, у знак сећања, мали поклон — пр-

наш конвој. Те страшне ноћи седам бродова отишло је на дно! Никад нећу моћи да заборавим крике за помоћ утопљеника док смо их скупљали по пучини.

Ујутро је конвој наставио пут. Док сам делио доручак, нека млада Францускиња једна од избеглица које смо превозили у Енглеску, одведе ме у страну и рече:

жар цигарете на нашем броду. Била сам у поноћ на палуби и приметила Белгијанца како пуши наслоњен на ограду.

То је значило да мој познаник није поштовао бродска правила. Било је строго забрањено пушење на палуби на иначе потпуно замраченом броду јер се жар цигарете могао да угледа у мркој ноћи с велике даљине.

Пренео сам капетану сваки детаљ овог разговора. Он ме је са занимањем саслушао, али ништа није рекао.

Када смо стигли у Енглеску, капетан је приредио избеглицама опрштајну вечеру у великом салону брода. Послуживао сам као и обично и у једном тренутку, на моје велико изненађење, приметио Белгијанца како халапљиво једе. Чак је остатком хлеба омазао тањир, као што то имају обичај да раде морнари или војници.

А тањир је до врха био пун — куваног купуса! То добро знам јер другог јела није било, а осим тога ја сам послужио Белгијанца.

Опет сам отишао до капетана и све му испричао поменивши при том наш разговор у мојој кабини. Стари се само намрштио, али ништа није рекао.

Сутрадан ујутро, пре искрцавања избеглица, до брода је допловио патролни чамац. Неки људи у цивилу одвели су Белгијанца на обалу. Мој пријатељ није изгледао баш много срећан.

САМ ЈЕ КРИВ

Пролазили су дани и месеци и ја сам убрзо заборавио на овај догађај. Пловио сам неколико пута до Америке и натраг, стално у страху од немачких подморница. У јануару 1943. године стигли смо у Александрију. Једног јутра, док сам „старом“ сервирао доручак у кабини и једним ухом слушао радио-станицу Би-Би-Си, спикер је рекао:

— Рано јутрос стрељан је тринаести немачки шпијун. Капетан је подигао главу, погледао ме и запитао:

— Знаш ли ко је то погубљен? — одмахнуо сам немо главом с чуђењем. — Твој пријатељ Белгијанац, одговорио је „стари“.

Тада сам сазнао да се Белгијанац у ствари звао Францискус Винтер, да је био немачки агент и да је намерно убачен на наш конвој. У његовом пртљагу пронађен је чудесно мали одашиљач којим је достављао подморницама положај нашег брода. Оне ноћи, када је седам наших бродова било потопљено и када сам умирао од страха чекајући да и на нас дође ред, мој познаник Белгијанац је мирно пушио на палуби жаром своје цигарете дајући подморницама знак на коме се броду налази.

Није требало да се плашим, јер поред немачког шпијуна били смо сасвим сигурни.

А изгледао је тако диван и мирољубив човек! Још и данас, док о њему причам са својом женом Маргарет, која се не растаје од поклоњеног прстена, не могу да поверујем у то. А још мање да сам ја, обичан стјуард на броду, допринео хватању овог шпијуна.

Уосталом, сам је крив: зашто је, дођавола, помињао купус?

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

МАРАМА ОД ЦВЕТОВА

Славонија је у 16. и 17. веку била под Турцима, који су са собом донели и нешто од источњачке културе и навика. Део турског начина облачења биле су и мараме „зејтињаче“, зване још и „мумлије“. Биле су необичне по томе што су се на тамној подлози истицале шаре живих боја, са мотивима цвета и листа. Тканина, већ обојена светлом бојом, шарана је растопљеним воском а затим замаскирана у другу боју која није могла захватити шару под воском. Поступак се могао и поновити новим шарањем и бојењем у некој трећој боји. Ова у свету ретка, стара техника украшавања тканине позната је под јаванским изразом „батик“. Сем у Индонезији, честа је и у Индији, одакле је изгледа и потекла, и у Судану. Код нас су овим начином шарана ускршња јаја. Зејтињаче су рађене и у Босни, међу муслиманским становништвом.

**Микијев
ЗАБАВНИК**

**ИЗМАЗИ СВАКОГ
ПОНЕДЕЛЈА**

ПРЕПОТОПКО

Пре тачно 25 година доктор Менгеле оптужен је за монструозне опите са људским заморцима у логору Аушвиц, у Пољској. За њим је издата потерница, али права потрага још дуго није започела. Немци су се годинама оглушавали о вест да се он налази у Парагвају и истрагу усмерили на Аргентину.

У априлу 1959. упутили су аргентинском Министарству иностраних послова захтев за изручење Менгела. Девет месеци касније „Случај Менгеле“ предат је у руке аргентинском савезном судији, Хорхеу Лукеу, човеку који, је ужаснут Менгеловим злочинима, решио да покрене „живо и мртво“ како би га пронашао и предао у руке правди.

ВЕРЕНИЦА »ЛЕПОГ ДОКТОРА«

Немци су дали судији Лукеу неколико адреса у Аргентини на којима би Менгеле могао да се нађе и судија је одмах послао своје људе у Оливос, улицу Вертис 968. Међутим, од Менгела није било ни трага ни на тој ни на другим адресама.

После неколико месеци безуспешног трагања Лукеови људи су најзад пронашли „праву“ адресу.

Када су инспектори зазвонили на вратима куће 1969 у Улици Монстерио у Висенте Лопесу, нашли су се лицем у лице с једним четрдесетогодишњим Немцем који се представио као Хајнрих Кастен. Он је тврдио да Менгеле никада није ту становао, али је признао да га познаје и послао полицију у Улицу 5. Јула број 1074.

Био је то приватни пансион који је држала извесна госпођа Бергилде Јурман и у којем је у своје време, наводно, Борман смеистио Ајхмана! Сада није било сумње да је истрага на добром путу, мада је власница пансиона упутоно тврдила да доктор Менгеле никада није био на списку њених гостију. Она је, ипак, познавала госпођу Менгеле и шездесетогодишњег Карла Хајнца, њиховог сина. Није знала где они сада живе...

Након дуже истраге препријата је госпођа Менгеле која о свом бившем мужу није знала ништа да каже. После овог неуспеха полиција је кратко обавестила Лукеа, да је „сита истрага“!

У марту 1961. из најстаријег аргентинског града Сантјаго дел Естеро стиже једно сензационално обавештење од неке Силвије Кабаљеро да Коста Јозеф Менгеле тамо живи под лажним именом, вероватно с једном богатом девојком.

У јуну исте године инспектори су се појавили пред вратима куће у Авенији Алварез, у којој је „вереница“ становала. Била је то једна средовечна, полуипомена жена и — нимало богата! Она никада није чула

"АНЂЕО СМРТИ" ИЗАЗИВА ПРАВДУ

за „лепог доктора“, како су у Аушвицу звали Менгела, али је знала да у њеном граду живи један богат трговац чија је кћерка верена за неког Немца.

Трговац се звао Мануел Тевес и показало се да је дубоко повређен што је његова лепа Алисија заљубила у неког старијег лекара Немца и тајно се верила с њим. Због тога је прихватио сарадњу с полицијом.

Убрзо су Лукеови људи успели да ухвате толико траженог лекара али било је већ на први поглед јасно да то није Менгеле! Не само да је Алисијин вереник био лажни лекар, него је био и много старији од Менгела, а црте његовог лица ни издалека нису подсећале на бившег нацисту!

Тако је Менгелов досије поново затворен.

ТЕЛЕФОН НИЈЕ ЗАЗВОНИО

Луке се ускоро обратио Интерполу.

Три године касније 19. маја 1964, од шефа Интерпола у Буенос Аиресу добио је обавештење: Доктор Менгеле није у Бразилу!

Бесан, Луке је сместа послао одговор да њему не треба податак где се Менгеле налази, него где се налази. Знао је, међутим, да од Интерпола може да „дигне руке“.

Протекла је још једна година. Око случаја Менгеле ништа се ново није догађало. Прошло је већ 14 година откако је осуђен, а истрага није кренула с мртве тачке.

А онда је, у лето 1965. већ хутања опет пробијен. Група младих Јевреја окупила се у Порто Манлесу, граду на бразилској обали реке Паране, у намери да пређу у Парагвај и отму Менгела. Направили су план и једне вечери двојица из групе прешла су реку. Убрзо после тога, допловили су натраг њихови лешеве.

Изгледа да Менгеле падне у руке правде били су све мањи, мада се повздано знало да живи у Парагвају. Луке ипак није посустајао: разаслао је Менгелове фотографије свуда по Аргентини, заједно са отисцима прстију. Свим полицијским испоставама дао је отворен налог за хапшење и свуда објавио свој број телефона, како би онај ко ишта сазна о нацисти могао да га позо-

— ДА САМ ОСТАО У НЕМАЧКОЈ, ОДЛЕЖАО БИХ НЕКОЛИКО ГОДИНА КАО И ОСТАЛИ, А ОНДА НАСТАВИО СВОЈ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИ РАД СА БЛИЗАНЦИМА — ИЗЈАВИО ЈЕ ЈОЗЕФ МЕНГЕЛЕ, НАЈГОРИ МЕЂУ НАЦИСТИМА КОЈИ СУ ЈОШ ЖИВИ И — СЛОБОДНИ!

ве у било које доба дана и ноћи.

И — нико се није јавио! У лето 1968. тајни агент Ерих Ерштатајн, Аустријанац који је радио у бразилској полицији, решио је да по сваку цену ухвати Менгела. Израдио је савршен план и чинило се да његову замку Менгеле неће моћи да избегне.

Ерих је знао да Менгеле често долази у Бразил и одседа код једног пријатеља у близини места Рио до

Сул. Од једног бившег нацисте који је бразилској полицији продавао информације Ерик је сазнао да је тај пријатељ лекар Александар Ленард, познат у целом Бразилу по томе што је на једном телевизијском квизу освојио велику суму

ВЕЗИР ТРАЖИ Г.

После пропасти првог српског устанка Сулејман-паша Скопљак немилосрдно се обрачунавао са народним првацима. Једног дана наумио је да ухвати и Станоја Главаша.

Турци су се без милости светили Србима због њиховог учешћа у првом српском устанку. Зулум је био неподношљив. Народ је трпео док је могао, а онда се у Пожешкој, Крагујевачкој и Јагодинској нахији крајем септембра 1814. године подигао на устанак под Хаџи-Проданом Глигоријевићем.

ПОРТА НЕ ЗАБОРАВЉА

Хаџи-Проданова буна није успела. Угушена је брзо, али је београдског везира Сулејман-пашу Скопљак разбеснела. Терор против Срба претворио се у безумље. Нарочито су страдали виђени људи. Сваки нови дан или недеља одно-

сили су главу неког угледног Србина.

Једног дана, фебруара 1815. године Сулејман-паша Скопљак седео је дубоко замишљен на свом омиљеном дивану. На послу, која би понекад ушла није обраћао пажњу. Само за тренутак поглед би му одлутао кроз прозор и задржао се на крупним пахуљама које су засипале Београд.

Паша се борио с мислима, рекло би се с буром у души, а онда као да се у њему нешто преломило, тргао се и позвао слуге. Наредио је да доведу неколико његових најбољих војника, а кад су се ови нашли пред њим, погледао их је оштро.

— Ви знате Станоја Главаша, српског војводу из

Паланке? — упитао је.

Турци климнуше главом потврдно.

— Порта му никако не може заборавити кад је у нападу на Београд са 2000 војника заузео Видин-капију, или кад нам оно на Делиграду зађе за леђа! Много је, вала, посекао турских глава тај хајдук. Сад је дошло време да и његова падне! Зло ће бити ако због тога раја дигне буну, ал' шта је ту је!

Сулејман-паша застаде, замишљено одмери Турке пред собом, па настави:

— Идите муселиму у Паланку и договорите се с њим како ћете ухватити тог хајдука. Доведите ми га живог, таквог га хоћу! Не буде ли тако — платићете ми својим главама!

новца. С њим се Менгеле упознао преко извесне Натали Клајн, управнице Леонардског пансионна „Доња Ема“, која је била болничарка у Аушвицу.

Клупко је почело да се одмотава: Ерик је схватио да је довољно мотрити на

Менгелов долазак у Бразил, а затим у исто време појавити се на обе адресе!

Поставио је своје агенте дуж аргентинске границе, све до горњег тока Паране, где је била тромеђа. Менгела је требало отети и хитно пребацивати у најближе место на аргентинској територији, у Порто Игуасу.

Ерик није дуго чекао. Ускоро му је јављено да се између Рондона у Парагвају и Порто Мандеса у Бразилу догађа нешто сумњиво. При мећен је и глисер који је стигао из Аргентине, без сумње да би њиме Менгеле прешао Парану.

КОБНА ГРЕШКА

Ерик је сместа кренуо у Порто Мандес заједно са својим најмлађим сином и два најбоља агента. Њихова мала али брза „симка“ јурила је према тромеђи и Ерик је ускоро имао прилике да се увери како је Менгеле заиста намеравао да пређе Парану.

У ноћи између 12. и 13. септембра 1968. три човека покушала су да прђуе реку, али Ерик и његови људи су их изненадили. Ставили су им лисце и убацили их у кола. Како је Ерик касније потврдио, били су то Менгеле, неки Валтер Бернхард и — бивши шеф Гестапоа Хајнрих Милер! Према плану, требало је да се чамцем који их је чекао нешто даље узводно пребаце у Аргентину. Ерик је био задовољан: плен је био крупнији него што је очекивао!

Изненада, наишао је један парагвајски патролни чамцац и отворио ватру на њих. Ерик и млади Хорхе одмах су посегли за својим пиштољима. Менгеле је пао, смртно погођен у груди са два метка, а рањени Милер и Бернхард су се докопали парагвајског чамца који се одмах затим изгубио у правцу Рондона. Очигледно, била је у питању издаја!

Пре него што је пошао у акцију, Ерик је поверио свој план доктору Увеу Кастнеру, аташеу немачке амбасаде, који је био задужен да прати кретање бивших нациста. Када је наишао парагвајски брод, Ерик је у магновењу схватио — а то се касније потврдило — да је доктор Кастнер, у ствари, нацистички шпијун!

Овај догађај претио је да се претвори у озбиљан међудржавни скандал — тим пре што су ускоро почели да круже гласови како је доктор Менгеле преживео! У ствари, он уопште није био рањен и на видело је изашла кобна заблуда. Менгеле је заиста био у Бразилу и то у „Доња Еми“. Све је ишло по Ериковом плану, док Менгела није, како је Ерик претпоставио, Кастнер обавестио о замки и злочинац је истог часа сео у кола и дао се у бег, али не краћим путем према северу, него према западу и тако заварвао гониоце. Ерик је у својој „симки“ пратио погрешне људе: три радника који су у Парагвај ишли по дрвену грађу!

То је био крај Ерикове полицијске каријере и по-

следњи покушај да се нацистички злочинац ухвати. Касније истраге које су водили Немци, Пољаци и Јевреји само су допринеле да се „досије Менгеле“ повећа. Утврђена је његова тачна адреса: Менгеле живи у парагвајском граду Педру Хуану Кабаљеру, у близини бразилске границе, под лажним именом Надиг. Сви знају ко је он, у ствари, а у бразилском градићу Асунсион у који он често навраћа постоје чак и два сведока: то су Естер Абрамович и Соња Таубер, које су као младе девојке неким чудом избегле гасну комору у Аушвицу. Сваки пут кад угледају лице „лепог доктора“ он претрну — док он несметано шета и ручава увек у истом, немачком ресторану.

Немци су још једном,

1973. покушали да се на лицу места распитају о Менгелу и судија Јопел отпутовао је у Бразил. Као вешт дипломата, он је око-лишао док није нашао погодан моменат да открије прави циљ посете бразилском министру правосуђа.

— Менгеле? — збунио се министар, мало променио боју лица, а онда одлучно рекао: — Никада нисам чуо за то име!

☆

Јозеф Менгеле имао је два брата. Они су умрли и оставили му позамашно наслеђе у Немачкој. Лекар из Аушвица сигурно никада неће доћи по њега, али — није му ни потребно! Он савим лепо живи и можда ће и сам умрети природном смрћу, жалећи што није остао у својој домовини...

М. К.

РЕЦЕПТ ЗА ВЛАДАВИНУ

У једној нашој народној песми каже се да је турски султан, кад је уништио српску царевину, требало да посече све шљиве, гусле и гусларе. Јер, Срби воле да се напију ракије, а гуслари им тада певају о јунаштву. Охрабрени, они тада ударају на турску војску и најзад ће отерати Турке и уништити њихову царевину.

Народне песме уз гусле подизале су морал и често покретале народ у борбу против непријатеља. Зато се говорило „да није било певања и гуслења, народ би онепамтио“ у време кад није било књига и библиотека. Скоро да није било куће без тог инструмента а зна се да их је и Његош имао јер је волео да слуша јуначке песме.

ГЛАВУ

Турци се у чуду погледаше. Никако им није било јасно како ће то извести јер су о Главашу свашта чули. Знали су где га могу наћи (после пропасти првог српског устанка он је остао да живи у Србији пошто

му је Порто опростила учешће у устанку) али није било лако ухватити некадашњег хајдучког харамбашу. Главаш је Главаш, с њим није било шале.

НЕ ДАМ ОРУЖЈЕ!

Кад је чуо шта београдски везир тражи од њега, паланачки муселим се забрину. Ни њему није ишло

у главу како да ухапси Станоја Главаша, нарочито није видео ваљаног разлога за то. Откако је устанак завршен, Главаш је поштено чувао Цариградски друм од хајдука и тиме часно испуњавао своју обавезу коју је дао београдском везиру у замену за лични мир. Муселим је то најбоље знао јер је Главаш живео у околини Паланке.

— Једино да га дирнем у понос, а Србину, то се зна,

највећи понос је оружје! — рече муселим везировим људима и заповеди слугама да позову Станоја Главаша.

Око подне Главаш пристиже са своја два човека пред муселима. Поздравио је све присутне, а онда упитао муселима зашто га је звао.

— Звах те, Станоје — рече муселим — да предаш пиштоље што их сада носе твоји пандури! То је више него што су имали оног дана кад си се обавезао да чуваш царски друм!

— Ја сам их, честити муселиме, купио и поштено платио! — одговори му Станоје Главаш. — Оружје ти мећу дати јер не могу голорук друм чувати! Ако га баш хоћеш, онда ме ослободи везирове обавезе! Муселим га је подозриво гледао. Оно јесте да су око њега били везирови људи, али са Главашем се никад не зна. Ипак, одважи се и настави:

— Нећу те ослободити обавезе, а оружје нећ, вала, дати!

— Ни за живу главу! — плану Главаш, окрену се и изађе са својим момцима. Био је сигуран да му Турци неће пуцати у леђа.

Муселим слегну раменима и рече везировим људима.

— Ето вам Станоја Главаша! Ја нити му што смем,

нити му што могу, а ви гледајте што ћете учинити!

Везирови људи видеше да ће бити муке, али у Београд без Станоја Главаша нису смели ни за живу главу. Објаснили су муселиму да се Главаш не да турском нападу и да га са четрдесетак људи могу изненадити у његовој кући. Муселим пристаде да им да људе, али није хтео ни да мрдне из Паланке.

ТУРЦИМА НИЈЕ ВЕРОВАТИ

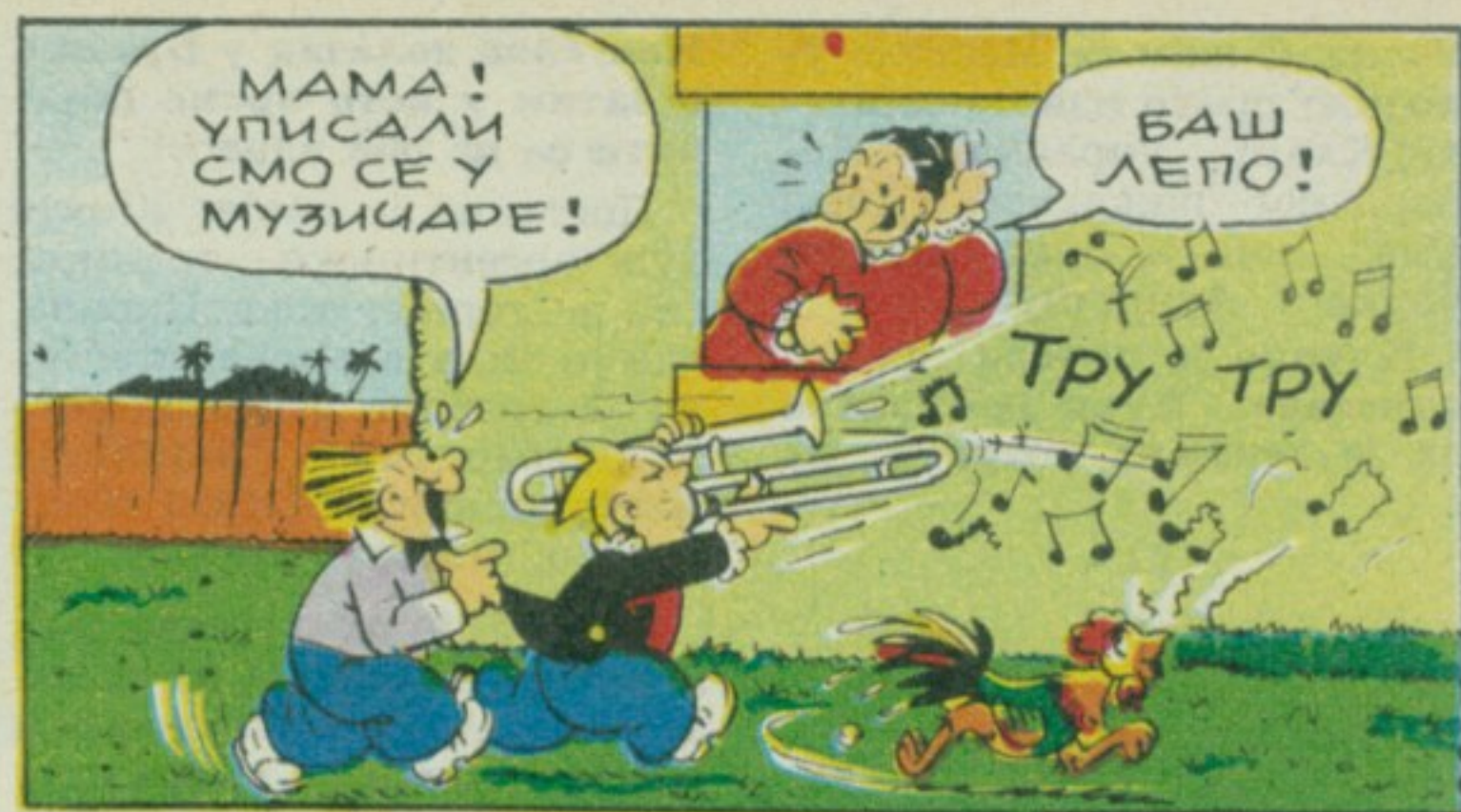
Станоје Главаш није могао или није хтео да верује да ће се Турци усудити да га нападне. Међутим, увече тог дана, 25. фебруара 1815. године, док је вечерао до њега допреше споља пригушени гласови. У два скока Главаш је био код прозора.

— Турци! — довикну момцима и нареди да беже кроз стражња врата. — Пожурите, ја ћу их задржати пушчаном ватром!

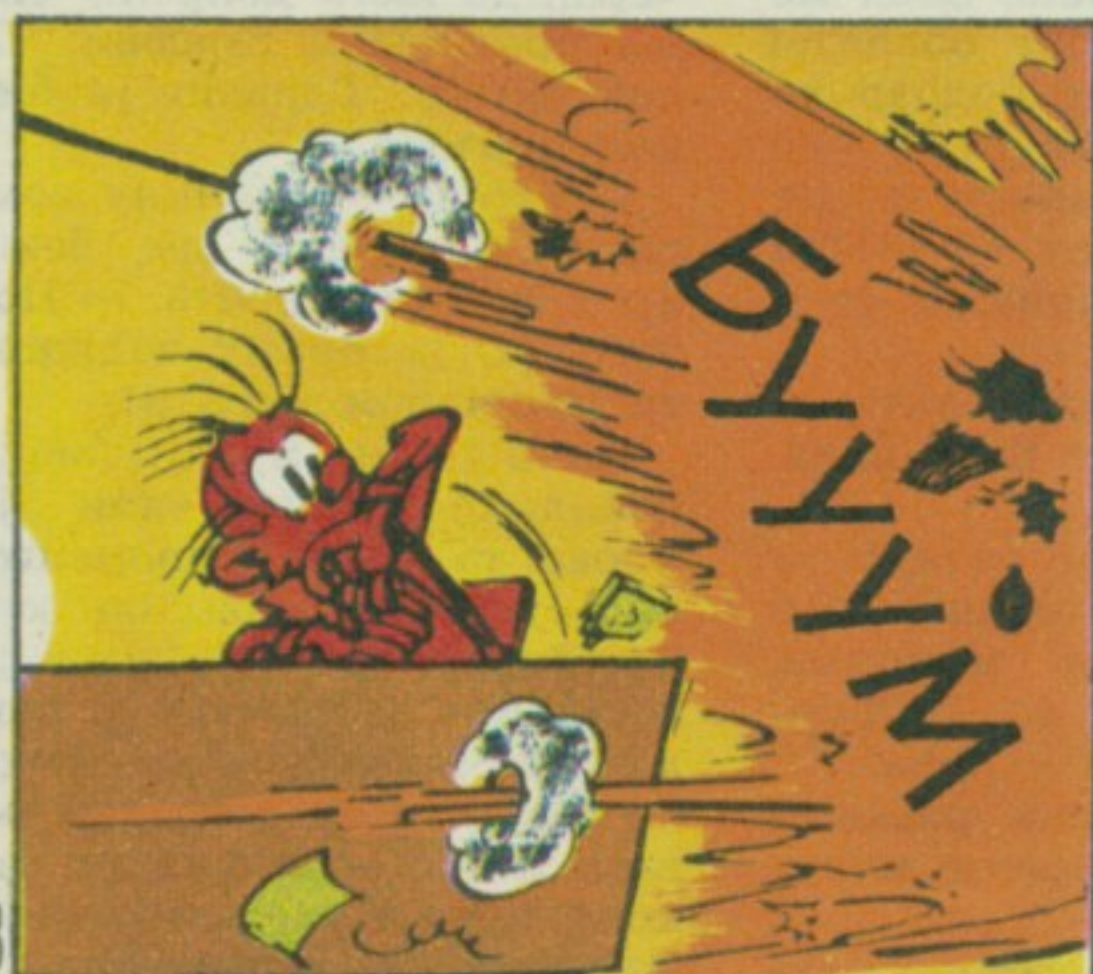
Иако је био мрак, убио је неколико Турака, али је морао да изађе у двориште кад су Турци запалили кућу. Јурнуо је на њих са исуканим јатаганом и пао дочекав плотуном пушака из заседе. Већ сутрадан његова глава осванула је на коцу пред Сулејман-пашиним конаком у Београду.

М. С. 17

Порциправник Пецца

ГУРАНСОН МЕЋУ ШКОТИМА

II

ПОДЛИ ГУРАНСОН ХИТА У ШКОТСКУ ДА СПРЕЧИ БРАК КРАЉА ХАРАЛДА ЛЕПОКОСОГ СА ШКОТСКОМ ПРИНЦЕЗОМ. ЊЕМУ СЕ ЖУРИ, АЛИ ЊЕГОВА ПОСАДА, ТРИ БРАТА СНАГАНСОНА, ИМА ПРЕЧА ПОСЛА...

ЗАР ТИ ДА БИЈЕШ МОГ НЕЈАКОГ БРАТА?

ОСТАВИ МОГ НЕЈАКОГ БРАТА!

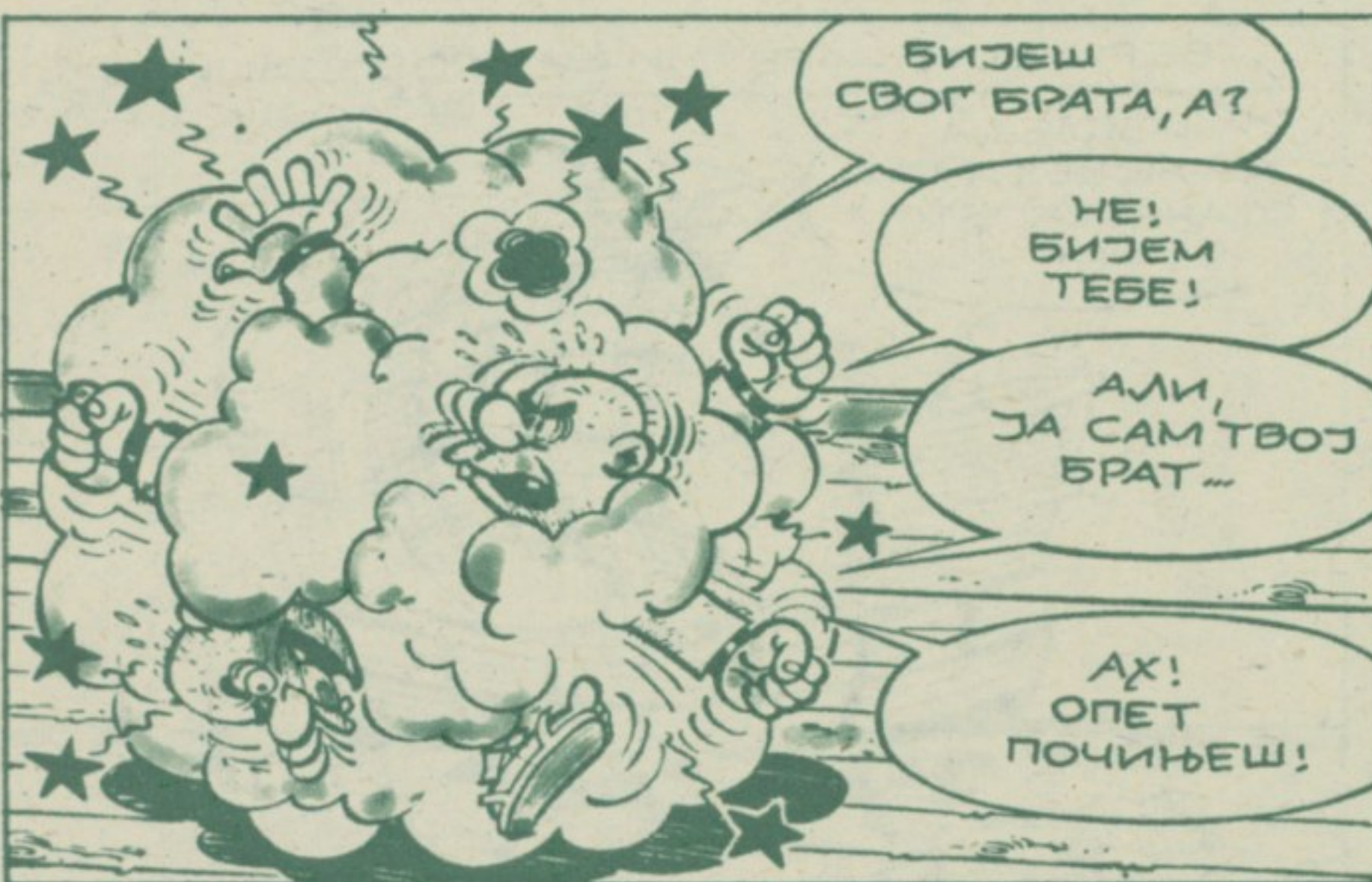

БИЈЕШ СВОГ БРАТА, А?

НЕ! БИЈЕМ ТЕБЕ!

АЛИ, ЈА САМ ТВОЈ БРАТ...

АХ! ОПЕТ ПОЧИЊЕШ!

ВИ ТУ ДАНГУБИТЕ А ВЕРНИСОН ЈЕ СВЕ БЛИЖЕ ЗЕМЉИ ШКОТСКОЈ! ВИДИМ ЈА ДА ЋУ МОРАТИ ДА СЕ УМЕШАМ...

ШТА СЕ ТИ МЕШАШ КАД ТЕ НИКО НЕ ДИРА!

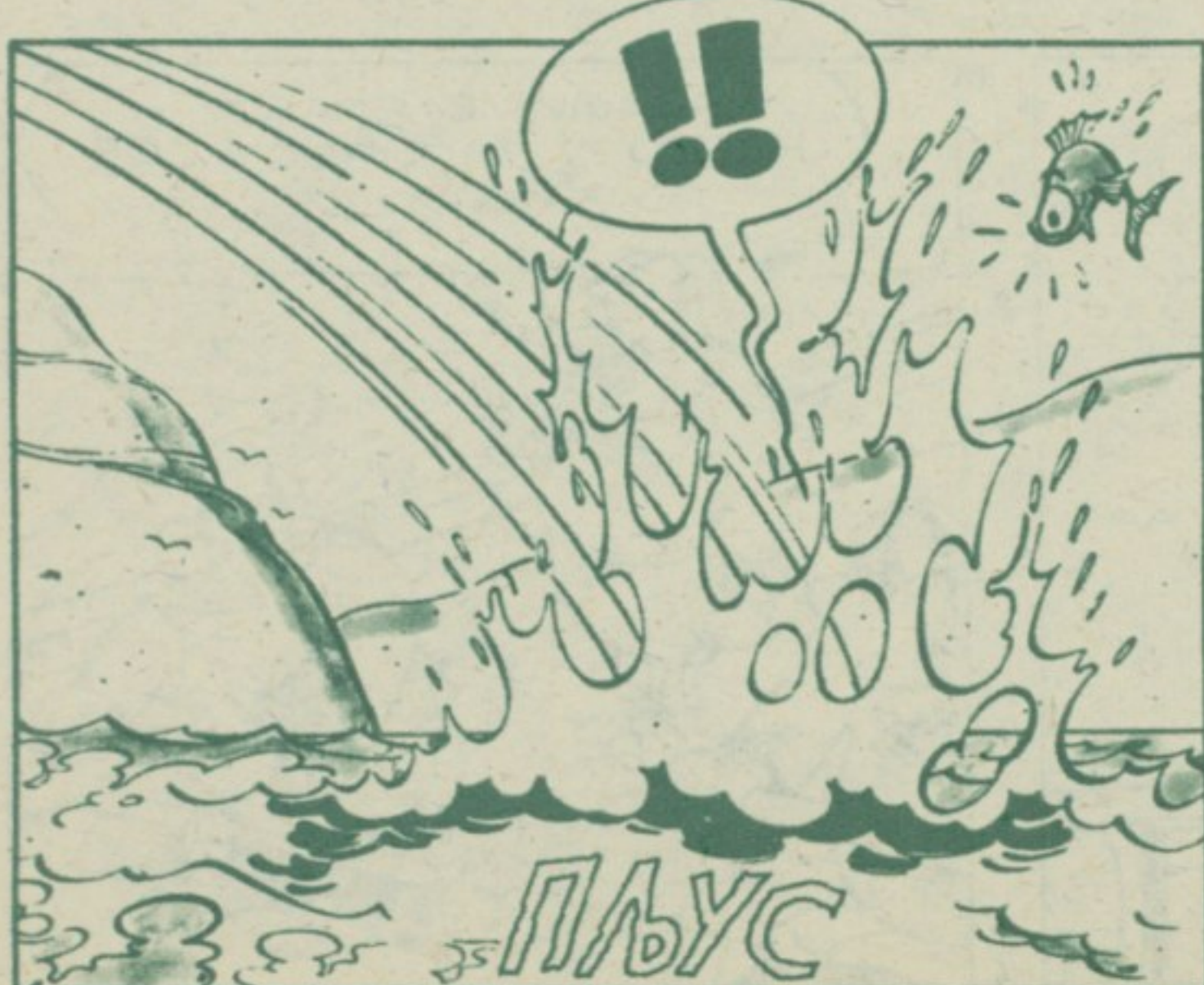
ДОВЕШЉУ ЈА ВАС У РЕД... ПРЕ НО ШТО МЕ СТРЕФИ ШЛОГ!

РЕКЛИ СМО ТИ ВЕК ДА МИ ПОРОДИЧНЕ СТВАРИ РЕШАВАМО У ПОРОДИЦИ!

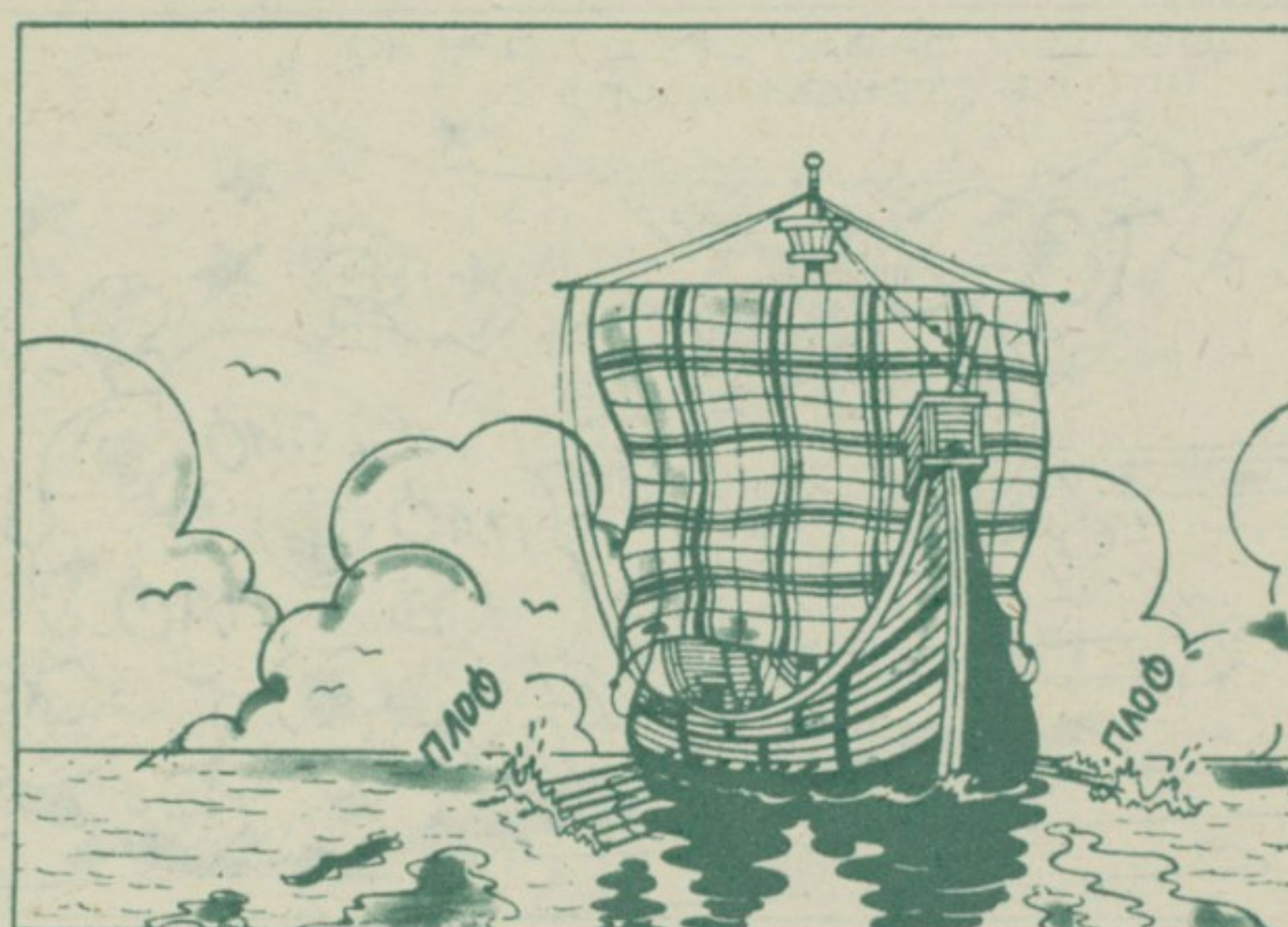
!!

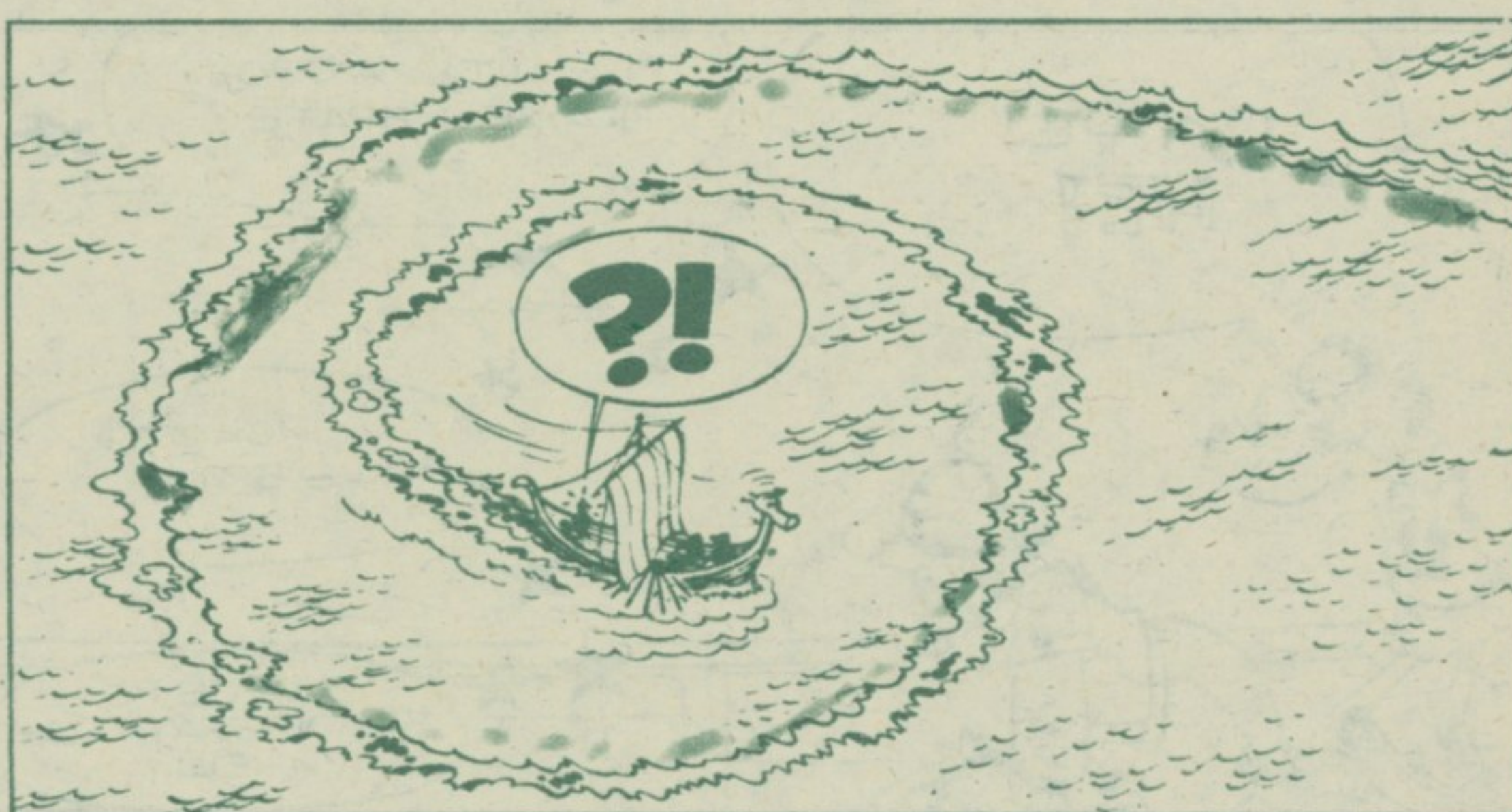

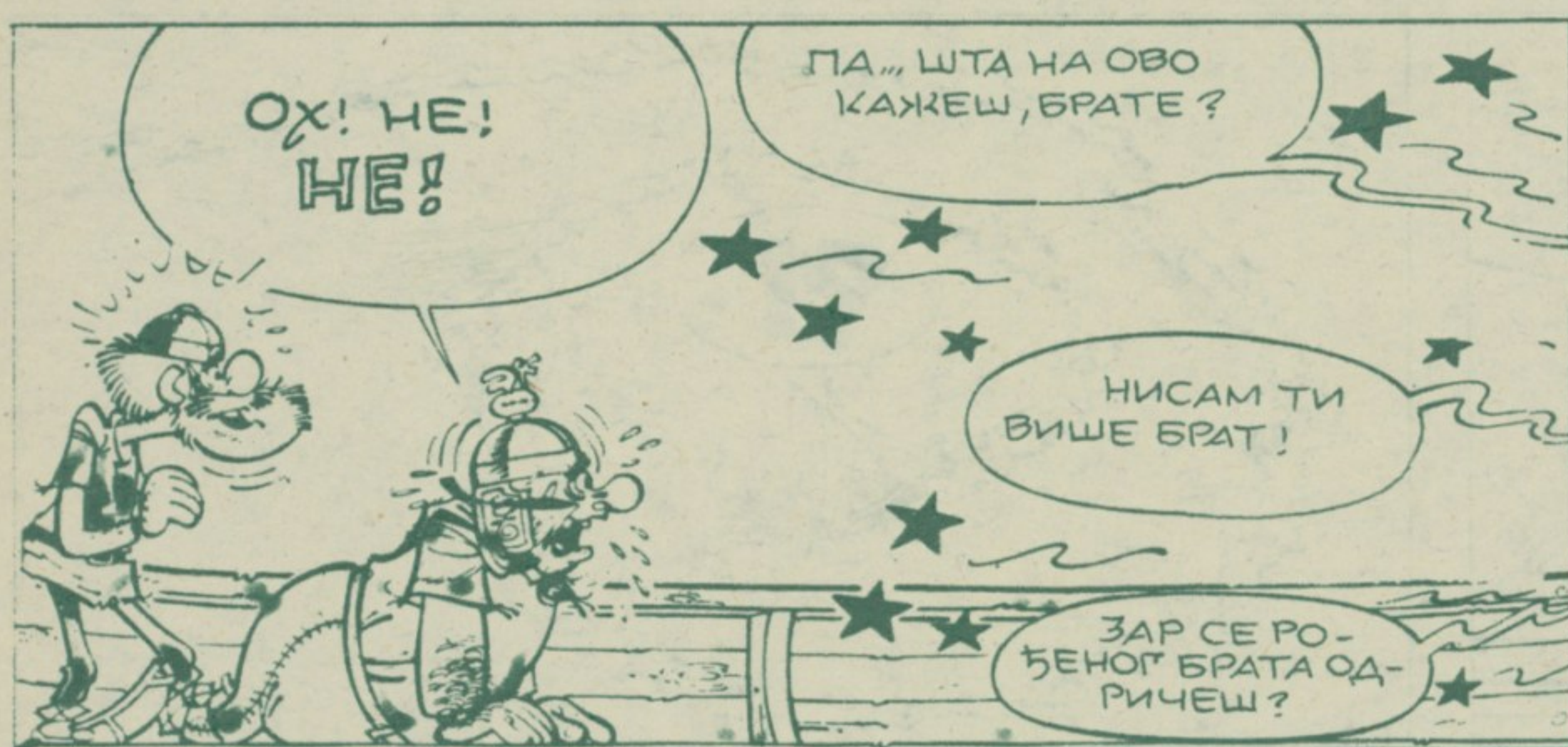
ПАЗИ, САД ЋУ ДА БРОЗИМ! АКО НА ТРИ НЕ ИСПЛОВИМО ИЗ ЛУКЕ, БИЋЕ ЧУДА...

ДА, ГОСПОДАРУ...

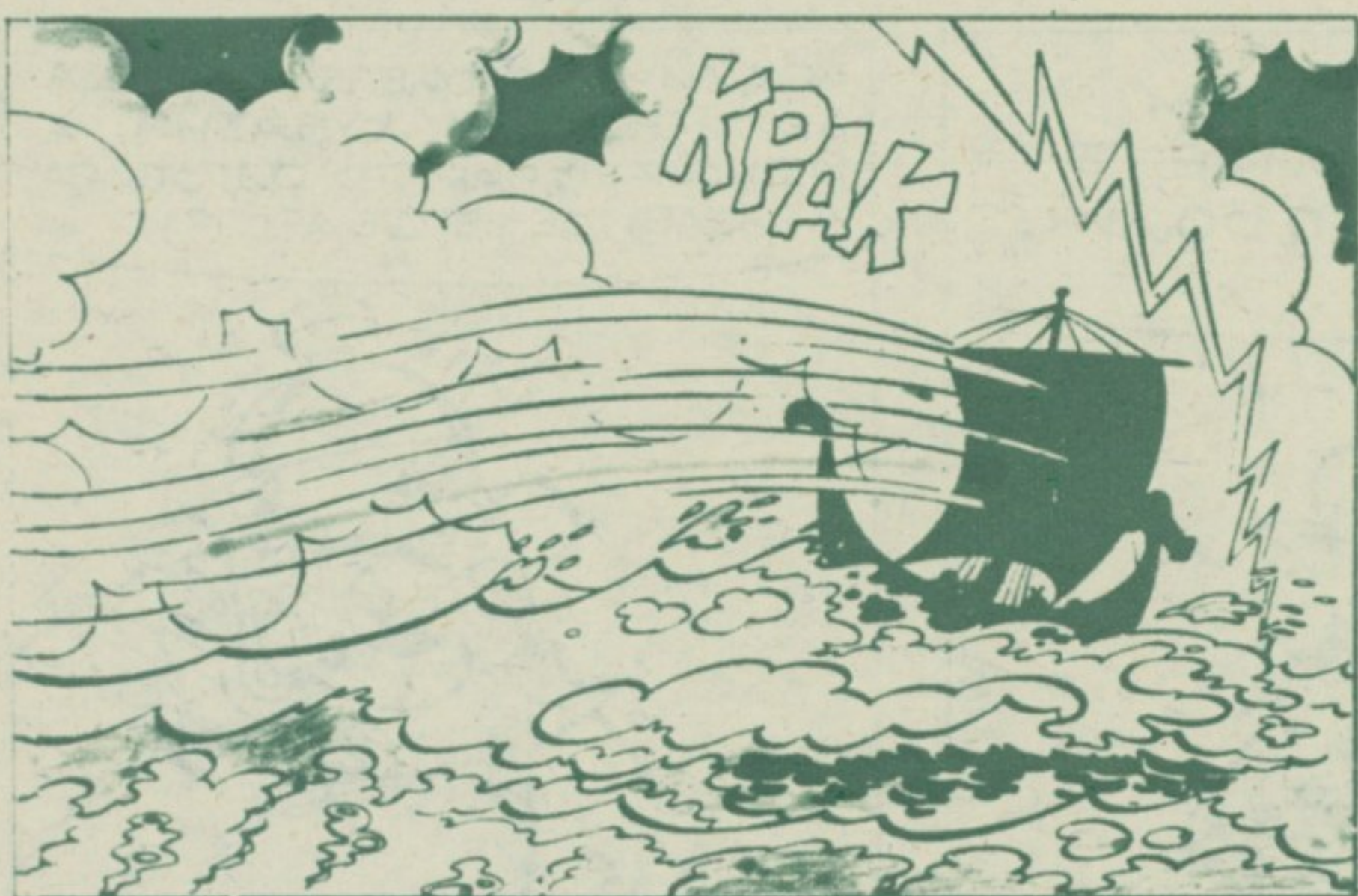
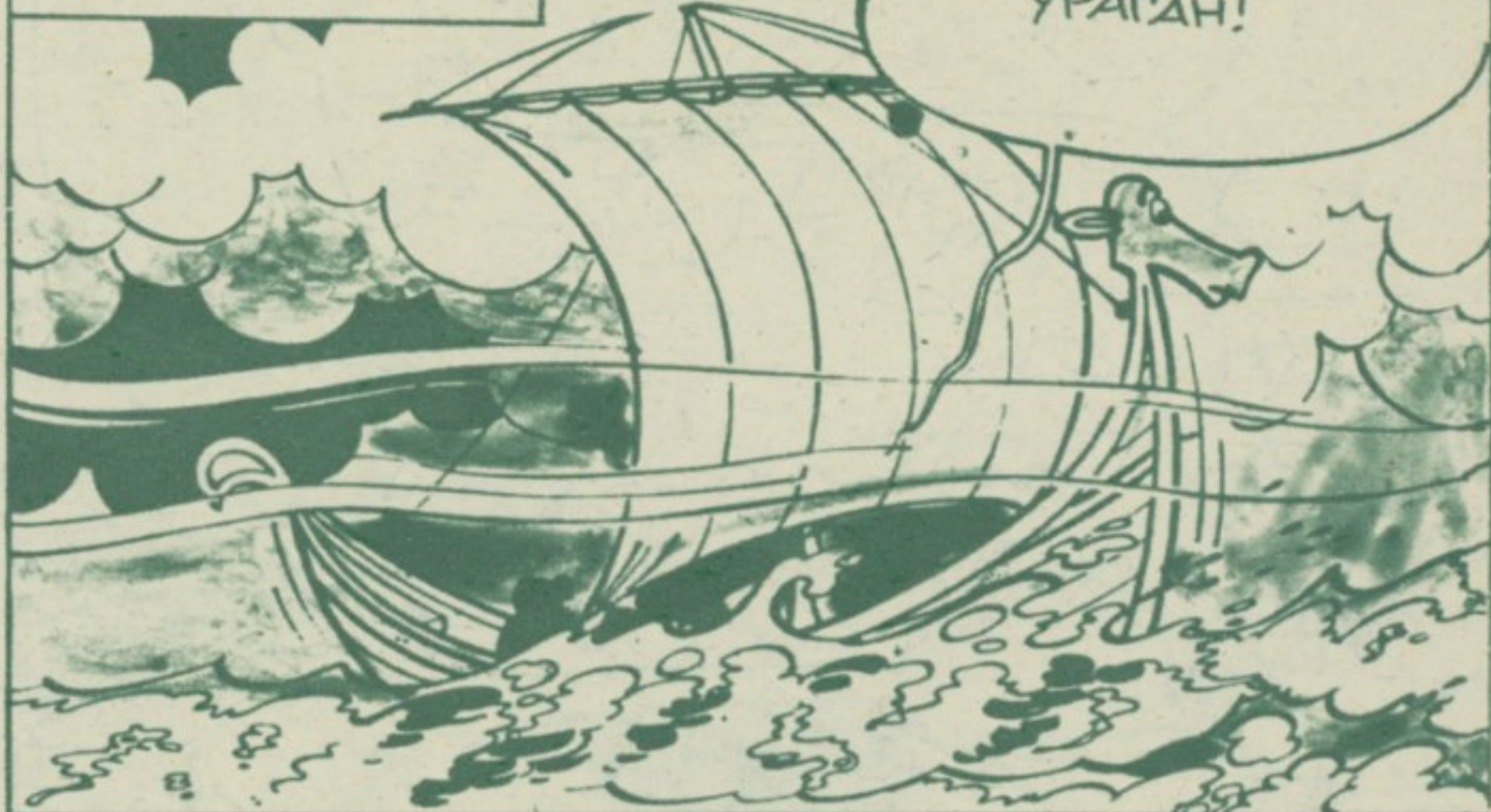

И БОГОВИ СУ УСЛИШИЛИ ГУРАНСОНОВУ МОЛБУ...

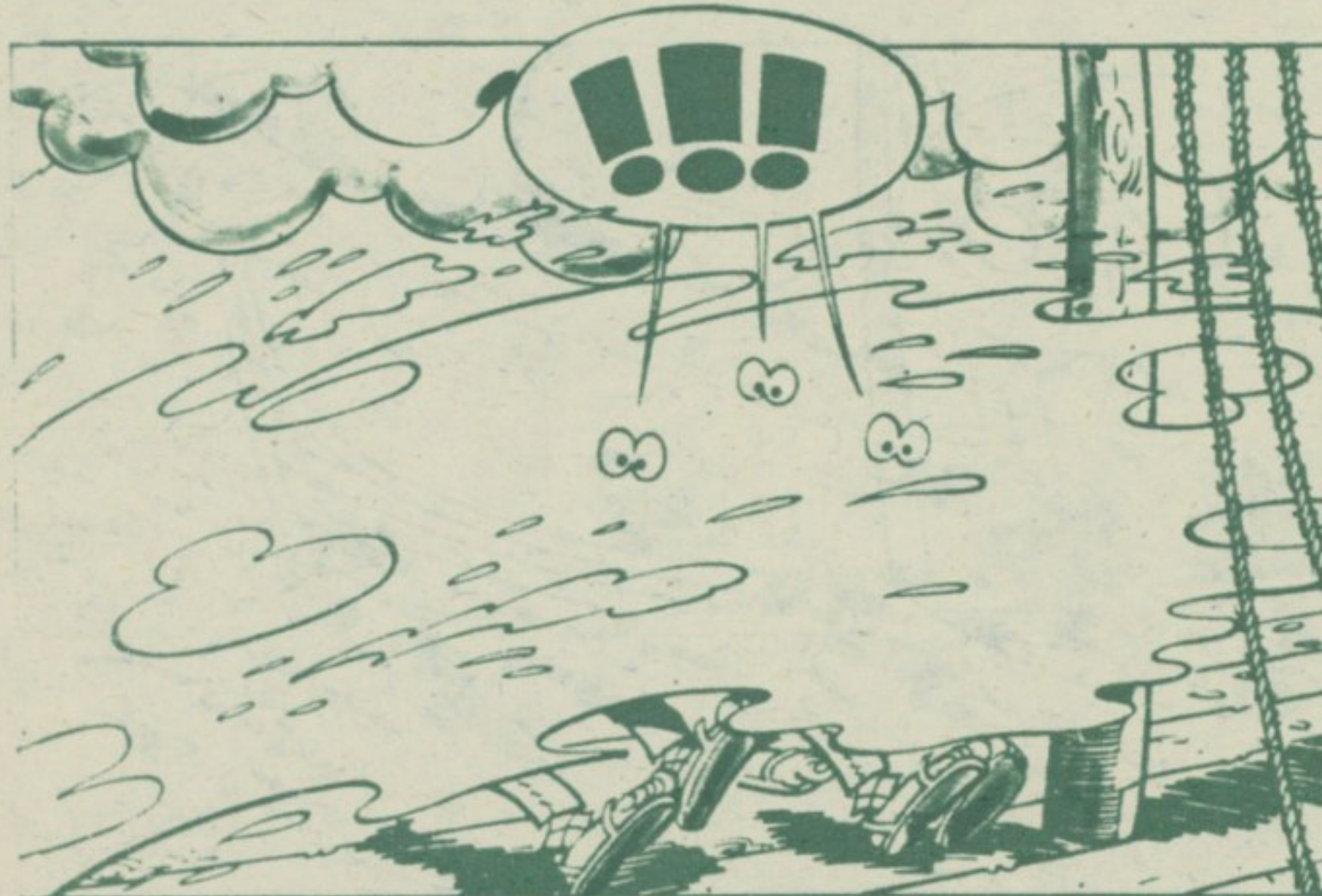
... ЧАК И
ПРЕКО
ОЧЕКИВА-
ЊА.

ХЕЈ!
ЈА САМ МОЛИО
ЗА ВЕТАР,
НЕ ЗА
УРАГАН!

САД
НАПРЕДУЈЕМО!

АХА!
НАПРЕДУЈЕМО
НАПРЕД!

ЈЕСИ Л' МИ ТО ТИ ПЛЈУСНУО
ВОДУ У ЛИЦЕ?

ЈОК ЈА!
ОН ЈЕ!

ЈА? ПА
ЈА ПРЕ-
ЗИРЕМ
ВОДУ!

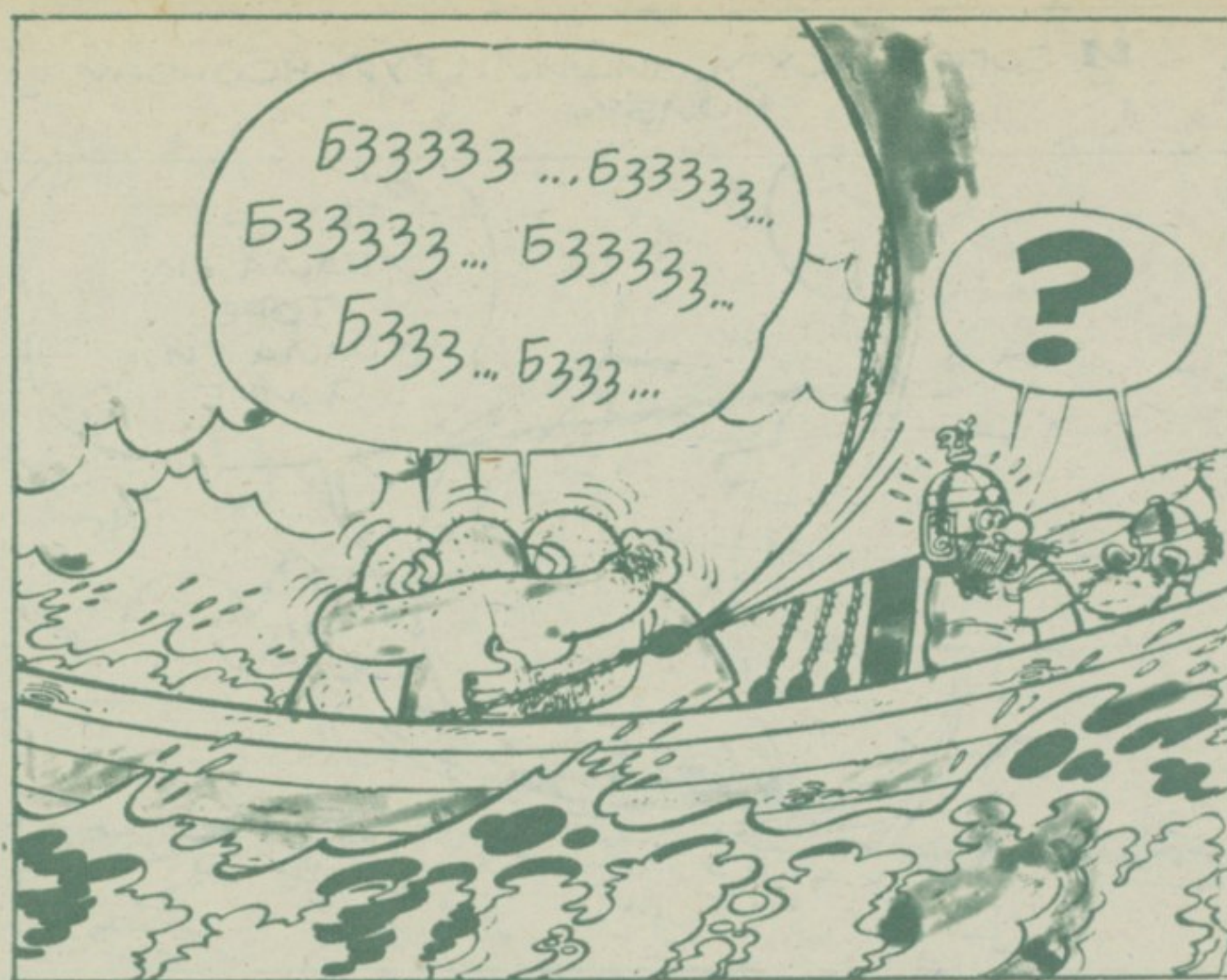
СИГУРНО СИ ТИ!
ТИ СИ ДОВОЉ-
НО ГЛУП И
ЗАО ДА
БИ...

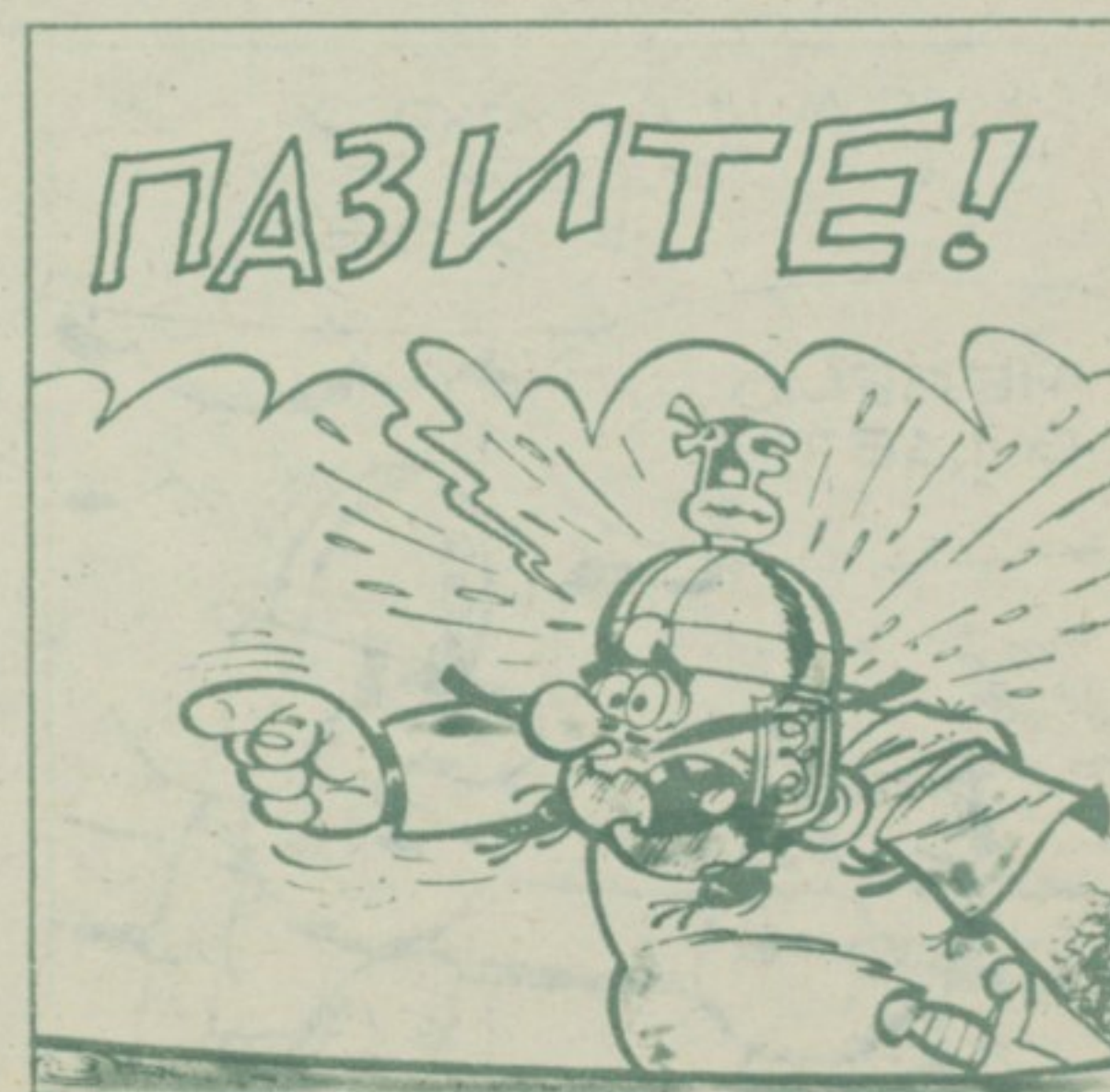
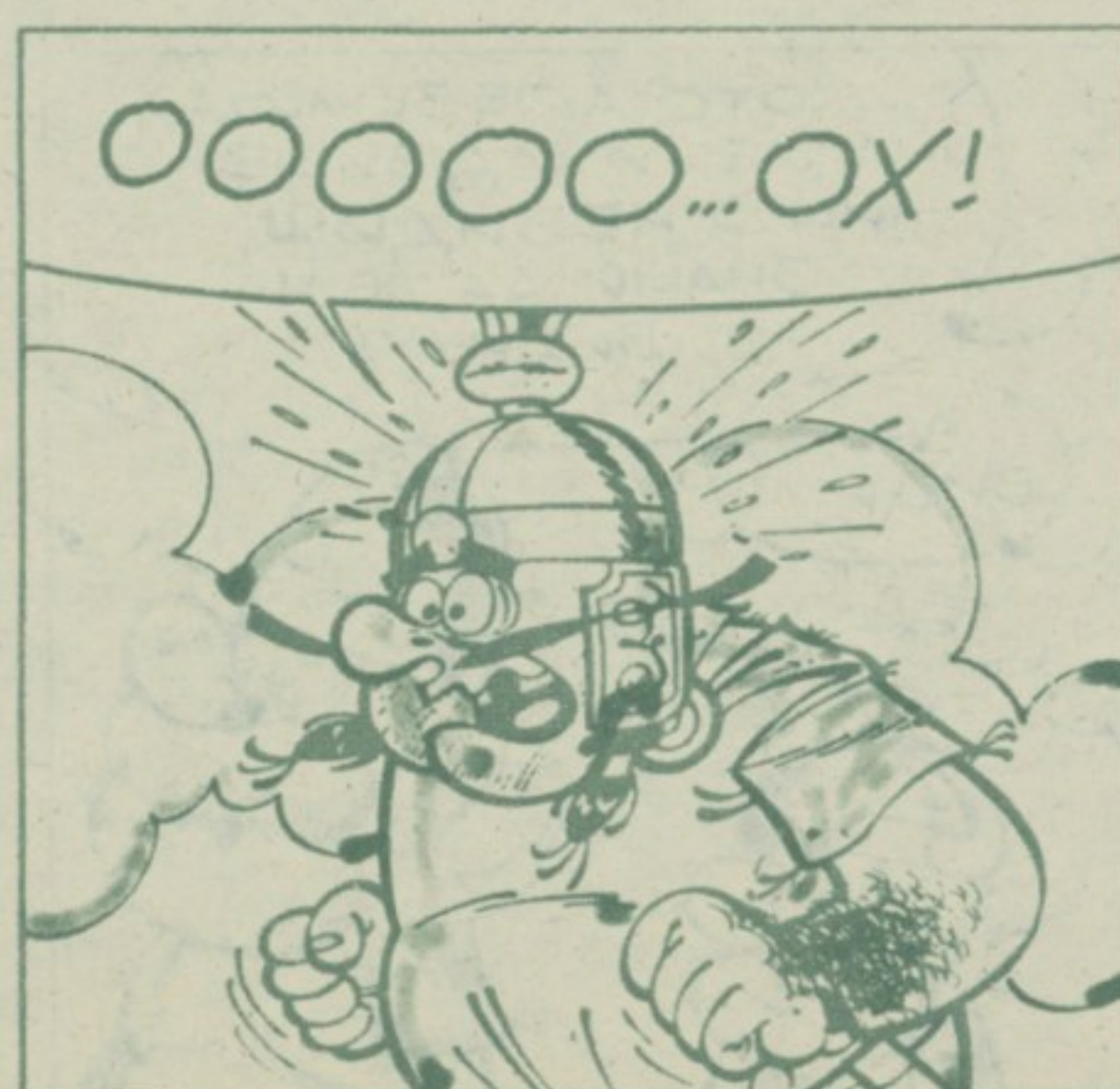
ДОСТА! ЈА САМ ГЛУПЉИ
И ПОГАНИЈИ ОД ЊЕГА!
ЈА САМ МОГ'О ТО ДА
УЧИНИМ!

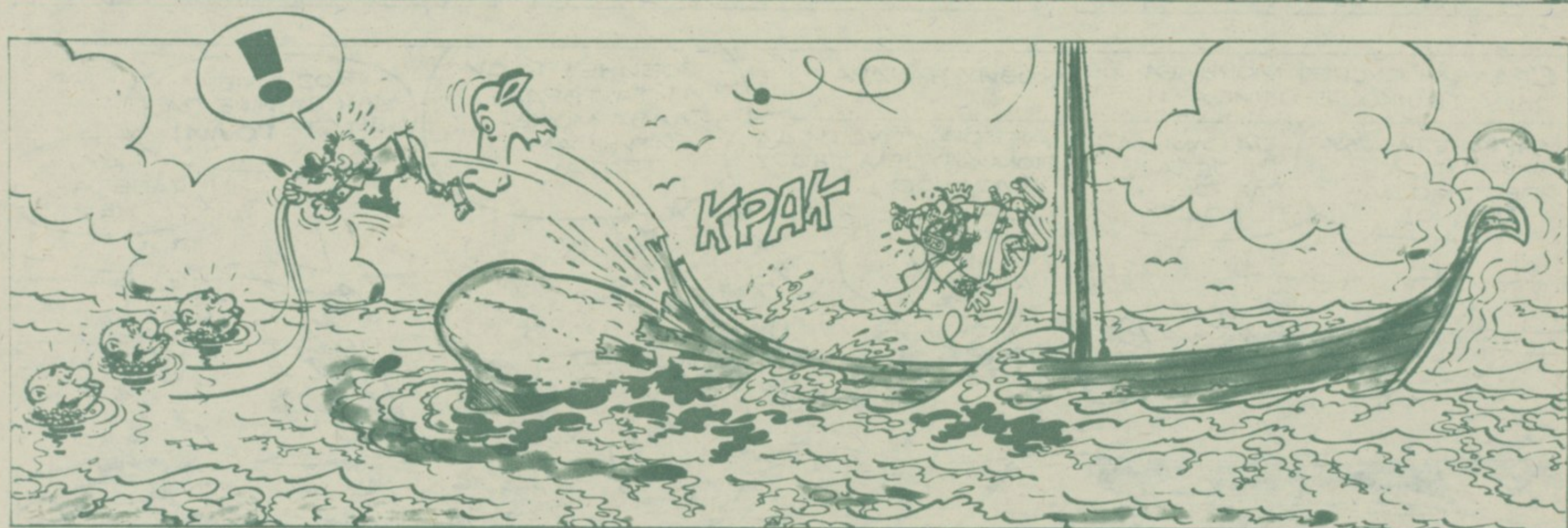
А ШТО ТО НЕ БИХ
БИО ЈА САМ? НИСИ ВАЉ-
ДА ТИ ГЛУПЉИ И ПОГА-
НИЈИ ОД МЕНЕ?

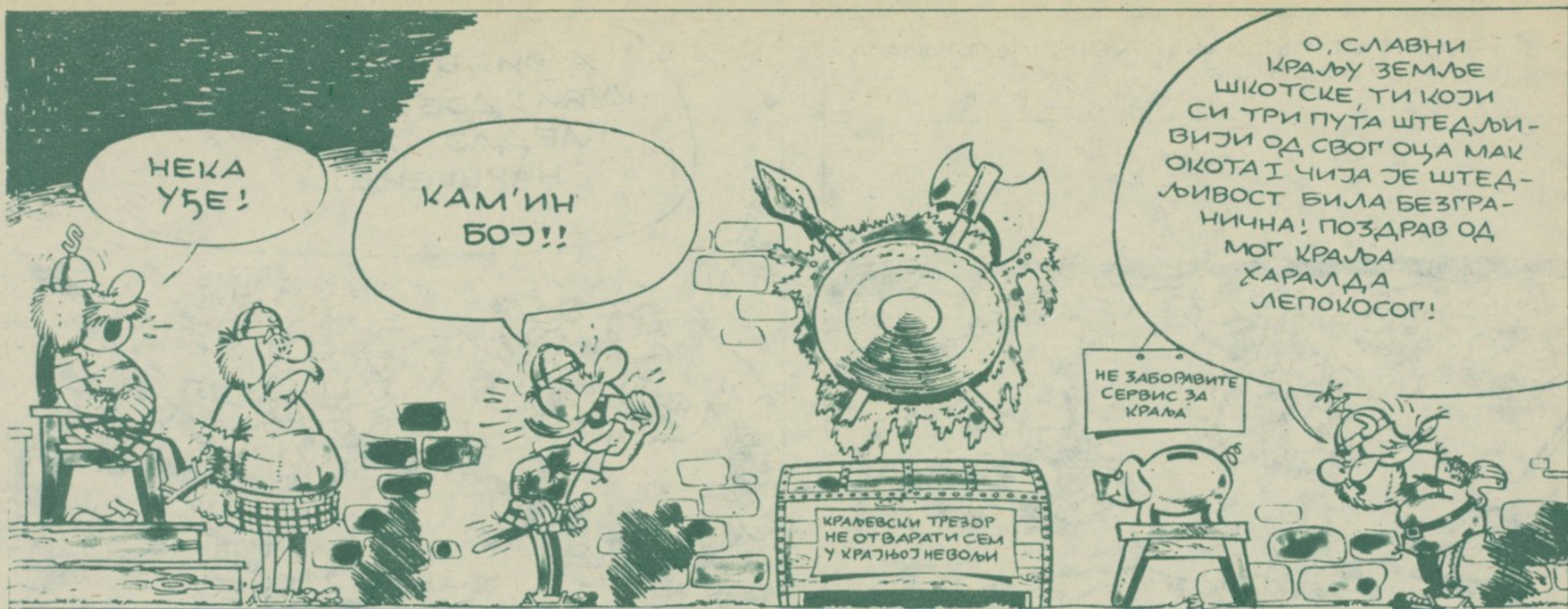

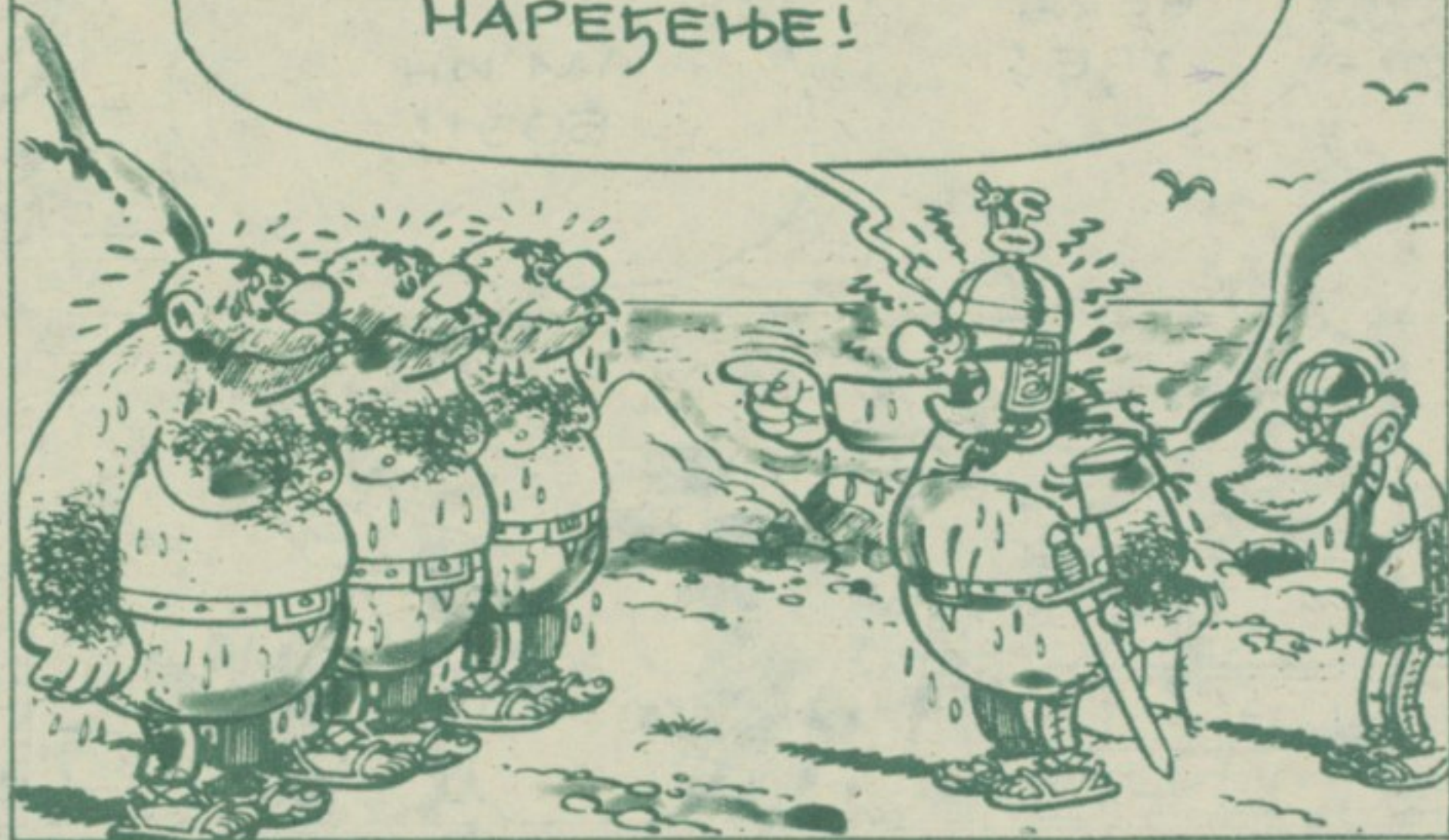

ЗА ТО ВРЕМЕ ПЕТОРИЦА ХРАБРИХ ПЛИВАЧА
СТИГЛА СУ ДО ОБАЛЕ...

А ВИ... ВРАЋАЈТЕ СЕ
КУЋИ! ДОСТА САМ ВАС
ГЛЕДАО! ОВО ЈЕ
НАРЕЂЕЊЕ!

ЗАШТО
НАС ЈЕ ОНДА
ДОВОДИО
ОВА-
МО!

НЕ
ЗНА НИ
САМ
ШТА
ХОЋЕ!

ДА СЕ
ТРКАМО!
КО ПОСЛЕДЊИ
СТИГНЕ ДО СКАН-
ДИНАВИЈЕ,
ПЛАЋА ПИ-
ВО!

А САД ПРАВАЊ КРАЉЕВСКА
ПАЛАТА! АКО ЖЕЛИМ ДА ОСУ-
ЈЕТИМ ТАЈ БРАК, КРАЉЕ ЈЕ
ВРЕМЕ ДА СЕ УМЕ-
ШАМ!

КАКВА
МАГЛА!
ИЗГУБИЋЕ-
МО СЕ,
ГОСПОДА-
РУ!

ПОЗНАЈЕМ ОВУ
ЗЕМЉУ К'О СВОЈ
ЏЕП! ТИ ПРВИ
ПОЋИ!

А САД ТРКОМ!
У ПИТАЊУ СУ,
МОЖДА,
МИНУ-
ТИ!

НИШТА
НЕ ВИДИМ,
ГОСПОДА-
РУ!

НИ БРИНИ,
ЗБОГ ТОГА!
ЈА ВИДИМ
И ЗА ТЕ-
БЕ!

БАНГ

КАКВО ЈЕ
БИЛО ДРВО?
ТВРДО?

ДА...
СТРАШНО
ТВРДО!

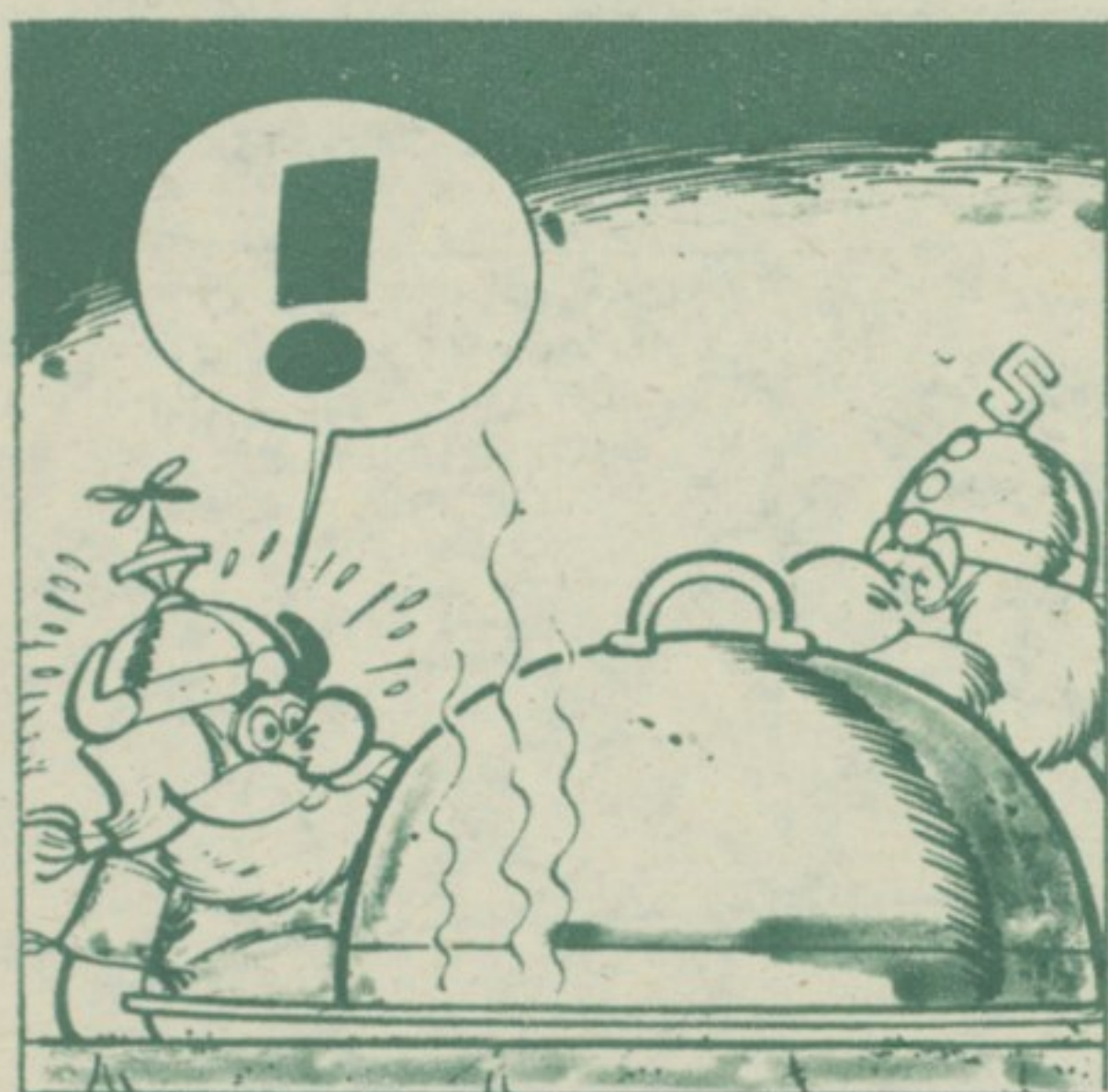
ОДЛИЧНО! ЗНАЧИ НАПРА-
ВОМ СМО ПУТУ! КАД УДА-
РИШ У СЛЕДЕЋЕ, СКРЕ-
НИ УЛЕВО!

... А КАД ОДМАХ ЗАТИМ
НАЛЕТИШ НА ТРЊЕ,
СКРЕНУЋЕШ
ДЕСНО!

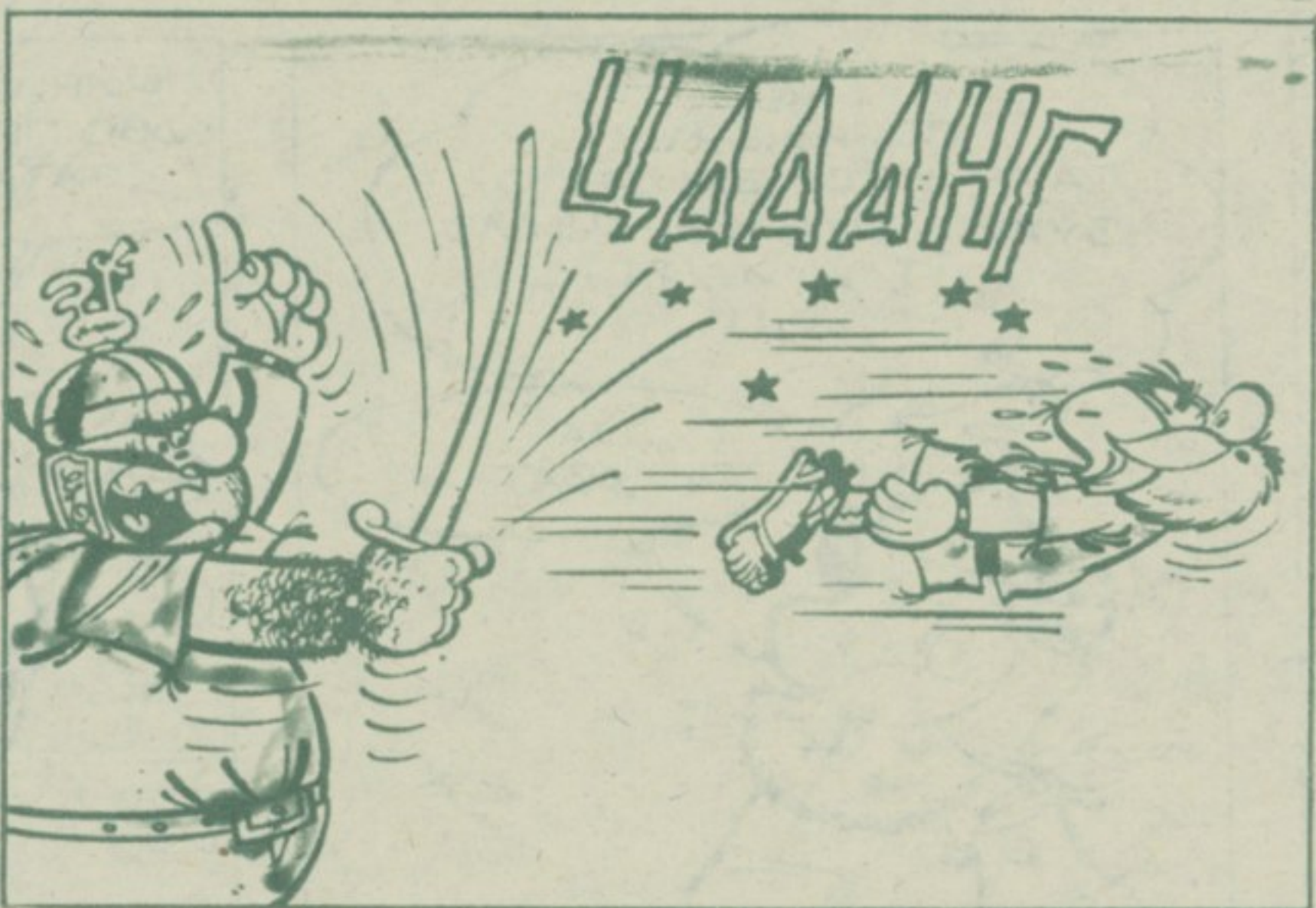
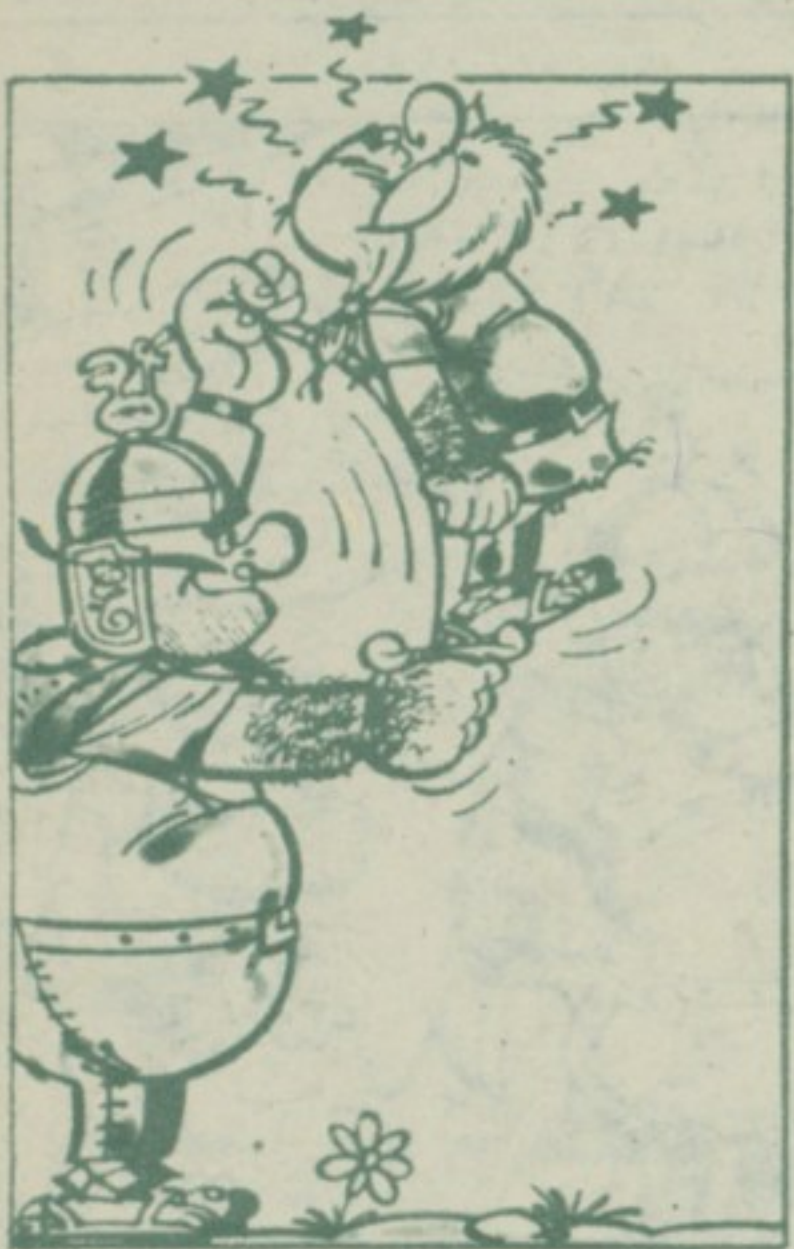
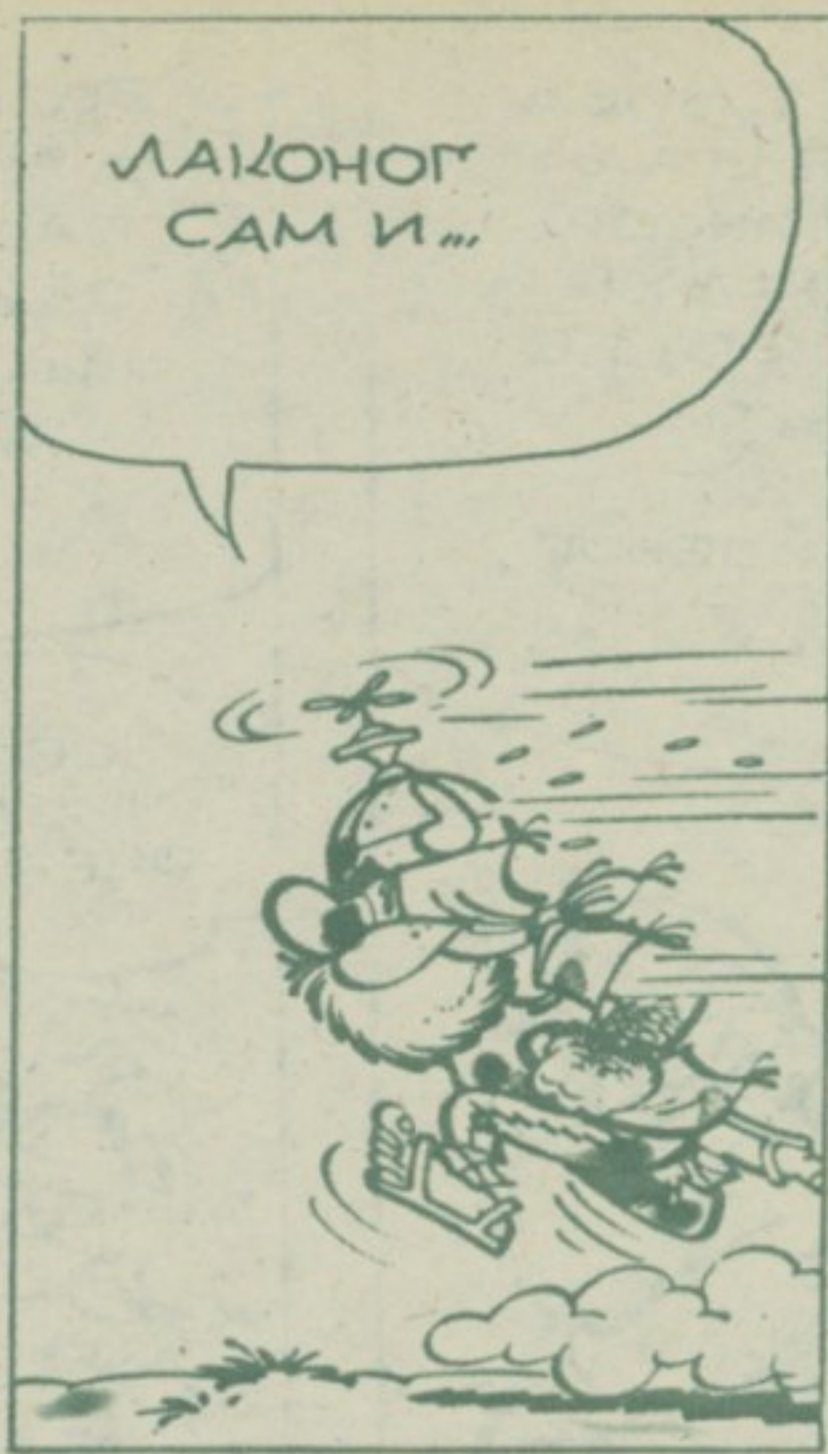
ИМА Л' ЈОШ
МНОГО ТАКВИХ
ПУТОКАЗА?

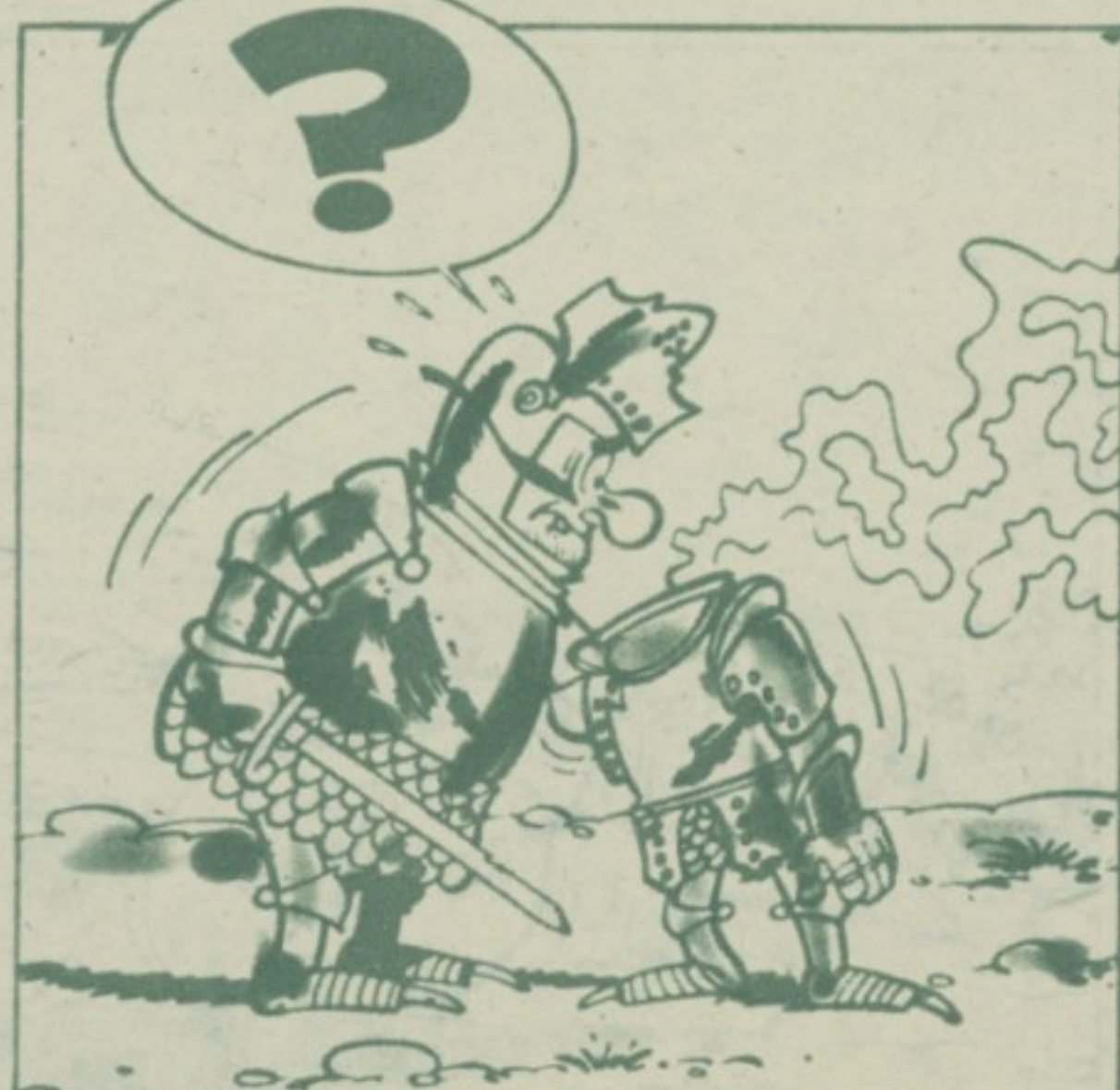

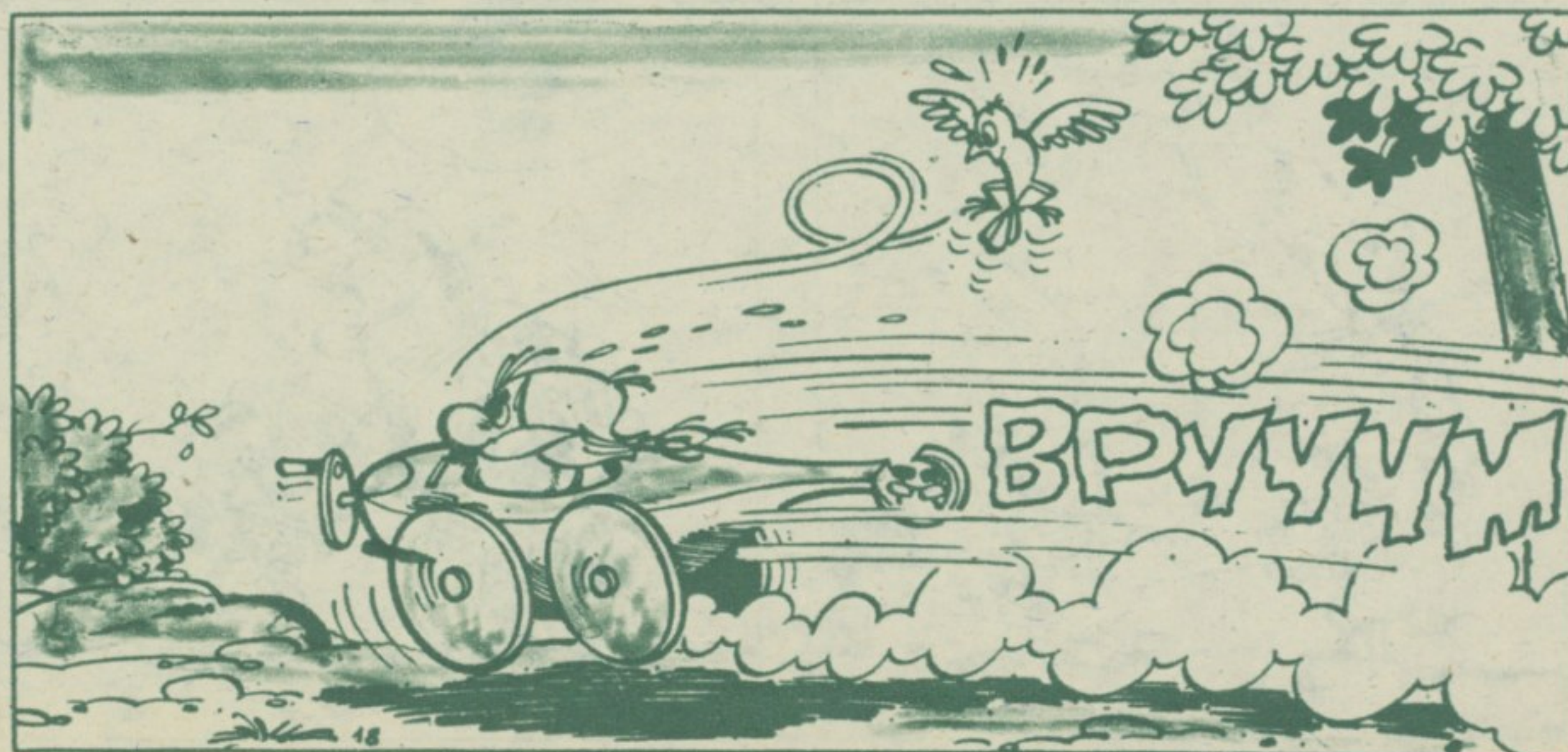
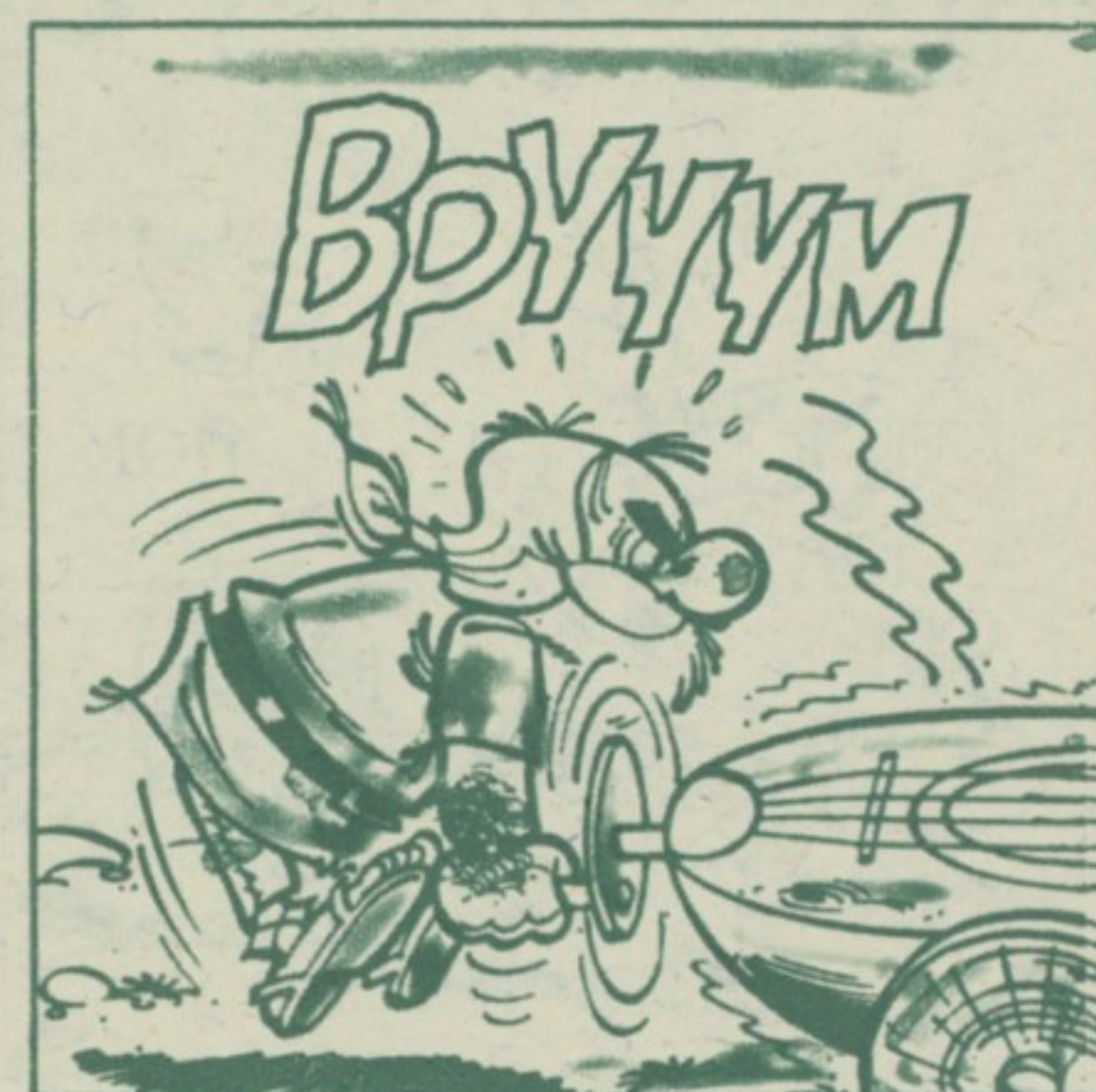
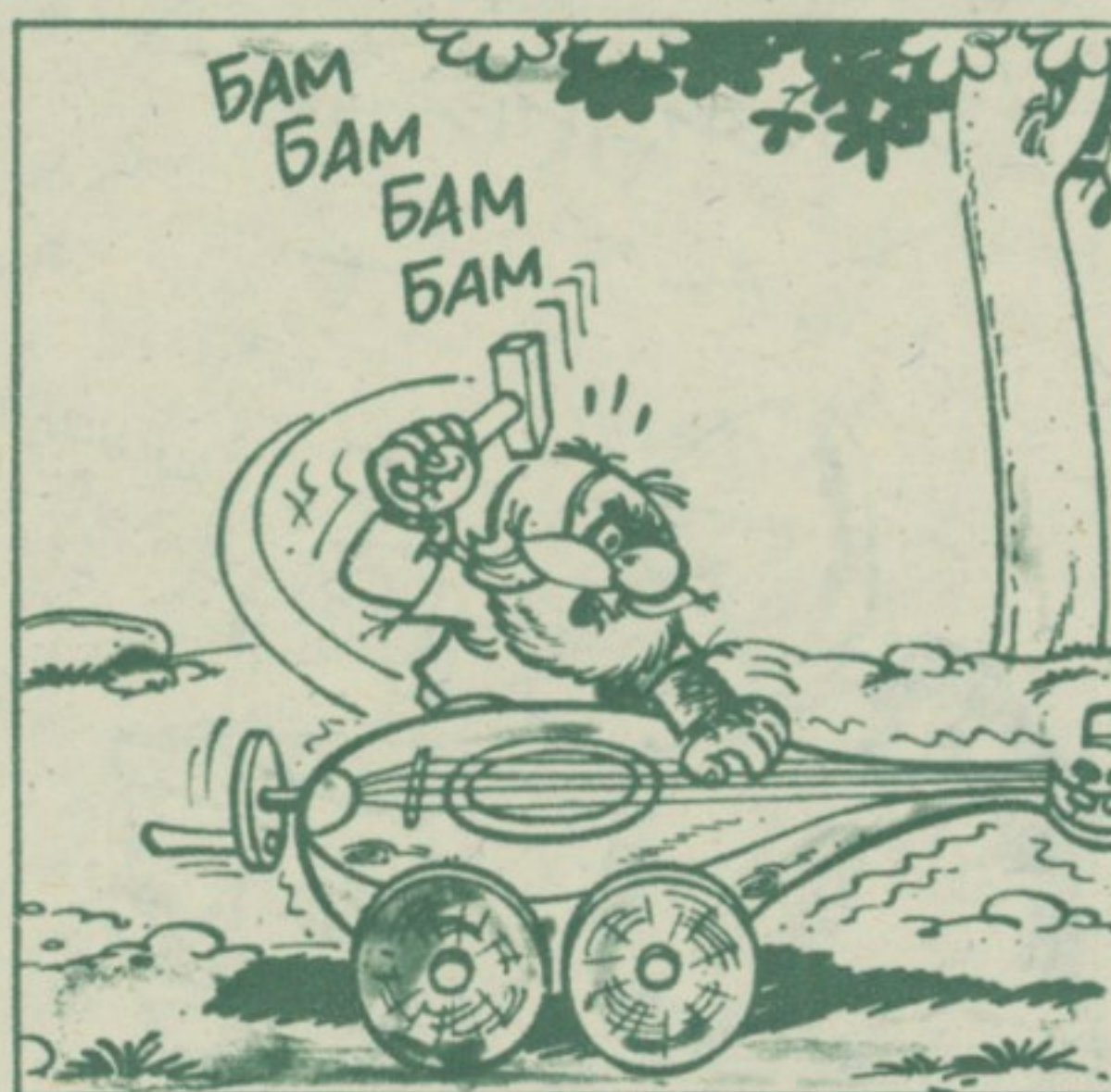
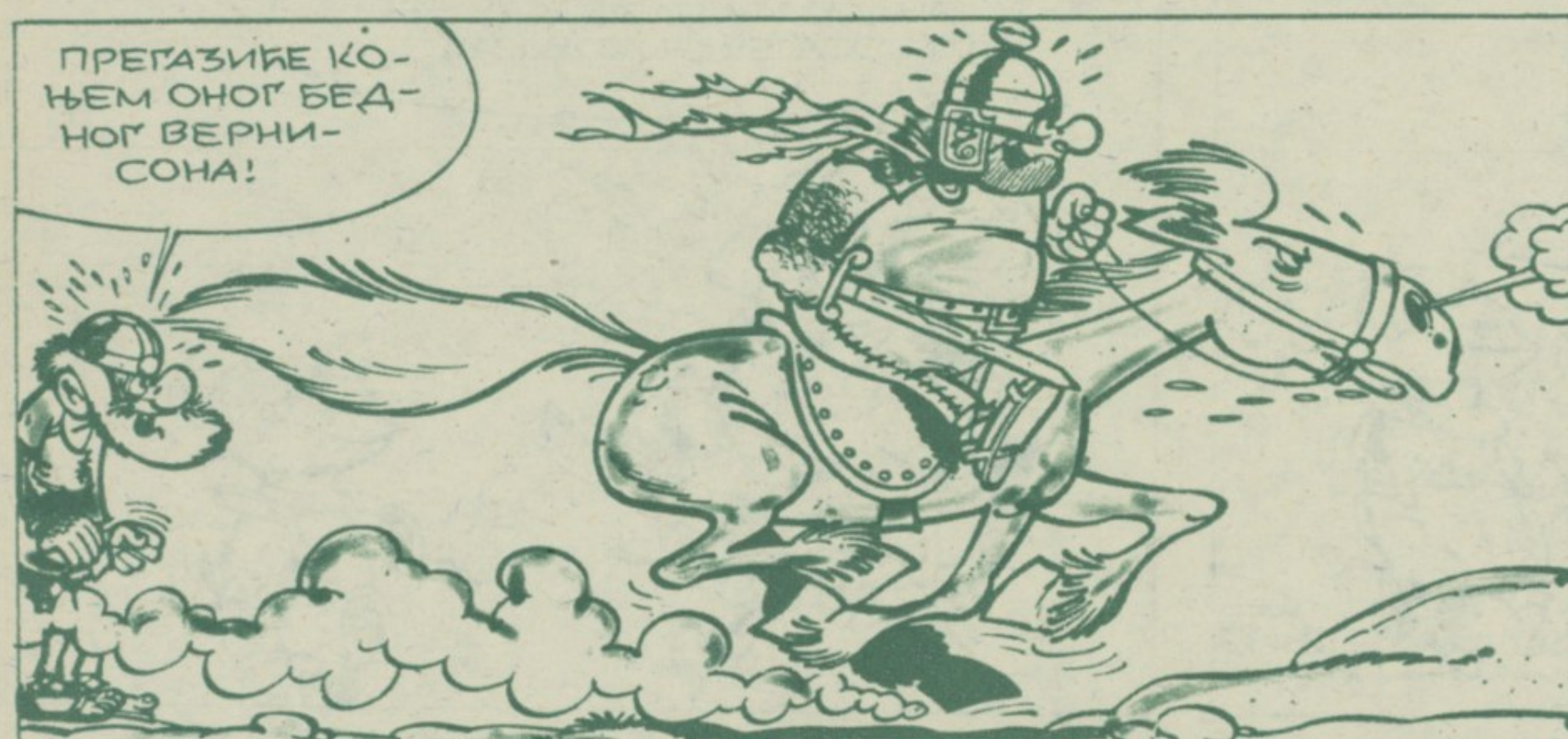

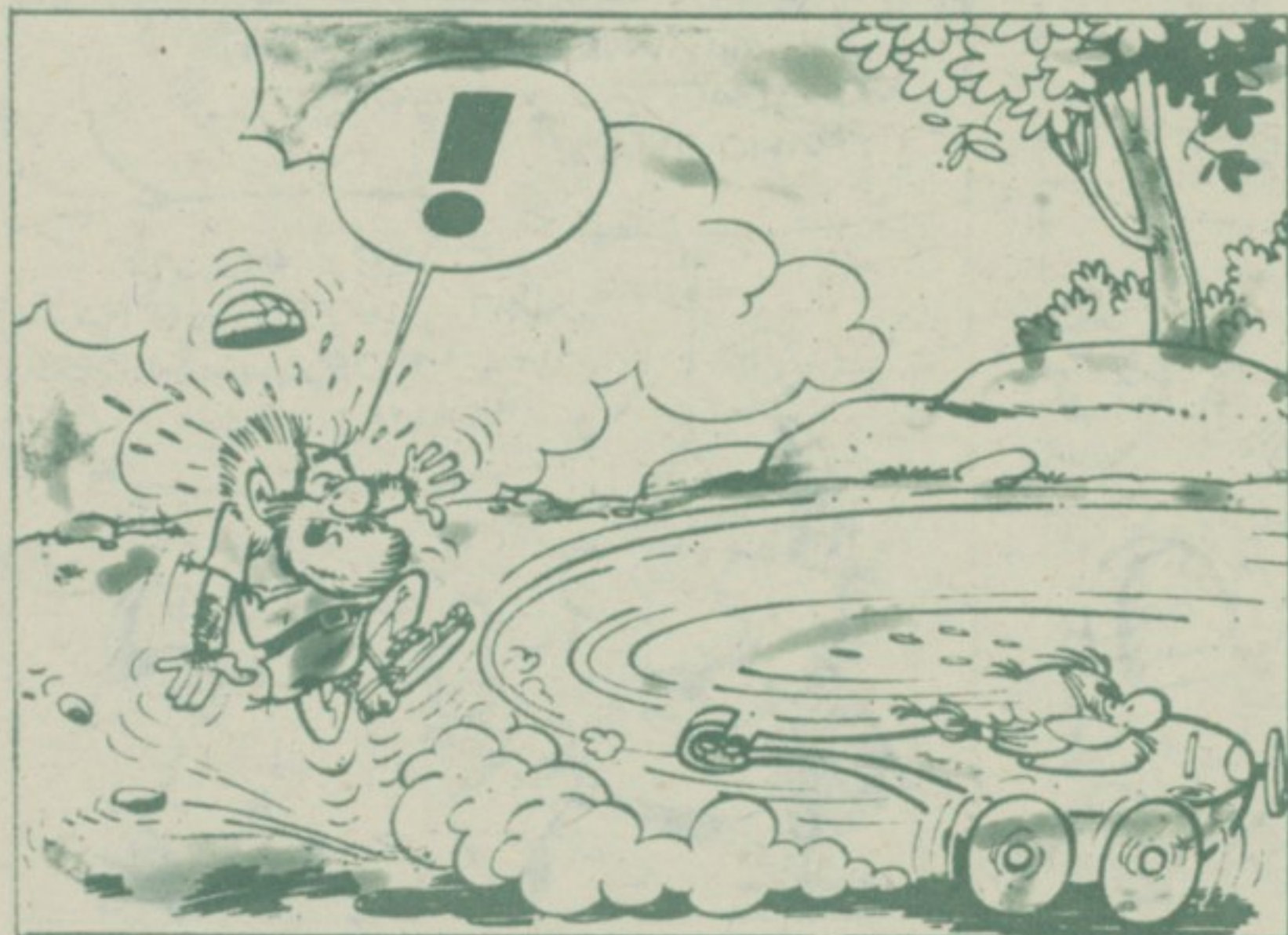
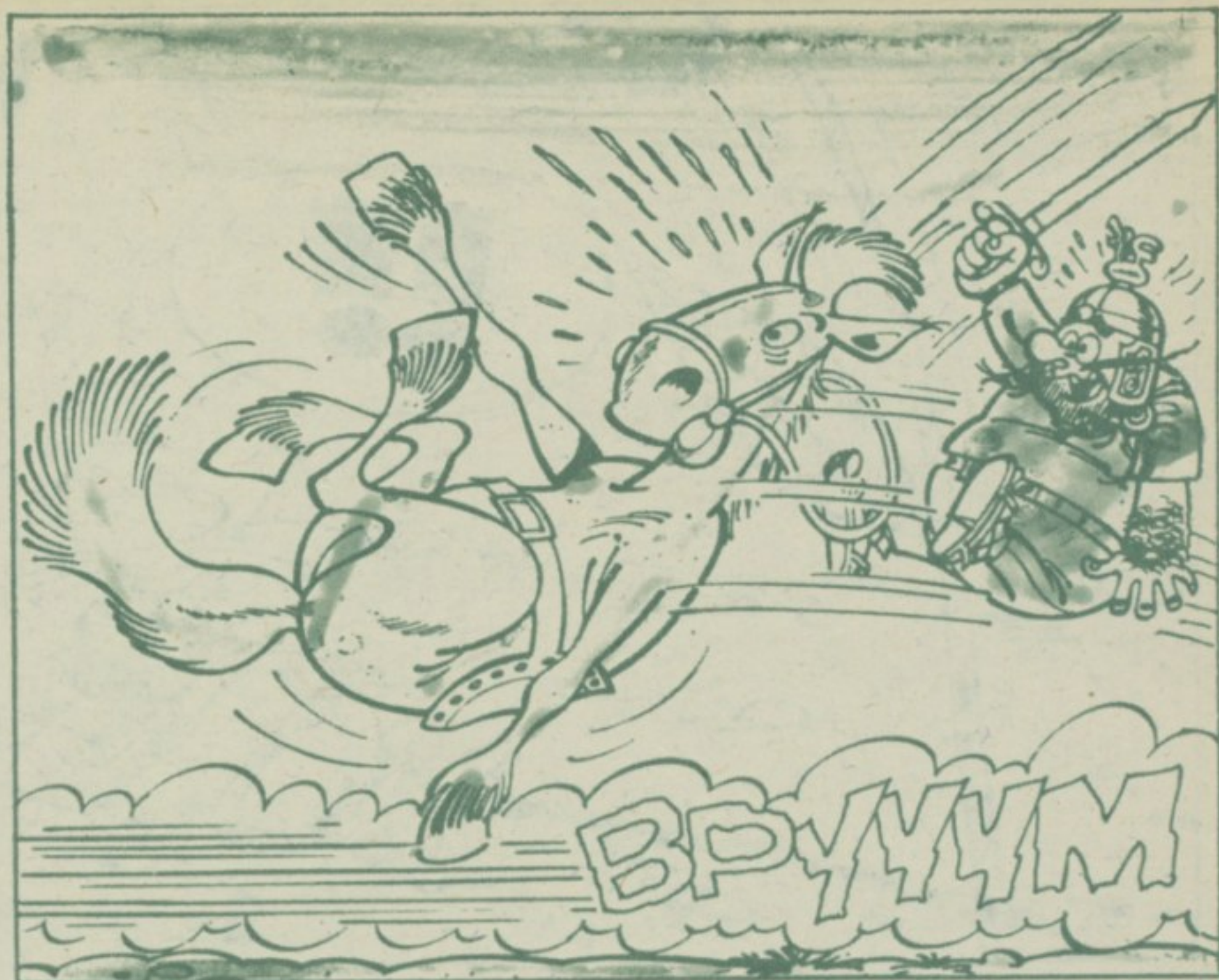
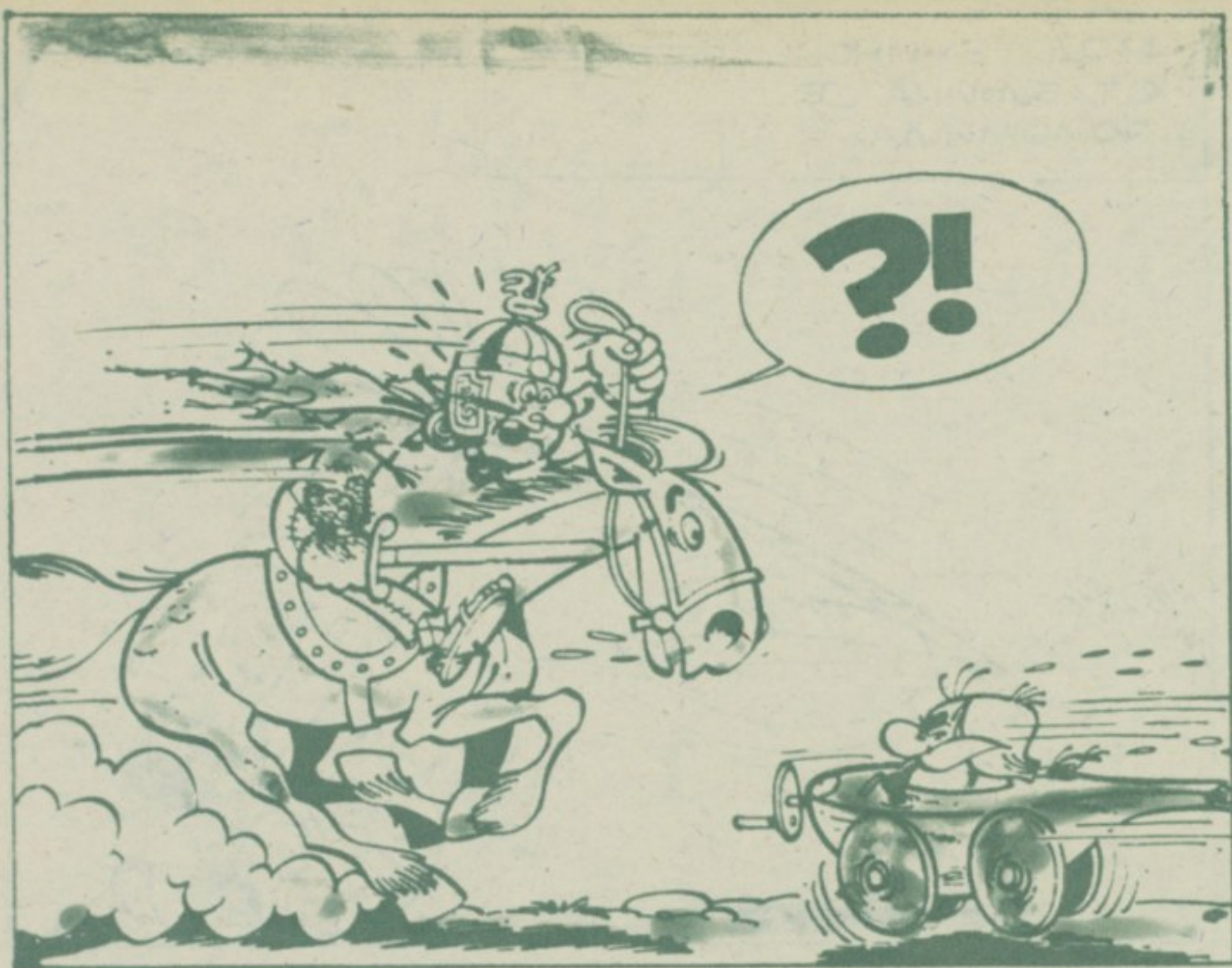

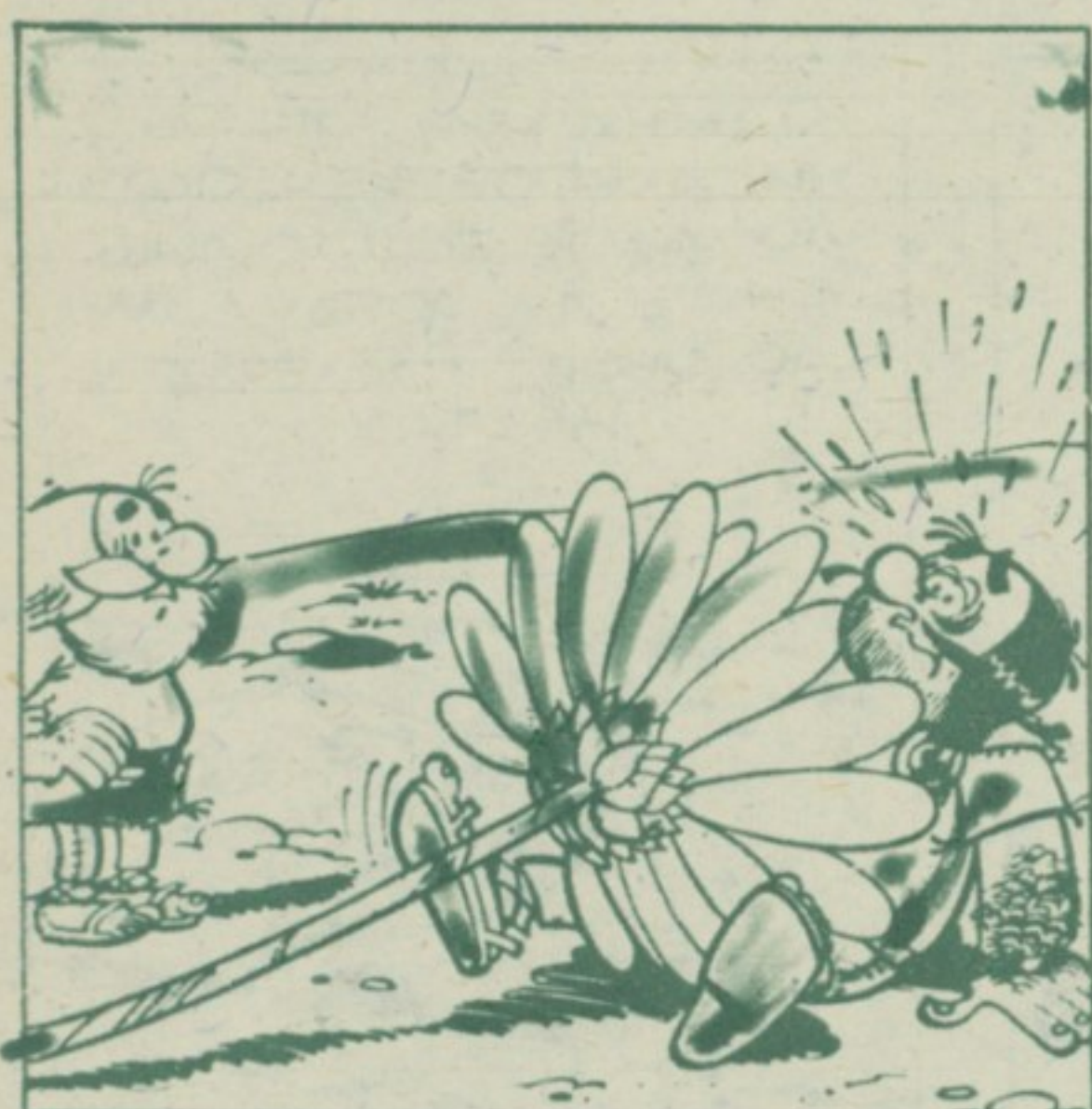
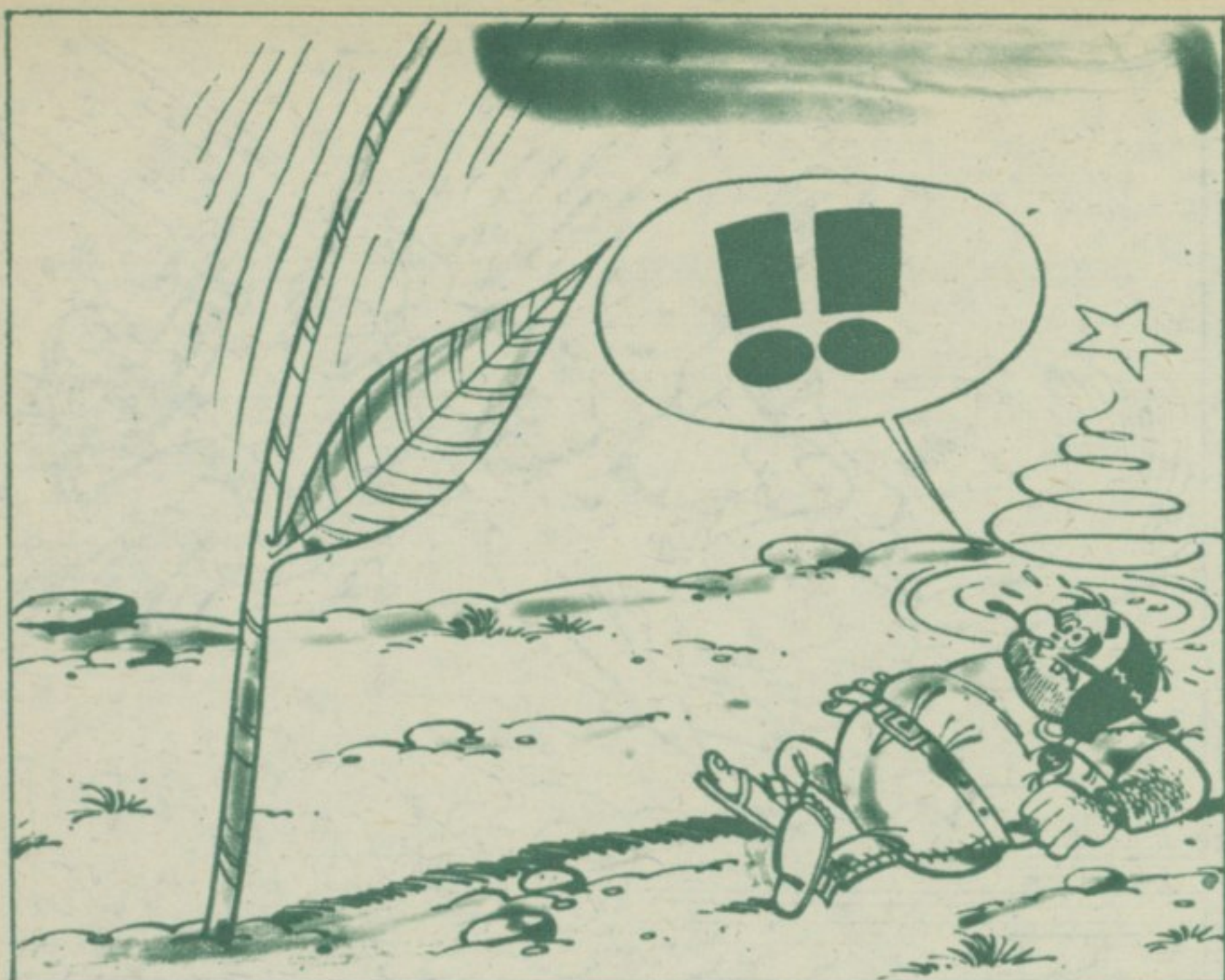

ЈУНАЧЕ МОЈ! НИЈЕ
ДЕМОН! ТО САМ
ЈА, ГВЕНДОЛАЈН,
ТВОЈА СЛАТКА
МАЛА ВЕРЕНИЦА!

EEEE

МИСЛИМ ДА
ЈЕ ТВОЈ ГОСПО-
ДАР НАПРАВИО
ДОБАР ПОСАО!

СИРОТИ
МОЈ ЈУНАК!
ОНЕСВЕСТИО
СЕ ОД
СРЕ-
ЋЕ!

ОВОГ ПУТА
ЈЕ ОЗБИЉНО,
ГОСПОДАРУ!
ЈЕДВА
ДИШЕ
!

ОС-
ВЕСТИ
ГА!

ГДЕ
САМ?

НЕЋУ СЕ ЊОМЕ
ОЖЕНИТИ... **НИКАД!**
НИКАД!

ШТА? ДА ТИ ТО СЛУЧАЈНО
НЕ ОДБИЈАШ РУКУ
ККЕРИ МОЈЕ!

ЈА... ЈА ТО
РЕК'О? НИСТЕ МЕ
ДОБРО ЧУЛИ! ПА
ТО ДЕТЕ ЈЕ БАЈНО!
ЗАШТО БИХ ОДБИО
?

НАЈЗАД... НИЈЕ, ДОДУШЕ,
ЛЕПА АЛ' СИГУРАН САМ ДА
ИМА ДОБРУ ДУШУ! ТОЛИКО
МИ ЈЕ ЛЕПИХ РЕЧИ
ИЗРЕКЛА...

ПА, КАКО ТИ СЕ
СВИЏАЈУ БРАЧНИ
ОКОВИ?

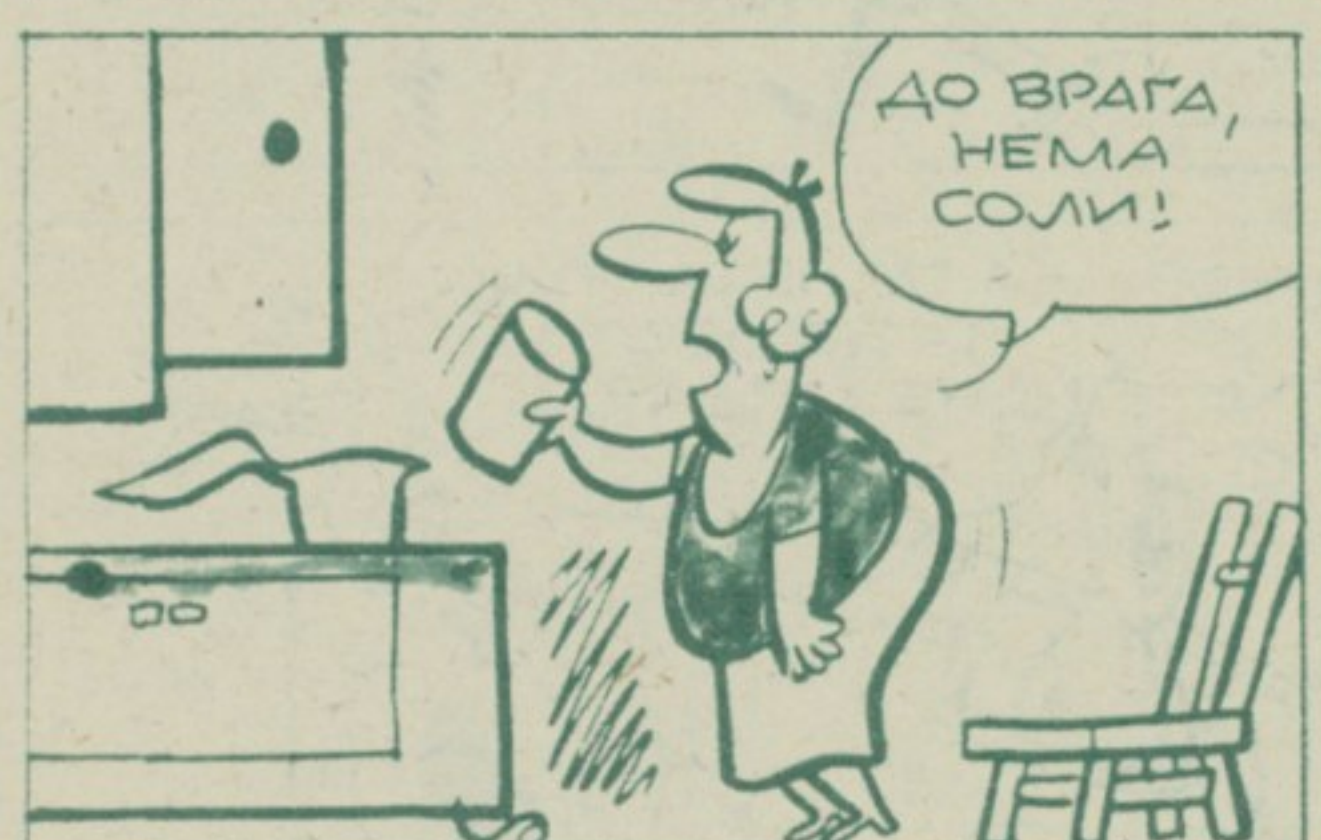
САД КАД СМО ВЕНЧАНИ, НЕМА
ВИШЕ ЦИЛЕ-ЛАЛЕ! 'ОКУ
ДА ДО ПЕТ УЈУТРУ СУДО-
ВИ БУДУ ОПРАНИ!

А ЈА ЧАКИ НИ-
САМ С ЊОМ У
БРАКУ!

БЕДНОГ ЛИ КРАЈА ЗА ЈЕД-
НОГ ВИКИНГА! КЕЏЕЉА И
ОКОВИ УМЕСТО МАЧА И
СЛОБОДНОГ МОРА!

КРАЈ

У КРУГУ ПОРОДИЦЕ

Венчање после бродолома

ЈАХТА ЈЕ ОТИШЛА
НА ДНО А ПУТНИ-
ЦИ СУ ЈЕДВА ИЗВУ-
КЛИ ЖИВЕ ГЛАВЕ.
ПА ИПАК, СРЕЋНИ
СУ И НЕ ЖАЛЕ ШТО
СУ СЕ ИЗЛОЖИЛИ
ОПАСНОСТИ.

На палуби мале јакте било их је само двоје, Џон Ентони Пајк из Сингапура, иначе страсни морепловац и Робин Ферфакс Роуз аустралијска манекенка. Њих двоје

ше није било могућно пу- нити моћне акумулаторе и електричне пумпе су пре- стале да црпу воду, Тони и Робин су имали само толи- ко времена да надувају гу мени чамац за спасавање

Како су дани пролазили, оно мало хране и воде које су понели са собом посте- пено је нестајало. Тони је веслом успео да убије два галеба и да тиме мало попу ни мршаве оброке. Понекад

на ведре природа надвла- дала.

— Тек тада сам почео да примећујем необичне ква- литете моје сапутнице — се ња се Тони. — Није ми пре бацивала што сам је повео на пут, никад није употре- била грубу реч, никад се није отимала о храну иако је била мртва гладна, баш као и ја. Увек је била ве- села и ведре, тешила ме ко- лико је могла говорећи да ће нас најзад наћи неки брод, иако је добро знала да има мало наде.

РЕКЛА ЈЕ »ДА«

Малени сплав, у коме ни- су могли ни да се опруже, постао је њихов други дом. Од дугог времена причали су о својим породицама, послу, љубави, о Тонијева два неуспела брака.

Исцрпљени од глади, на ивици снаге и наде, они су одлучили, ако се икад спа- су — да се венчају!

— Знао сам да сам овак- ву жену тражио целог жи- вота. Осим тога знао сам још нешто: ако се ја не о- женим њом, неки други срећник ће то учинити. Нај- зад, Робин је имала само 27 година а ја 40. Зато нисам хтео да отежем ствар. За- просио сам је ту, на гуме- ном чамцу, усред океана, само корак далеко од смрти од глади или ајкула. На- моје изненађење, Робин се није ни насмејала а ни помислила да је мој пред- лог глуп и неумесан. Као да је просидба међу бродо- ломцима уобичајена ствар,

рекла је озбиљно — „да“.

Дани су пролазили и Ро- бин и Тони већ су изгубили наду да ће се икад венча- ти. Више није било ни ди- мова на хоризонту, ни ави- она на небу, што је значи- ло да су их струје и ветро- ви однели са правца којим су пловили бродови.

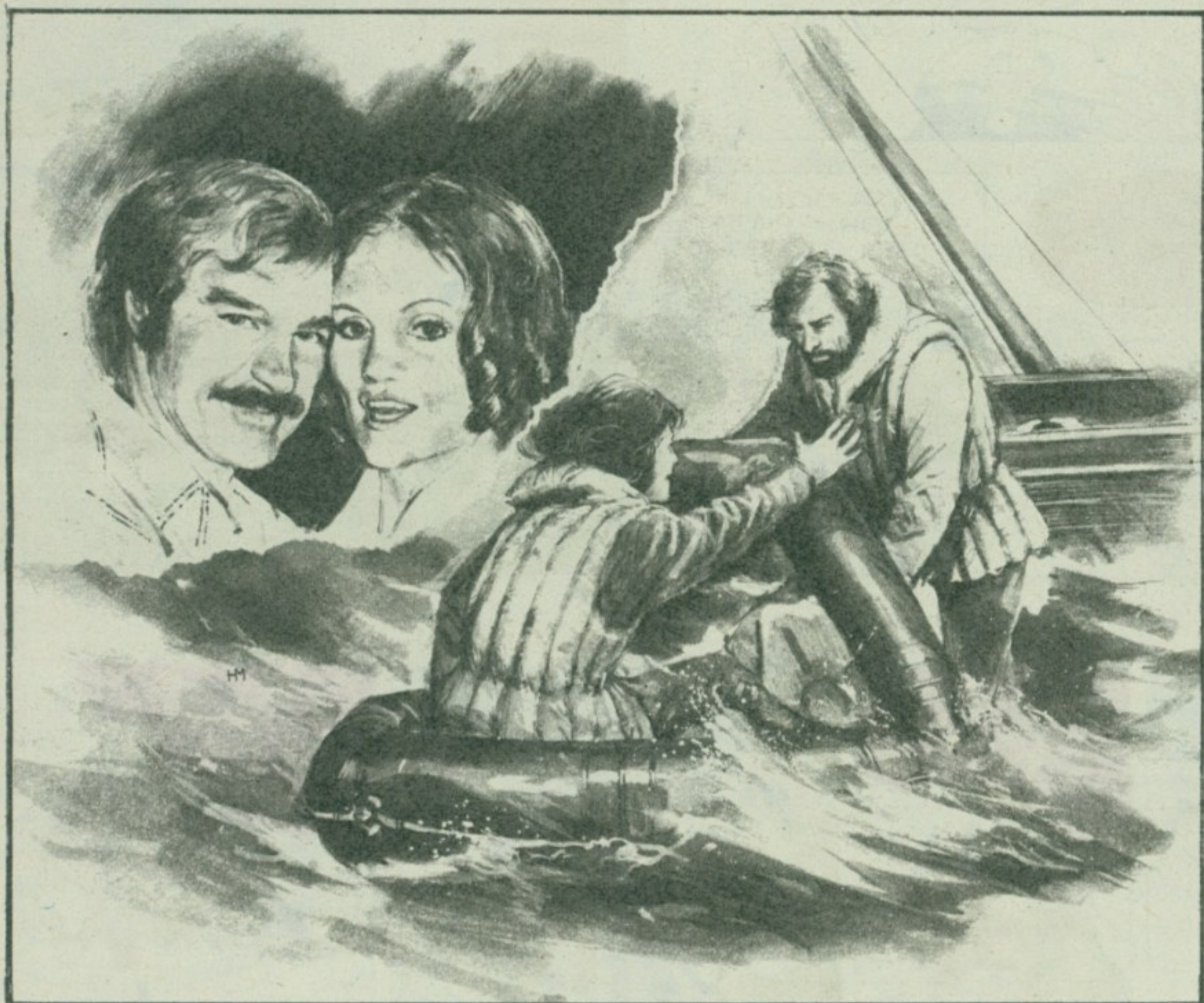
Најзад је освануо 23. јун, рођендан Робин Роуз. Још се није било сасвим ни раз- данило, кад је Тони, који је био на стражи, приметио у даљини обриси неког вели- ког брода. Без много наде испалио је последњу, осам- наесту ракету и клонуо на дно чамца када је видео да се брод губи у даљини, не смањујући брзину и не ме- њајући курс.

Али, Ђузепе Квартини, капетан „Фервинда“, угле- дао је Тонијев сигнал, само му је требало доста време- на да великим бродом на- чини полукруг и приближи се месту где се на површи- ни воде љуљашкао гумени чамац.

Један морнар је бацио лествице од конопца и спу- стио се низ бок до бродо- ломника. Прво је помогао девојци да се попне на па- лубу, а затим је дошао ред и на Тонија. Међу окупље- ним путницима, када су се одморили и окрепили хра- ном Тони је честитао ро- ђендан својој будућој же- ни и пољубио је.

Осмог јула, две седмице касније, Робин и Тони су се венчали у Мајами Бичу у Флориди. Чамац који им је спасао живот и данас стоји надуван у једној со- би, као успомена на најте- же и најлепше дане у њи- ховом животу.

С. К.

упознали су се у Хонгкон- гу почетком 1975. године и одлучили да на Тоније- вој јакти „Циганин“ крену на пут око света. Заплови- ли су 30. априла за Мајами у Флориди, али када су стигли до Девичанских остр- ва, променили су правац и упутили се према Аustra- лији.

ИЗГУБЉЕНЕ НАДЕ

Тада су почеле прве не- прилике. Док су помагали не- кој лађици у невољи, јак ветар занео је јакту и ба- цио је свом снагом о бок бродоња. Морали су да по- журе до најближег копна и оправе „Циганина“ пре- но што оде на дно, јер је вода продирала кроз пуко- тине на кориту. Али док су пловили према Хаити- ју, изненада се ветар пре- твоорио у јаку буру.

Пумпе нису могле да из- бацију сву воду која се скупљала у кориту. Нај- зад је она доспела до гене- ратора и овај је стао. Ви-

и да га баце у воду пре но што је јакта потонула.

Бура је настављала да дува свом жестином и баца тамо-амо гумени чамац у коме су се, испод шатора од непромочивог платна, тискала два бродоломника. Тони је, предвиђајући најго- ре, на време спремио кан- ту питке воде, мало чоко- ладе и бисквита — и ништа више, из страха да не пре- тоvari малени чамац.

Сутрадан, када је бура престала и грануло сунце, двоје у чамцу заборавило је страх и брине. Чинило им се као да се налазе на пикнику. И да треба само сачекати прву лађу која ће их покупити. Али дани су пролазили и са бродова које би угледали у даљини нико није примећивао ра- кете које је Тони испали- вао.

Тек тада су схватили да нико и не слуту да су у невољи и да ће можда про- ћи месеци пре но што поч- не потрага за „Циганином“. А онда ће они већ одавно бити на дну мора или у тр- бусима ајкула!

би упецао и покоју рибу на удицу начињену од укосни- це. Месо су, наравно, јели живо. У почетку Робин се мрштила, али је најзад не-

наука

Близу француског ме- ста Оргеј 17. маја 1864. године пао је велики метеорит. Становници околних села пронаш- ли су дванаестак њего- вих комада, од којих су неки били и величи- не брескве, и предали их властима. Још тада су сарадници Академи- је за науку и литерату- ру у Тулузу почели да проучавају те „камен- чиће“ и установили да се састоје од мрког уг- ља који је изгорео при проласку кроз атмос- феру. Али, недавно се поново почело говори- ти о том метеориту.

ТАЈНА НЕБЕСКОГ

Тројица научника са Фордхемског универ- зитета у САД, Хенси, Неци и Мајнштајн, об- јавили су у Њујоршкој Академији наука да су у тим комадићима ме- теорита пронашли тра- гове материје сродне воску за коју су поузд- дано утврдили да је би- олошког порекла. До о- вог открића научници су дошли после бриж- љивог сушења матери- је метеорита коју су затим „бомбардовали“ снопом електрона. На тај начин открили су молекуле угљоводони- ка (који се налазе у свакој живој материји).

УБИЦА У БАНЦИ

ПРЕДВОЂЕНИ ДИРЕКТОРОМ, СЛУЖБЕНИЦИ БАНКЕ СУ ПОСЛУШНО ИСПИЛИ ЛЕК КОЈИ ЈЕ КАО ВАТРА СПРЖИО ЊИХОВА ГЛА.

вио на свој рачун. А само 24 часа раније безуспешно је покушавао а позајмио вац од разних пријатеља и познаника.

ДОЖИВОТНА РОБИЈА

Хирасава се бранио да је новац стекао продајом слика и дарова које је добијао од богатих пријатеља. Али полиција није пронашла ниједног од њих, нити је нашла доказе да је глумац било коме продао слике.

Сати су пролазили док је инспектор Охори неуморно постављао глумцу иста питања. Најзад, притешњен доказима, Хирасава је признао:

— У реду, истина је. Ја сам доктор Јамагучи из токијске банке.

тра 12 лешева. Неки од њих још су у рукама стезали шољице за чај. Благајница Такеучи и још троје других показивали су знаке живота и ускоро се нашли у болници.

— Добио сам инструкције да службенике наше банке упознам са ситуацијом и да им дам вакцину. Уместо инјекције или пелцовања, нова вакцина је много безболнија пошто се узима орално. Дакле, попијете је уз ваш чај јер, бојим се, лек има прилично непријатан укус...

ДИРЕКТОР ЈЕ ПРУЖИО ШОЉУ

Директор токијске банке Такеиро Јошида климао је озбиљно главом. Тог јутра баш је сазнао да је један од његових цењених клијената умро од дизентерије.

— Чините као што вам доктор Јамагучи каже — рекао је овом особљу. — А затим идите кући.

И директор је први пружио своју шољу с чајем.

— Још нешто да вам објасним — наставио је човек у белом. — Добићете два лека, један за другим. Прву дозу прогутате одмах, а затим ћу сипати у ваше шоље други лек. Попијте га брзо да бисте уклонили непријатан укус у устима.

Изгледало је све прилично једноставно. Предвођени директором, службеници банке су послушно прогутали прву вакцину. Она је као ватра спржила њихова грла и они су пожурили да пруже своје шоље лекару. Са захвалношћу су примили другу дозу и журно је испили.

У почетку су осетили извесно олакшање, али већ

после једног минута рачуновођа Хидехико Нишимура испустио је страпан крик и пао на под. Благајница Масако Такеучи почела је да трчи у круг све док се и она није срушила у агонији. И остали су се већ прчили на поду, вриштећи од болова док им је пена избијала на уста.

За то време човек у белом је посматрао шта се дешава око њега. Није се узбудио ни када је последња од шеснаест особа у банци престала да дише. Сви су били мртви, или је бар тако изгледало.

УЖАСНУТА ГОМИЛА

Доктор Јамагучи уопште није био лекар већ беспослени глумац који се већ дуже времена тушио у дуговицама. А вакцина против дизентерије био је цијанид, један од најстрашних отрова.

Убица је почео да претурати по опустелим просторијама банке и да прати сву готовину коју би нашао изван закључаних сефова. Сакупио је само око 4.000 динара, али у то време, 1948. године, била је то за просечног Јапанаца прилична свота.

Затим је изашао из банке, затворио врата за собом и нестало у бучној токијској улици.

Али унутра ипак сви нису били мртви. Благајница је неколико минута касније дошла свести и вукући се на трбух испузала из зграде на улицу. Убрзо се скупила гомила света пред банком, ужаснута и непомична. Полиција која је ускоро дошла нашла је уну-

РЕПУБЛИКА ПОД МОСОРОМ

Седам векова постојала је у далматинском крму мала, али непокорна република Пољица. Настала је негде у 12. веку на обронцима Мосора и била самостална све до 1807. када су је покорили Французи. У 15. веку, када је службени језик у целој Далмацији био латински, Пољичани су израдили статут на свом језику, а написали га босанчицом, у ствари, једном врстом ћирилице. Ова мала република која се простирала на свега 250 км² одувек је била три у оку Млечанима и Турцима, али њени бунтовни становници никада нису нали у руке завојевачима.

Најсветлија победа у историји Пољица је она под Грацем у Гатима, 1649. године, када су Турци напали ове крајеве. Тада је једна неписмена, али храбра пастирица из села Костања, Мила Гојсалић, успела да се увуче у шатор турског војсковође Тонан-паше и да запали барут. Одјекнула је снажна експлозија која је разнела један део турске војске, а преостали Турци радије су носкакали у повору Илинац него да живи падну у руке Пољичанима. Храброј девојци која није жалила свој живот за слободу три века доцније, 1967. откривен је споменик, који је дело Ивана Мештровића.

Инспектор Охори успео је, после неколико дана, да од њих добије прилично детаљан и веран опис доктора Јамагучија. Тако је почела једна од највећих полицијских истрага у Јапану. Охори је са својим људима испитао 7.300 сведока и сумњиваца, све док се није задржао на имену Садимаша Хирасава. Овај незапослени глумац је дан после масовног убиства у токијској банци дао својој жени новац да врати дугове, а затим је остатак ста-

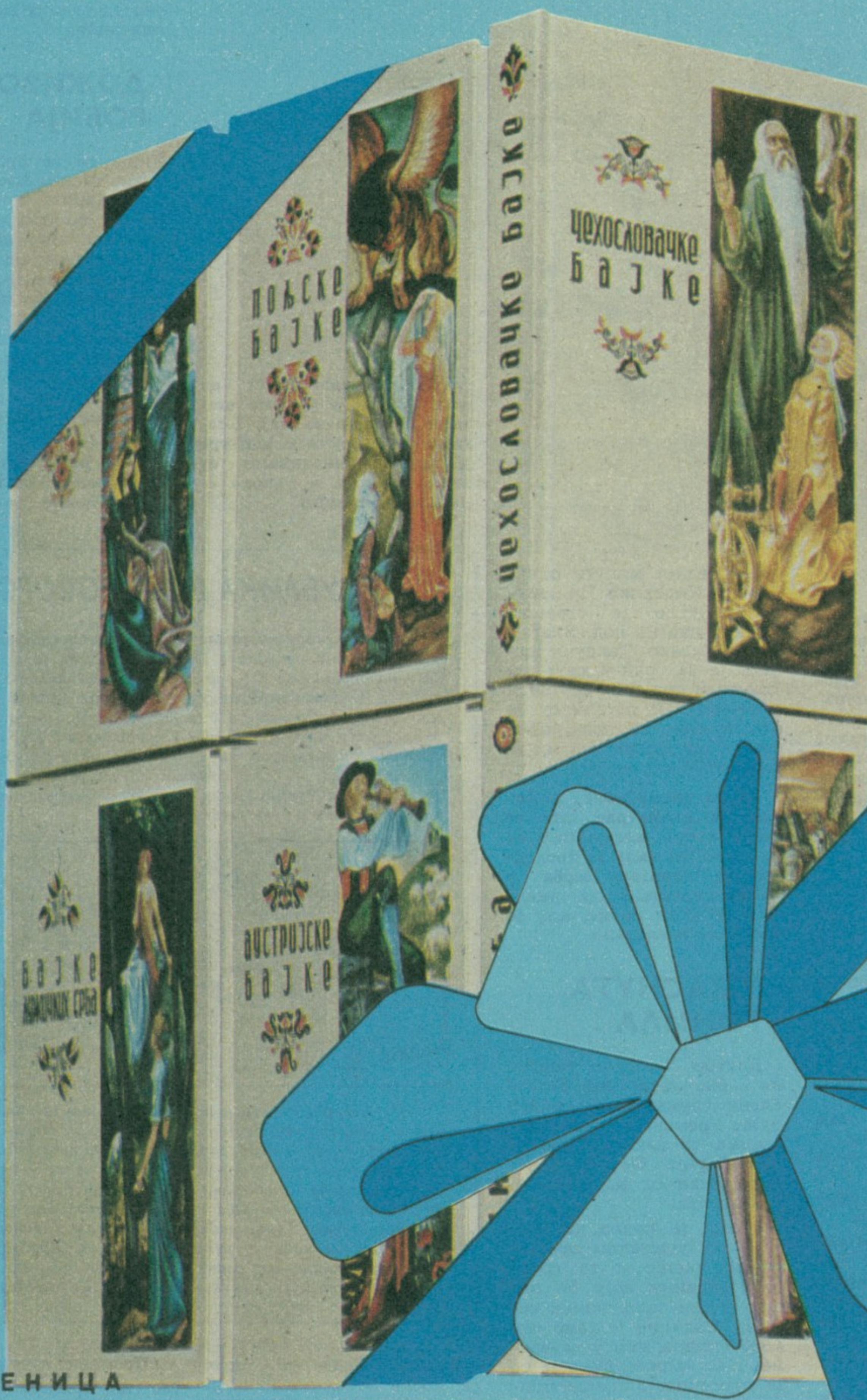
Пропали глумац осуђен је на доживотни затвор. Међу сведоцима налазила су се 4 преживела службеника банке који су га одмах препознали. И данас, скоро три деценије после овог страшног злочина, Јапани се питају да ли су људски животи заиста тако јевтини и безвредни. Јер Садимаша Хирасава је на сваком убијеном „зарадио“ само 333 динара!

С. К. 21

КАМЕНА

А да се то „ванземаљско камење“ при проласку кроз Земљину атмосферу не би „загадило“ микроорганизмима који се у њој налазе, они научници су предложили да се за хватање метеорита користе специјални вештачки сателити. Они би имали мреже које би се херметички затварале чим би у њих упао „небески камен“ и тако незагађени земаљским микроорганизмима, са флором или фауном која можда на њима постоји, они би се допремали на нашу планету.

Најлепши ПОКЛОН најмлађима

НОВО

ОСМО КОЛО БАЈКИ

први пут
на нашем
језику

Шест књига осмог кола бајни:

1. МАЂАРСКЕ БАЈКЕ
2. БАЈКЕ ЛУЖИЧКИХ СРБА
3. ЧЕХОСЛОВАЧКЕ БАЈКЕ
4. АУСТРИЈСКЕ БАЈКЕ
5. ПОЉСКЕ БАЈКЕ
6. РУМУНСКЕ БАЈКЕ

Овим колом најлепших бајки објављених први пут на нашем језику пружићете нова сазнања најмлађима. Цена целом колу бајки износи 180 динара. Књиге можете купити за готово и на отплату у шест месечних рата по 30 динара. При куповини за готово дајемо 5% пописа (каса скonto). Књиге су повезане у пуно платно са илустрацијама на корици, штампане су ћирилицом.

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем Осмо коло Бајки.

1. ЗА ГОТОВО по цени од 150,00 динара. Платићу поштару кад ми донесе књиге.
2. НА ОТПЛАТУ по цени од 180,00 динара у четири месечне рате по 45,00 динара. Прву рату од 45,00 динара платићу поштару кад ми донесе књиге.

(Купац)

(Пошт. број, место, улица и број)

(Овера предузећа за купце на отплату)

(Потпис)

Попуни, изрежи, залепи на пописницу и пошаљи на адресу: ЈВ „НАРОДНА КЊИГА“, 11001 БЕОГРАД, Шафарикова 11.

ПРИЧА ОЧЕВИЦА

СТАРАЦ НА ДРУМУ

ОЧИГЛЕДНО У ШОКУ, НЕСРЕЋНИК ЈЕ НЕПРЕСТАНО ГОВОРИО: »МОЈЕ НОГЕ, МОЈЕ СИРОТЕ, ЛЕПЕ НОГЕ! ШТА ЋУ САДА БЕЗ ЊИХ?«

Изгледало је страшно. Старац је беспомоћно лежао на леђима наред друма док су око њега грмела возила. Није могао ни да се макне јер су му се ноге налазиле под задњим точком тролејбуса — смрскане. Али зачудо, старац се није онесвестио од болова, није запомагао нити плакао. Лежао је мирно, помало уплашен али још више изненађен и окупљени пролазници говорили су са саосећањем:

— Јадник! У шоку је. Ништа не осећа.

ДИЋИ ЋЕМО ТРОЛЕЈБУС

Било је око пола седам увече када сам у лондонској полицијској станици Едгвер примио позив. Несрећа се догодила у близини, али ипак ми је требало десетак минута да полицијским колима доспем кроз сумрак до гомиле која се окупילה око заустављеног тролејбуса. Јер био је септембар 1941. године, друга година рата, и

у Лондону се строго поштовала наредба о замрачењу града.

Морао сам да употребим сву снагу да бих се пробио кроз гомилу која се тискала око несрећника. Када сам га угледао, од ужаса сам затворио очи: огроман задњи точак притискао је обе стар-

чеве ноге између колена и глежњева.

На моје запрепашћење, несрећник је још био при свести. Очигледно у шоку, непрестано је говорио:

— Моје ноге, моје сироте, лепе ноге! Шта ћу сада без њих? Моје лепе ноге!

Чинио сам све што сам могао да га утешим, ставио му запаљену цигарету у уста а испод главе свој капут. Дошла су и амбулантна кола оштро завијајући и шкрипећи гумама, али лекари нису могли ништа да учине. Трбало је прво ослободити несрећника испод тролејбуса који се свом тежином ослањао на његове ноге.

Помислио сам да би било најбоље да покренемо тролејбус и тако наредио шоферу, али лекари су се успротивили. Бојали су се да ће старчеве ноге бити потпуно смрскане. Овако, можда је ипак остала нека нада...

Затим смо одлучили да дигнемо тролејбус. Послали смо поруку ватрогасној бригади која је располагала великом дизалицом. Настали су дути минути чекања и да бих прекинуо време и ублажио старцу болове, запитао сам га како се несрећа догодила.

Лежећи мирно на асфалту, с мојим капутом испод главе и дубоко увлачећи димове цигарете, старац је испричао окупљеним људима да је ветеран из првог светског рата и инвалид после битке на Ипру. Због тога је углавном био прикован за своја инвалидска колица, али то му није много сметало да сваког дана навраи у оближњи локал на чашицу. Тако је и ове вечери паркирао колица крај улаза у крчму и некако се одгигао до стола.

Али када је одлучио да крене кући и сместио се у колица, кочица је изненада отказала и он је свом брзином полетео низ улицу која се спуштала с брда. Занемео од страха, немоћан да ишта учини старац је у полуделим колицима као танае ударио у бок

тролејбуса који је управо кретао са станице. Колица су се разлетела у парампарчад а несрећник је пао под точкове.

КОМЕ ВЕРОВАТИ?

У том тренутку, велика ватрогасна дизалица стигла је на место несреће. Убрзо је тролејбус био закачен о јаку челичну ужад и милиметар по милиметар почео да се диже у ваздух. Најзад је спасилачка екипа могла да извауче несрећника.

Нисам смео ни да погледам у остатке његових ногу. Али био сам на дужности. Уз велики напор скренуо сам очи и угледао ужасан приказ: старчеве ноге биле су потпуно спљескане на асфалту, баш као у цртаним филмовима. Чудио сам се да је још жив после такве озледе.

Али у том тренутку старац мрдну раменима, ослони се на руке и — усправи. Седео је на асфалту, без трунке бола на лицу, и искрено зачуђен гледао у своје ноге. Најзад завапи ојађеним гласом:

— Моје ноге! Моје лепе нове ноге! Видите шта је остало од њих, А добио сам их тек пре петнаестак дана.

Био сам запрепашћен. Помислио сам прво да је старац у делиријуму и да бунца. Али он је био при чистој свести.

Обе ноге стари ратник је изгубио двадесетак година раније још у првом светском рату. Током времена научио је сасвим добро да се служи протезама, а најновије, од лаког метала, направљене тачно по мери, добио је пре петнаестак дана у болници Рехамптон.

И те ноге сам, грозећи се пола часа, гледао на асфалту дубоко жалећи несрећника! Па сад реци те треба ли један полицајац да верује баш сваком грађанину!

Едвард Веет 23

ДЕТЕЛИНА СА ЧЕТИРИ ЛИСТА НАГРАЂУЈЕ!

У свакој кутији гуме за жвакање KOLOY'S SAFARI, COLORI, TIM и DINAMIK наградни картончић! На сваком картончићу детелина са четири листа! Сакупите детелине са четири листа у четири различите боје — плаве, црвене, зелене и жуте — и пошаљите их на адресу: KOLOY'S BUBBLE KLUB, 61111 Љубљана, п. п. 8. У замену за њих примићете ову љупку мајицу KOLOY'S BUBBLE KLUB. Детелине са четири листа доносе срећу! Срећу доноси KOLOY'S тимска мајица!

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА
Kolinska

СТАРЕ РУСКЕ И СОВЈЕТСКЕ ДРАГОЦЕНОСТИ

ЈАЈЕ У ЈАЈЕТУ

Нанит у Русији 18. и 19. века изузетне је лепоте. Његови најпознатији творци су Француз Позеје а касније и мајстори фирме „Фаберже“. У 20. веку читав низ година ова грана уметности била је заповишта дијаманата у Јакутији и на Уралу доводе до отварања радионица и фабрика и до новог процвата древне уметности и занатске вештине. На овим странама доносима руски нанит 18. и 19. века и неке од најлепших примерана модерног совјетског нанита и драгог камења.

Крајем 19. и почетком 20. века у Русији је била најпознатија јувелирска радња „Фаберже“. Њени мајстори, прави уметници овог заната, стварали су ремек-дела лепоте и раскоши. Међу најпознатије радове спадају и такозвана „ускршња јаја“ која је од 1884. до 1917. године израђивала ова фирма. Јаја су као поклоне међусобно размењивали чланови царске породице. На слици јаје — рад мајстора Михаила Перхина — које је у пролеће 1899. године цар поклатио царици. Начињено је од злата, и обложено прозирним слојем жутог емајла. Горњи део јајета се окретао и показивао време. Јаје је украшено дијамантима а на његовом врху налази се букет обликован од кварцита са прашницима од ситних дијаманата. У овом јајету налази се као изненађење још једно јаје.

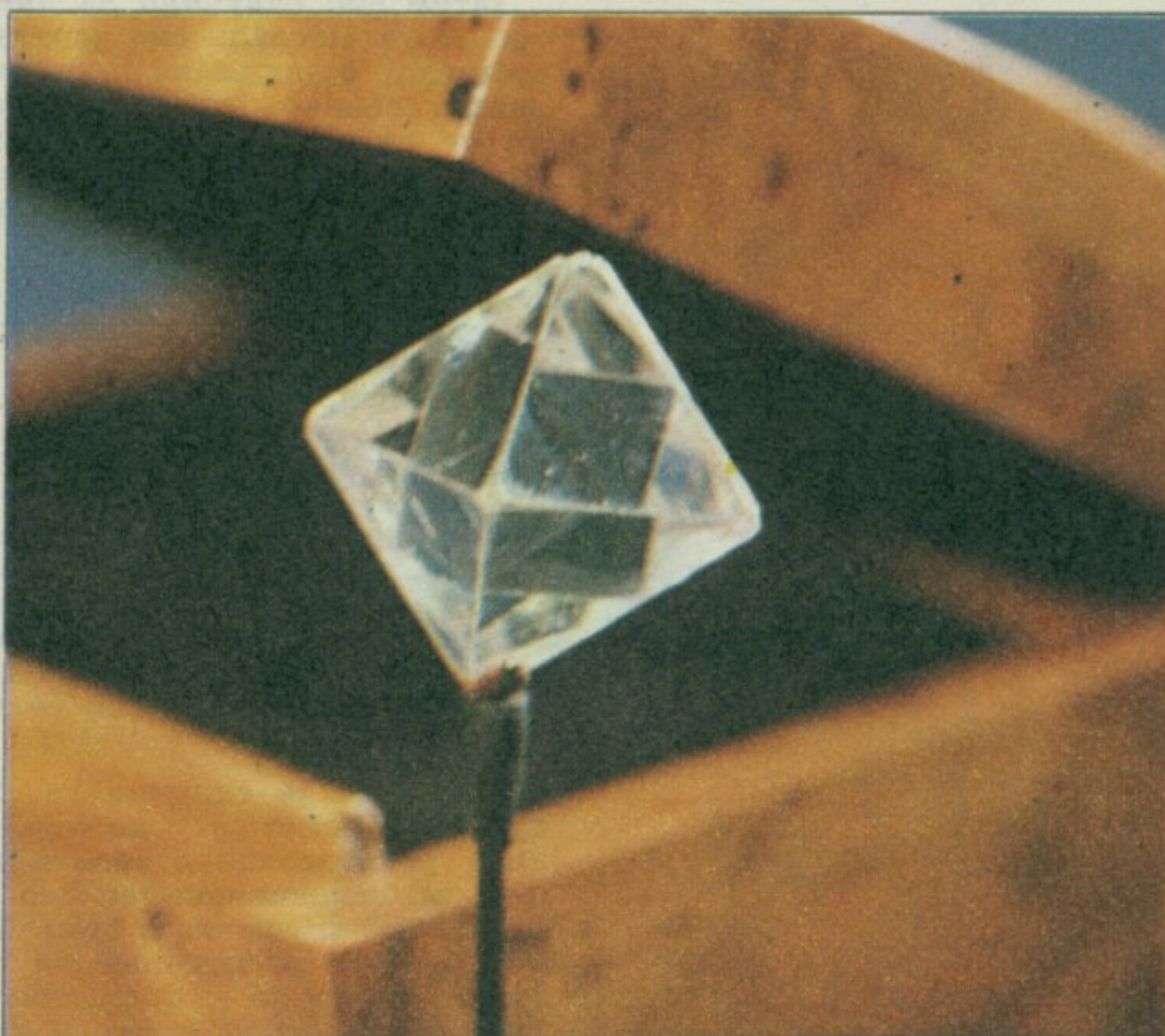
Сматрају је најлепшом круном на свету. Начињена је за крунисање Катарине Велике 1762. године. Али, њени творци јувелири Позеје и Либија закаснили су са изработом тако да није стигла на време. Међутим, сви каснији руски цареви крунисани су њоме, па и последњи владар Николај II. Круна је заиста ремек-дело златарства. У њу је уграђено 4936 скупочених дијаманата (укупна тежина 2858 карата), 37 дивних зрна бисера и огроман полирани рубин од 414 карата купљен још 1672. године у Пекингу.

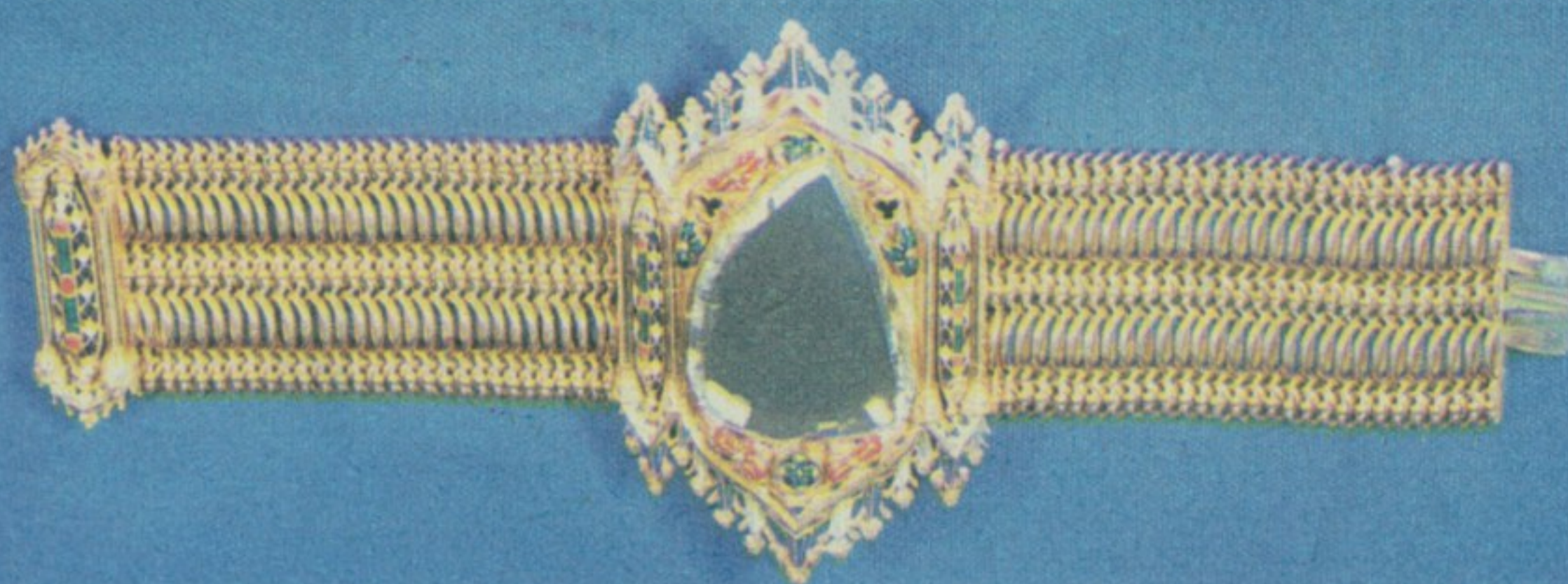

Букет начињен 1750. године од дијаманата одражавао је укус тог времена. Наиме, у то време се нарочито ценило драго камење у боји. Подлоге за безбојне дијаманте обрађиване су емајлом живих боја, који је прозирном камену давао изглед топаза, сафира или смарагда.

Највећи и најчистији дијаманти у СССР налазе се у Сибиру, у Јакутији. Тако је, на пример, сирови, као лимун жути, дијамант „Марија“ (а) тежак 105,98 карата, један од највећих икад нађених дијаманата на овом подручју. Други сирови дијамант зелене боје „планина“ (б), савршене кристалне форме, тежак је 44,62 карата. Збирка сирових дијаманата разних нијанси и величина од којих ниједан није мањи од 30 карата (ц).

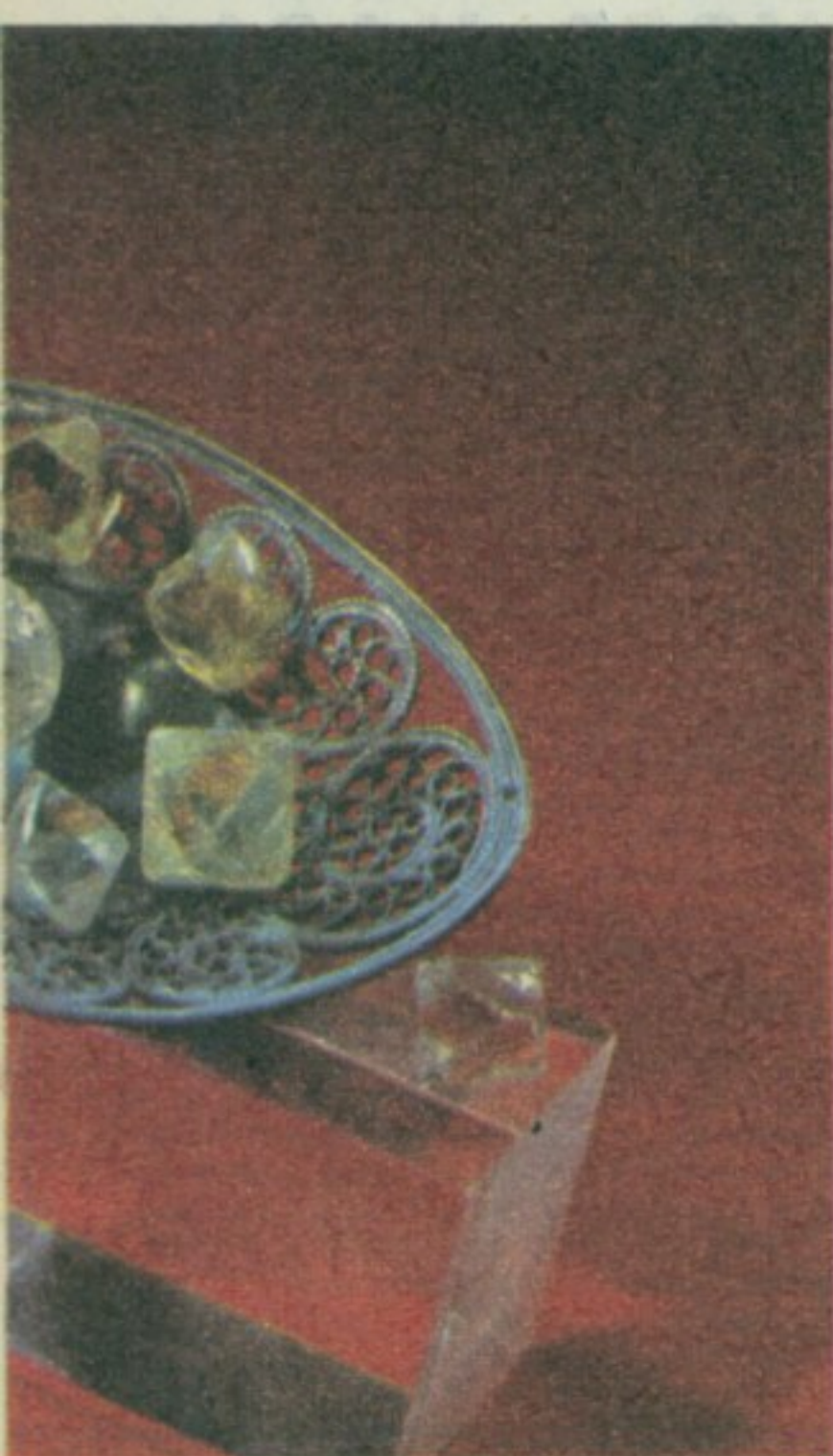

Ова златна наруквица израђена је око 1840. године у псеудо-готском стилу. Дугачка је 20 см и начињена од обојеног емајла и смарагда. У средини наруквице налази се пљоснати такозвани портретни дијамант тежак 25 карата а велик $4 \times 2,9$ см који спада у највеће познато портретно драго камење на свету. Због величине и апсолутне чистоће камен је толико јединствен да је смештен у збирку историјских драгуља.

Слободно се може рећи да ни совјетски мајстори јувелирства не заостају за својим славним прецима, поготову што Совјетски Савез има велика налазишта драгог камења. Накит на сликама а и б, брош и ружа начињени од платине и брилијаната израђени су у експериментално-производној јувелирској лабораторији Смоленске златарске фабрике.

Самородно злато је веома ретко. Највећи нугат нађен на територији СССР-а, назван „велики троугао“ (а) тежак је 7 килограма. Други нугат (б) тежак само 20,25 грама назван је „Мефисто“ због тога што његов профил подсећа на лик ђавола.

ХИТ СТРАНА

ABBA

Прошле су две године откако је европска музичка јавност сазнала за шведску групу АВБА. Било је то на такмичењу за песму Евровизије 1974. када су, на опште изненађење, композицијом ВАТЕРЛО тријумфовала два младића и две девојке, чланови групе АВБА из Стокхолма. Нико им тада није прорицао блиставу каријеру. Вероватно чак ни они сами нису веровали да ће у релативно кратком року „избацити“ седам хит композиција. Пријатне спољашности, екстравагантност стила у одевању и изврсно режираних шоу-програма, чланови састава Ана, Ђорн, Бенни и Аннафрид — постали су водећи забављачи европских концертних подијума.

Име групе, које представља почетна слова њихових имена, налазило се на готово свим топ-листама, а хитови су „избацивани“ готово из дана у дан. Последњи „Мамма мија“ донео је групи и највише успеха. Уследио је позив за тронедељну турнеју по Сједињеним Америчким Државама, која је морала бити одложена због болести Ане. Нан-

ме, ова симпатична плавуша еперисала је почетком ове године крајнике, тако да месец дана није могла да пева. Турнеја је ипак одржана и завршава се ових дана. Чланови групе одмах потом одлазе на други континент — Аустралију — где такође имају низ заказаних концерата. После Аустралије на реду је европска турнеја за коју припремају потпуно нов програм. Предвиђено је да ова турнеја обухвати следеће земље: Енглеску, Француску, Белгију, Холандију и Западу Немачку. За ту прилику биће сашивени нови костими, панталоне и јакне из једног дела од шареног сомота, са много рајфершлуса. Међутим, састав не посвећује само пажњу спољним ефектима. Вредно припремају и нове музичке нумере, тако да ће се већ кроз неколико дана појавити њихов нови сингл са композицијом Фернандо. Биће то прва песма у којој се не говори о љубави. Текст наводи на размишљање и песма је у ствари порука свима онима који ратују и воде борбе широм света.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

МАМА МИА (MAMMA MIA)

Текст и музика: Benny Andersson, Stig Andersson и Bjoern Ulveus
Изводи: АБА (Abba)

I've been cheated by you since
I don't know when
So I made up my mind it
must come

To an End
Look at me now
Will I ever learn
I don't know how
But I suddenly lose control
There's a fire within my soul
Just one look I can hear a
Bell ring
One more look and forget
Everything
Oh mamma mia
Here I do again
My, my how can I resist you
Mamma mia,
Does it show again
My, my how I missed you
Yes I've been broken hearted
Blue since the day I parted
Why, why did I ever let

Mamma mia
Now I really know
My, my I could never let

I've been angry and sad about
Things that you do
I can't count all the time that

Told you we're through
And when you go
When you slam the door

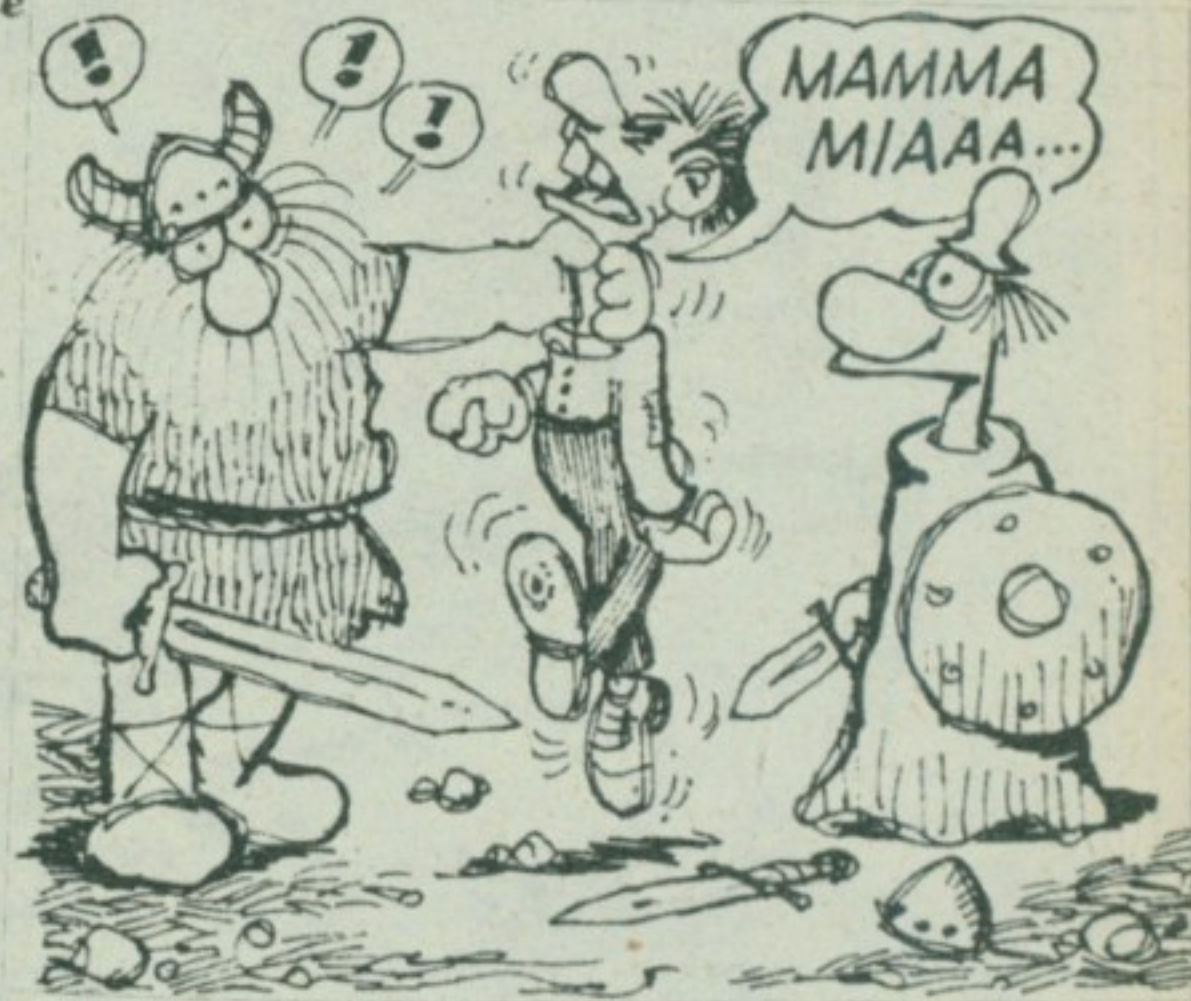
You know
That you won't be away
too long

You know that I'm not too
strong

Just one look and I can hear a
Bell ring
One more look and I forget
Everything
Oh mamma mia...

Mamma mia
Even if I say
By, by leave me now or never
Mamma

It's a game we play
By, by doesn't mean forever
Mamma mia...

СТАН ЛАУРЕЛ И ОЛИВЕР ХАРДИ

Двадесете и тридесете године овог века представљале су врхунац филмске комедије. То је време Чарлија Чаплина, Браће Маркс... и славног пара Стана Лаурела и Оливера Хардија. Када је крајем 1937. године снимљен филм „Way Out West“ (Повратак са Запада), нико није могао да претпостави да ће једна, такође релативно безначајна, музичка нумера из тог филма постићи велики успех у диско-продукцији. То се догодило чак четрдесет година касније, и то песмом „The Trail of the Lonesome Pine“. Ова нумера, да би куриозитет био још већи, компонована је 1913. године, а прави успех је доживела почетком ове године, значи после више од шездесет година!

Сувоњави Енглец Стан Лаурел и пуначки Американац из Џорџије Оливер Харди и данас су веома популарни иако је прошло више од двадесет година од снимања њиховог последњег заједничког филма. Успомена на Лаурела и Хардија ће живети заједно са успоменом на старо време добрих комедија.

Однедавно се у нашим продавницама може наћи сингл-плоча Стана Лаурела и Оливера Хардија „The Trail of the Lonesome Pine“, док се на другој страни налази песма „Honolulu Baby“ из филма „Sons of Desert“ (Синови пустиње), који је снимљен 1934. године.

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

Група СУНЦОКРЕТ
— БОРА ЂОРЂЕВИЋ
— Доситејева 38,
11001 Београд

JOHN LENNON —
Apple Records —
Inc. 1370 Avenue of
the Americas, New
York N. Y. SW —
3416 — USA

Laurel
& Hardy

The memory of LAUREL & HARDY will live on forever for in the late 'twenties and early 'thirties they created and perfected a comedy style so precise, so timely and so individual that they will continue to entertain generations after generations wherever movies are shown.

The story of Lancashire-born Stan Laurel teaming up with Georgia-bred Oliver Hardy is cinematic history and now, for the first time in Britain, music and dialogue from the circumstances of their golden films are being collected to form a record album for release next month.

As a footnote, UA are releasing a single of one of the boys' most requested items, namely "The Trail of the Lonesome Pine" as heard in the 1937 hit movie "Way Out West" shown on television last Christmas. Assisted by the American Boys and the deep bass voice of Clark Gable, Stan & O'Keefe deliver this 1913 song with their distinctive charm and warmth. The track is almost forty years old and has never been released as a single before!

Press & Promotion Dept.,
United Artists Records, 27-41 Marlborough Street, London W.1.

Laurel
& Hardy

РОНДО — ПЕСМА
ЧУВАРА
ДЕТЕЛИНЕ

Млада акустичарска група РОНДО представља се свим љубитељима овог звука својим првим синглом на коме се налазе композиције: ПЕСМА ЧУВАРА ДЕТЕЛИНЕ и АЛ' МИ САДА... Шеф овог четворочланог ансамбла је Љубиша Лолић, композитор и певач, који је као солиста до сада наступао на неколико фестивала забавне музике.

10 СС

Име групе 10 СС (Тен си си) последњих недеља присутно је готово на свим топ-листама и у радио-емисијама. Њихов хит, УМЕТНОСТ РАДИ УМЕТНОСТИ постао је издавањем ове плоче доступан младим и у нашој земљи. На другој страни плоче је композиција УЗМИ ДОК МОЖЕШ.

КВИНСИ ЦОНС —
ТО ЈЕ ЉУБАВ
ПЛАЧИ ДЕВОЈКО

Свестрани музичар Quincy Jones (Квинси Цонс) на синглу који издаје ПГП РТВ још једном је доказао да је ненадмашан у свом фаху. Две његове композиције „ТО ЈЕ ЉУБАВ“ и „ПЛАЧИ ДЕВОЈКО“ задовоље и највеће сладокусце.

ЛЕО МАРТИН —
ЛАКУ НОЋ, ДРАГИ,
ЛАКУ НОЋ, ДРАГА

На новом синглу Леа Мартина нашла се и композиција коју је овај врхунски интерпретатор са пуно успеха отпевао на недавно одржаном фестивалу забавне музике ОПАТИЈА 76. На другој страни плоче, „лаку ноћ, драги, лаку ноћ, драга“ такође је композиција Војкана Борисављевића: „Вишу увек сам“.

ЛИСТЕ

СТРАНА ТОП-ЛИСТА У ДОМАЋОЈ ПРОДУКЦИЈИ

1. DARLIN' — David Cassidy — ЈУГОТОН
2. ROLLING STONES — David Essex — SUZY
3. FLY, ROBIN, FLY — Silver Convention — ПГП РТВ
4. WHAT CAN I DO FOR YOU — Labelle — SUZY
5. ISLAND GIRL — Elton John — ЈУГОТОН
6. GIVE A LITTLE LOVE — Bay City Rollers — ЈУГОТОН
7. ART FOR ARTS SAKE — 10 СС — ПГП РТВ
8. DELILA' S POWER — Ike and Tina Turner — РТВ ЉУБЉАНА
9. HUSTLE — Van Mc Coy — ПГП РТВ
10. ACTION — Sweet — ЈУГОТОН

САД

1. 50 WAYS TO LEAVE YOUR LOVER — Paul Simon
2. YOU SEXY THING — Hot Chocolate
3. I LOVE TO LOVE YOU BABY — Donna Summer
4. I WRITE THE SONGS — Barry Manilow
5. THEME FROM S.W.A.T. — Rhythm Heritage
6. LOVE MACHINE — Miracles
7. BREAKING UP IS HARD TO DO — Neil Sedaka
8. ALL BY MYSELF — Eric Carmen
9. EVIL WOMAN — Electric Light Orchestra
10. TAKE IT TO THE LIMIT — Eagles

— СИНГЛОВИ

1. НЕ ГЛЕДАЈ МЕ ТАКО И НЕ ЉУБИ ВИШЕ — Бијело дугме ЈУГОТОН
2. ВАГАБУНД — Здравко Чолић ЈУГОТОН
3. НЕ МОГУ СКРИТИ СВОЈ БОЛ — Амбасадори ДИСКОТОН
4. ЈА САМ ЧОВЈЕК — Мишо Ковач SUZY
5. ЛАКУ НОЋ, ДРАГА, ЛАКУ НОЋ, ДРАГИ — Лео Мартин ПГП РТВ
6. МАЛА ПЈЕСМА — Даворин Поповић ДИСКОТОН
7. КАД ОТКРИЈЕМ ЧОВЈЕКА У СЕБИ — Дадо Топић ПГП РТВ
8. БАЈ, БАЈ, БАЈ — Бисера Велетанлић ПГП РТВ
9. НОВИ ЗВУК — YU група ЈУГОТОН
10. ОВЕ НОЋИ ЈЕДНА ЖЕНА — Златко Пејаковић ПГП РТВ

ЕНГЛЕСКА

1. FOREVER AND EVER — Slik
2. MAMA MIA — Abba
3. DECEMBER '63 — Four Seasons
4. LOVE TO LOVE YOU BABY — Donna Summer
5. WE DO IT — R and J Stone
6. LOVE MACHINE — Miracles
7. NO REGRETS — Walker Brothers
8. MOONLIGHT SERENADE — Glenn Miller
9. EVIL WOMAN — Electric Light Orchestra
10. GLASS OF CHAMPAGNE — Sailor

ОМЛАДИНА 76.

Мада је до почетка фестивала младих композитора забавних мелодија ОМЛАДИНА 76. остало скоро два месеца, вредни организатори Дома омладине и пионира из Суботице већ су припремили програм за фестивалске дане. Велики број младих стваралаца и посетилаца фестивала и омладине града домаћина у току три дана моћи ће да прати низ забавно-музичких манифестација.

Први сусрет заказан је за 20. мај када ће се на помоћном концерту под називом „МИ МЛАДИ“ уз разговор и музику срести млади радници самоуправљачи, друштвени и културни радници, спортисти и други из свих наших република и покрајина. У музичком делу програма мање афирмисане групе и солисти имаће прилику да искажу свој таленат. Следеће вечери програм се налаштава наступом група и солиста и младих песника са Југословенског фестивала поезије, који се такође одржава у склопу ОМЛАДИНЕ 76. Предвиђено је да свака вокална група или солиста за ово вече начини једну музичку нумеру са темом „Млади смо, срећни смо, у слободи смо“. Исте вечери у Спортској хали биће одржано полуфинално вече Фестивала на коме ће се извести композиције које је жири одабрао за званични део такмичења. Другог дана, 22. маја, присутнима у великој Спортској хали и свим гледаоцима Југословенске радио-телевизије биће представљене композиције које су се пласирале у финале. У току ових дана млади ће у преподневним часовима посетити радне колективе, разговарати са већ афирмисаним ствароцима (песницима и музичарима), учествовати у традиционалном такмичењу, риболоваца, поетском митингу у Алеји маршала Тита где ће се наћи млади песници, сликари, рецитатори и певачи из целе Југославије. У знак сећања на пале борце у народноослободилачком рату, гости и омладинци из Суботице положиће венце на Споменик жртвама фашизма да би потом били гости и Удружења бораца града Суботице.

БИЈЕЛО ДУГМЕ

Непосредно пред излазак овог броја од групе БИЈЕЛО ДУГМЕ примили смо писмо у којем нас обавештавају о одласку на операцију басисте Зорана Реџића и доласку новог члана Љубише Рацића, бившег гитаристе групе ФОРМУЛА 4. Писмо преносимо у целини, а Зорану Реџићу желимо успешно лечење и што скорији повратак старим друговима.

ДРАГИ ПРИЈАТЕЉИ,

Захваљујући Вам на свој до садашњој помоћи коју смо имали од Ваше редакције, желимо да Вас замолимо да објавите информацију до које нам је у овом часу изузетно стало.

У јавности се већ зна да је наш бас-гитариста Зоран Реџић имао незгоду при којој је повриједио средњи прст лијеве руке. Како се повреда временом искомпликовала, имао је двије операције у Сарајеву. Међутим, њему предстоји, сада у жељу наше општејугословенске турнеје и пред полазак у САД и Канаду, још један хируршки захват у Београду. Повреда је такве природе да је једино рјешење уграђивање пластичног зглоба и ту ће операцију извести екипа еминентних стручњака болнице на Бањици у Београду.

Од 1. марта, када Зоран иде на операцију, њега ће у редовима групе БИЈЕЛО ДУГМЕ замјењивати Љубиша Рацић, музичар из Сарајева.

Уз најлепшу захвалност
Ваши

БИЈЕЛО ДУГМЕ
ГОРАН БРЕГОВИЋ —
Милоша Обилића 57,
71000 Сарајево

ХАРПО

Највећа звезда шведске поп-музике, позната и ван граница ове земље, свакако је певач ХАРПО чији се последњи албум „Movi Star“ (Муви стар — Филмска звезда) одлично продаје. Мада му је музика песимистички обојена, заснована на критички друштва, не можемо ре-

ћи да је и некомерцијална јер између тих мрачних тонова можемо сагледати и нешто светлости. То је музика данашњег живота младих и вероватно због тога и толико тражена и слушана. Од нумера са албума требало би поменути и два најбоља остварења, а то су „Motor-Cycle Mama“ и „I wrote a Love Song“.

ПОП ВЕСТИ

После Марибора, Љубљане и Загреба, једини рок-фестивал ВООМ (Вум) преселили се ове године у Скопље. Сматра најбољих југословенских група требало би да траје два дана. На фестивалу ће учествовати десет ансамбала.

* * *
Загребачка рок-певачица Зденка Ковачичек снима ових дана материјал за свој албум који ће носити назив „Једна дама је међу нама“. Композиције су према текстовима песника Десанке Максимовић а музички су их обличили Корнелије Ковач и Дадо Топић.

КУТАК
ЗА
ДЕВОЈЦИЦЕ

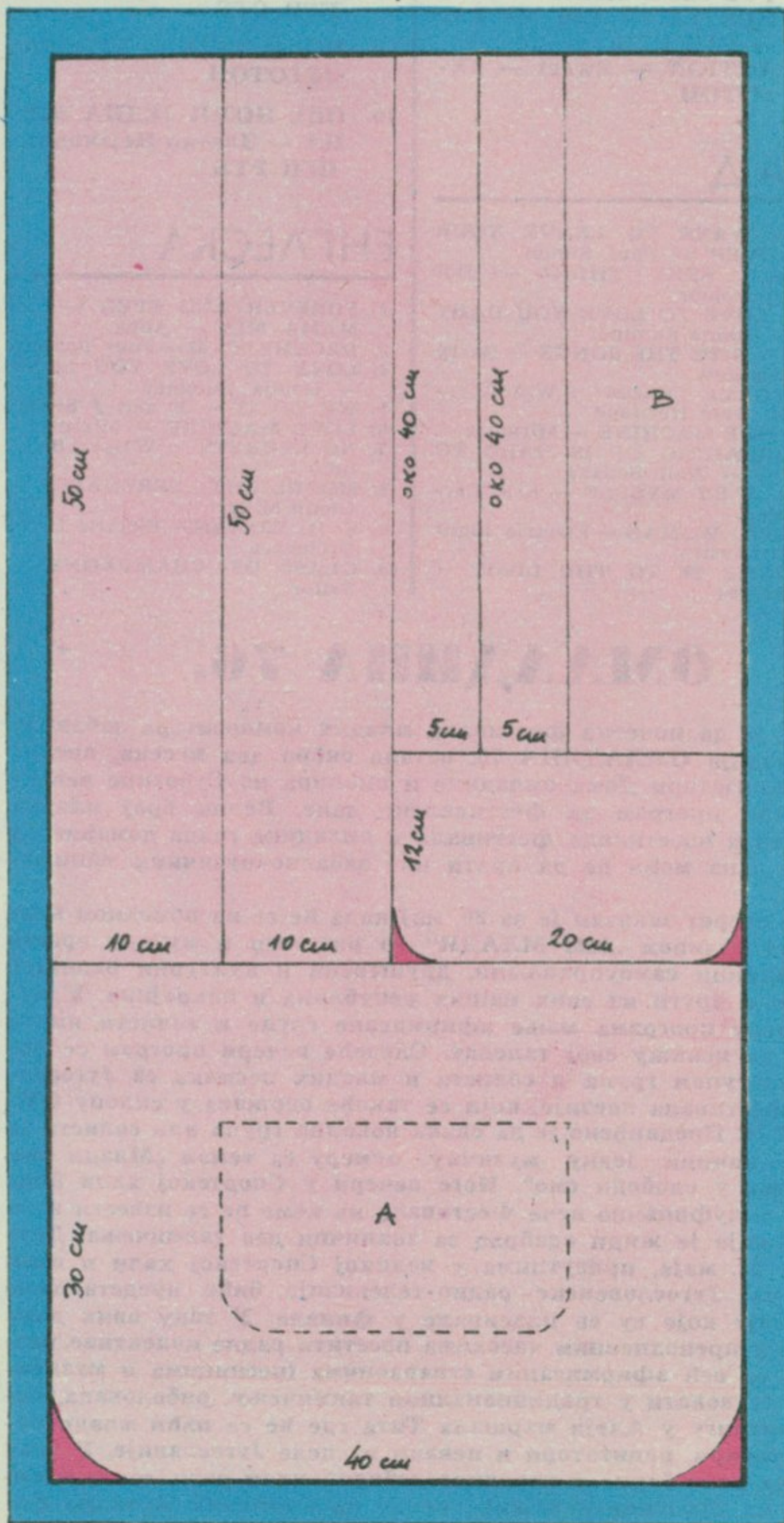
НАПРАВИТЕ САМИ

ТОРБА ОД ТЕКСАС-ПЛАТНА

Тексас-платно је данас толико модерно као материјал да се од њега прави скоро све: од панталона, хаљина и сукњи, до капа и торби. Зато смо одлучили да вам данас предложимо за пролеће једну модерну торбу. Пазите, ако се тачно будете придржавали нашег упутства сигурно ћете успети. Зато на посао!

У робним кућама или платнарама набавите 80 сантиметара тексас-платна, обичне ширине. Шема кроја дата је на цртежу број 1. Најпре платно пресавијте на пола по дужини или ширини, само морате да водите рачуна да вам се, уколико је платно шарено, шаре поклапају. Део 30 x 40 см кројте дупло — то су стране торбе. Делове 50 x 10 см кројте дупло јер су вам потребна четири таква дела. По два дела спојте дуж стране од 10 см тако да добијете две траке од по један метар, а широке по 10 см. Затим те две траке зашијте једну на другу. То ће вам бити стране и дно торбе (зато сте и шијли дупло да би било чвршће). Делове 20 x 12 см искројте дупло — то ће вам бити џепови на странама торбе, који се стављају на место обележено на шеми тачком А. Делове 40 x 10 см кројте такође дупло — треба да имате четири парчета јер ће вам то бити рубови на ташни. Преостало парче материјала обележено словом Б послужит ће вам за дршке на торби, лајснице за џепове и петље за алке. Потребне су вам још две округле дашчице (пречника око 4 см) дугачке 33 сантиметара и четири металне алке (црт. 2). Ивицу стране торбе мало наберите (тако да буде дугачка око 35 сантиметара (црт. 3). На исти начин наберите и џеп (треба да буде дугачак око 18 сантиметара па по ивици пришијте лајсницу од 18 см (црт. 4 и 5). Џеп пришијте на страну (црт. 6). Затим спојте стране и траку 10 x 100 см (црт. 7). Направите четири петље дужине од по 6 см а ширине око 1—1,5 см, прошијте их две по две, преврните и увуците алкицу (црт. 8). Узмите по две траке 40 x 5 см поставите петље између њих као што видите на цртежу 9, као на цртежу 10. На крају направите траке за дршке (трака за све то заједно зашијте дуж линије означене цртицама — то су рубови торбе. Рубове преврните и зашијте на стране торбе, као на цртежу 10. На крају направите траке за дршке (трака треба да је дупла) и пришијте их са друге стране алке (црт. 11).

1

ИЗУЗЕТНА ПРИЛИКА! СОВЈЕТСКЕ ПЛОЧЕ

СА ВЕЛИКИМ ПОПУСТОМ
САМО ПРЕКО ЗАБАВНИКА!

01525
ПЕТАР ЧАЈКОВСКИ:
Симфонија бр. 6 Изводи:
Државни симфонијски ор-
кестар СССР

01643
СЕРГЕЈ ПРОКОФЈЕВ:
„Прича о каменом цвету“
(фрагменти из балета) Из-
води: Оркестар Болшег те-
атра СССР

01533
МУСЛИМ МАГОМАЈЕВ:
Забавне мелодије уз прат-
њу вокалних инструмен-
та ансамбла и Естрадног
оркестра.

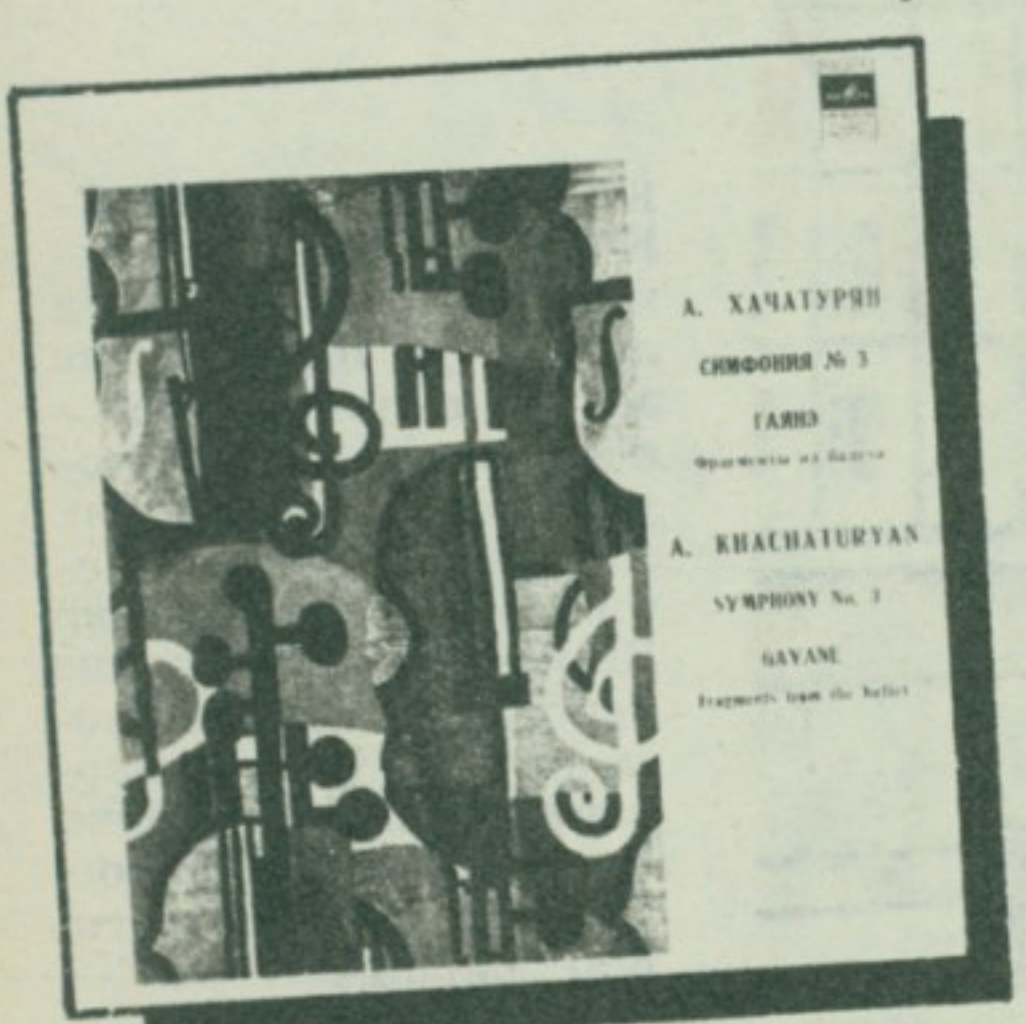
01745
ЕДИТ ПЈЕХА и АНСАМБЛ
„ДРУЖБА“ руске (забавне
мелодије и песме)

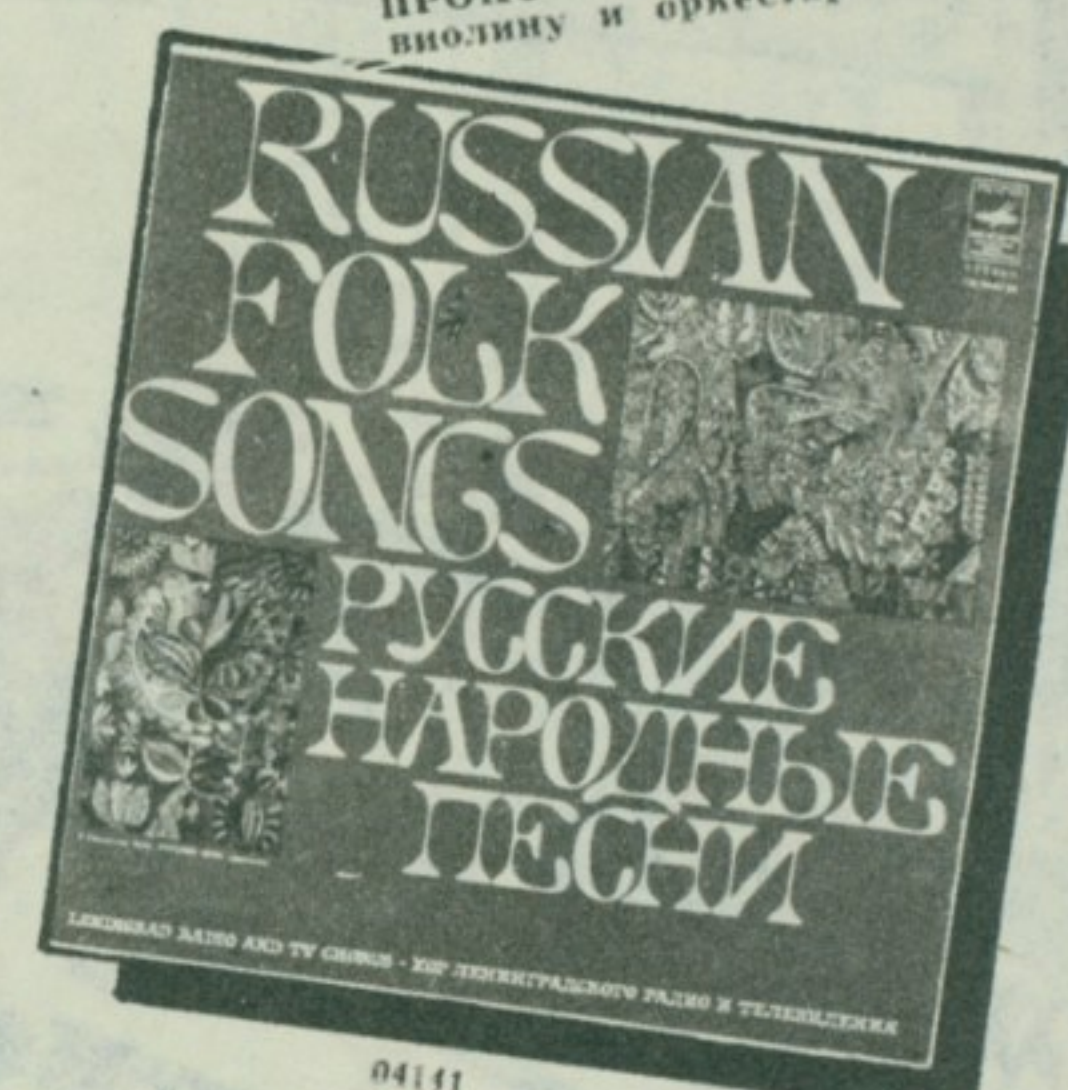
04207
ЈАН СИБЕЛИЈУС: СЕРГЕЈ
ПРОКОФЈЕВ Концерти за
виолину и оркестар

02167
РУСКА БАЛАЛАЈКА из-
водне песме изводи Инс-
трументални народни ор-
кестар

02959
АРАМ ХАЧАТУРЈАН:
Симфонија бр. 3 „Gayane“
(фрагменти из балета)

04111
АНСАМБЛ „РУСКА БАЛА-
ЛАЈКА“ изводи руске на-
родне песме

П ружамо вам прилику да преко нашег листа набавите најновије грамофонске плоче из Совјетског Савеза. Избор је велики: од класичне музике и народних песама до циганских романси.

Иако из увоза, плоче се продају по веома ниским ценама за плоче стране производње. Штавише, уместо 70 динара, колико бисте плочу платили у продавници, преко Забавника је можете добити за 50 динара. Увозник, Продукција грамофонских плоча РТ Београд, препустила је „Политикином забавнику“ ексклузивно право продаје ових плоча преко поште и по нижој цени. То значи да ће вам наручене плоче бити достављене на кућну адресу и да ћете их платити поштару кад их донесе.

Све плоче су врхунског квалитета, израде и репродукције, снимљене у стерео-техници и на свакој се налази од 10 до 14 мелодија, изузев, наравно, на плочама са класичном музиком.

ПАЖЊА: ваша наруџбина не сме бити мања од 100 динара, што значи најмање две лонг-плеј плоче, јер поштарину не плаћате ви, него ми.

На наруџбеници уместо назива напишите само бројеве плоча које желите. За сваки случај, с обзиром да је количина увезених плоча ограничена, забележите у РЕЗЕРВНУ ЛИСТУ бројеве резервних плоча које ће вам бити послате уколико у складишту нема свих плоча које сте наручили.

Изаберите плоче, испишите њихове бројеве и своје податке на наруџбеницу, залепите је на дописницу и пошаљите на адресу: „Политикин забавник“, 11001 Београд, Македонска 29.

ЕКСКЛУЗИВНО У „ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ“

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
11001 Београд, Македонска 29

НАРУѢБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво поручујем плоче под бројевима:

РЕЗЕРВНА ЛИСТА: _____

за укупну суму од _____ дин. коју ћу платити
поштару кад ми их донесе кући (поузећем).

(Име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

Датум _____ Потпис _____
Наруџбеницу попуњава лице које ће платити плочу.

ЦЕНА 1 ЛОНГ-ПЛЕЈ
ПЛОЧЕ У ПРОДАТИ
70 ДИНАРА,
ПРЕКО ЗАБАВНИКА
50 ДИНАРА!

ОКО ЗА НЕВИДЉИВОГ НЕПРИЈАТЕЉА

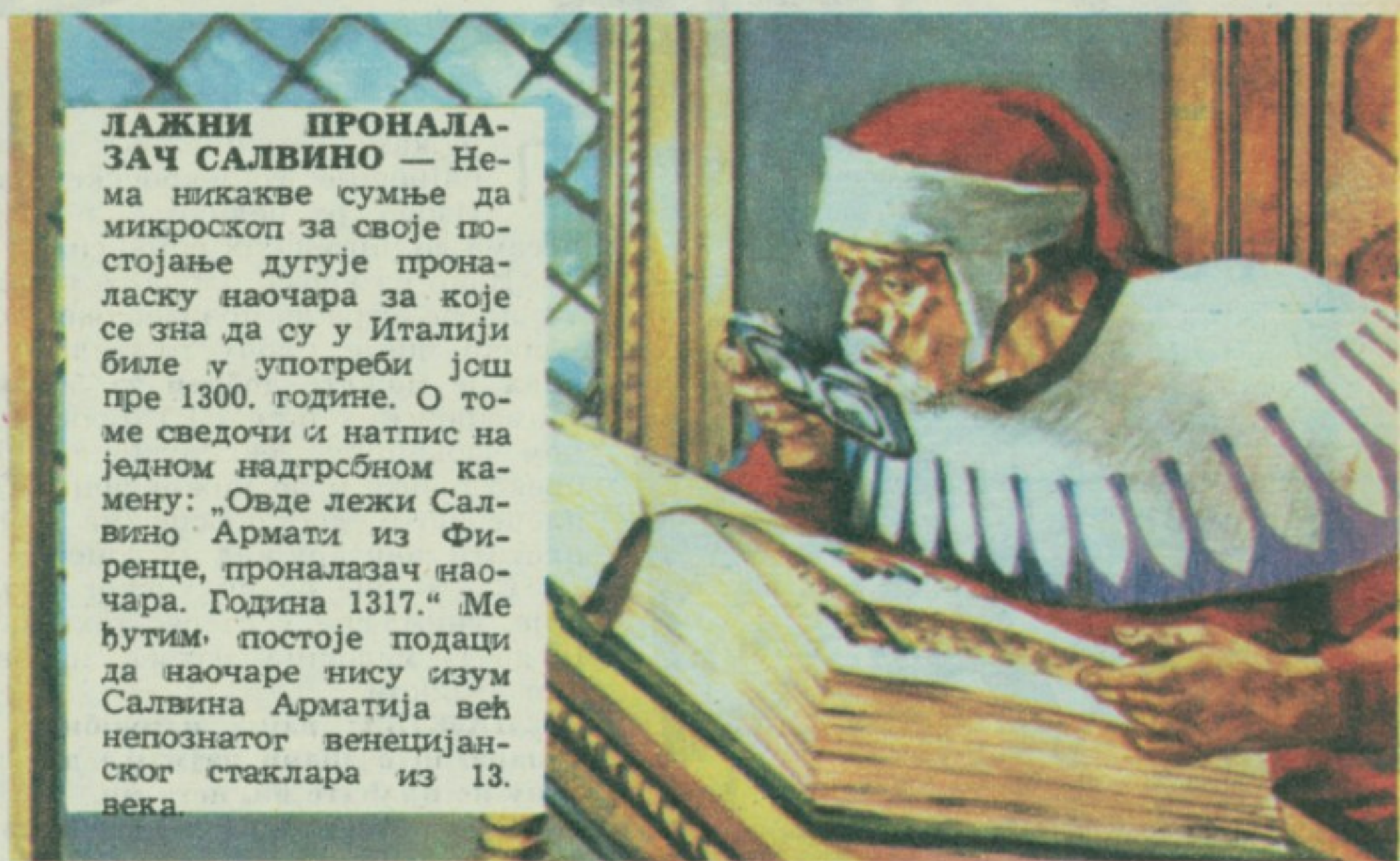
ДОВИТЉИВИ РИМЉАНИ — Први микроскоп био је — обична боца напуњена водом! Овај прост начин за увећавање открили су још стари Римљани, али до проналазак правог микроскопа прошло је много времена — више од 20 векова!

КОРИСНО ЗА СТАРЕ — Да два испупчена стакла дају увећану слику предмета знали су и Арабљани још у 11. веку. Два столећа касније енглески научник Роџер Бекон (1214—1294) предлаже да таква стакла „користе стари људи и сви који имају слаб вид јер ће помоћу њих уочавати слова ма колико ситна била“.

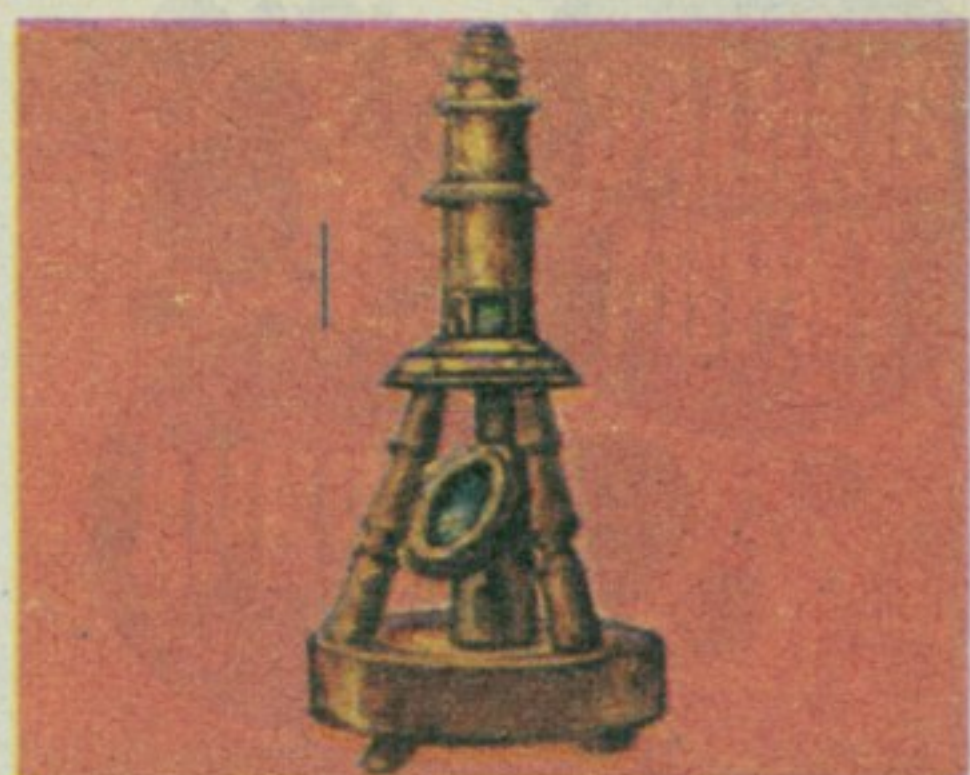
ПРВИ СУ ФЛАМАНЦИ — Откриће првог микроскопа везује се за 1590. годину и двојицу фламанских научника, Ханса Липерсеја и Захаријаса Јансена. Њихва справа за увећавање састојала се од испупченог објектива и издубљеног окулара.

ЛАЖНИ ПРОНАЛАЗАЧ САЛВИНО — Нема никакве сумње да микроскоп за своје постојање дугује проналаску наочара за које се зна да су у Италији биле у употреби још пре 1300. године. О томе сведочи и натпис на једном надгробном камену: „Овде лежи Салвино Армати из Фиренце, проналазач наочара. Година 1317.“ Међутим, постоје подаци да наочаре нису изум Салвина Арматиа већ непознатог венецијанског стаклара из 13. века.

КЕПЛЕРОВ МИКРОСКОП — Немачки научник Јохан Кеплер предложио је 1611. године да се начини микроскоп који би се састојао само од испупчених сочива. На основу његове идеје Кристоф Шайнер је 1629. године конструисао справу која је била много савршенија од Јансенове. Овај Кеплеров микроскоп сматра се прототипом данашњег.

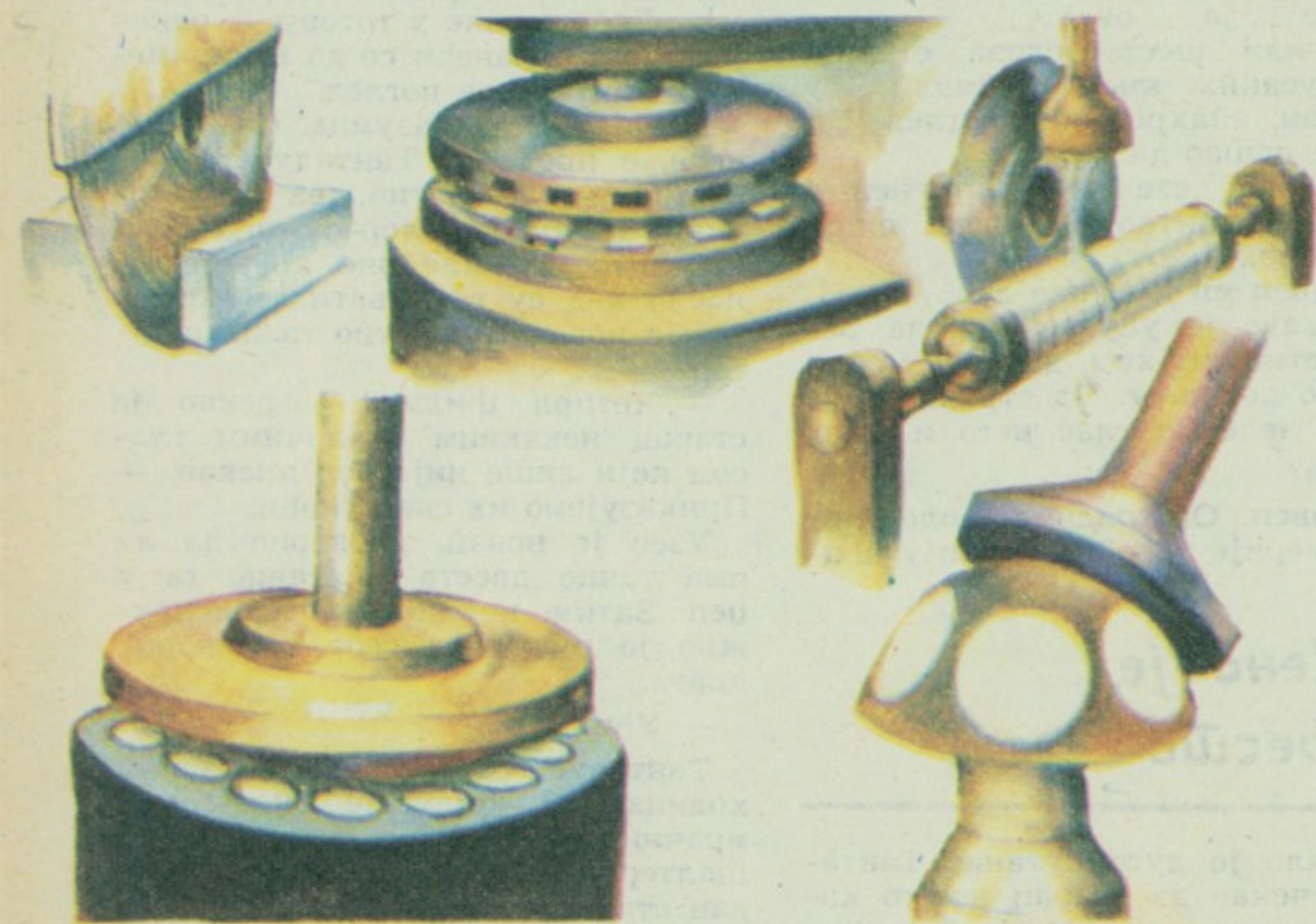
ПРОТИВ НАПАСТИ — Проналазак mikroskopa од непроцењиве је вредности за науку уопште, а посебно за медицину. Разлог је једноставан: узрочници многих болести су сићушни организми, невидљиви голем ску. Колико су мали најбоље показује податак да би 400 милиона бактерија, једноселијских организама, заузело исти простор као и зрна шећера! Иако тако мале, бактерије су праве напасти јер изазивају и болести као што су колера, лепра, трбушни тифус и туберкулоза.

ХИЉАДУ ПУТА ВЕЋИ — Узрочници многих болести су вируси. Те нуклеопротеинске честице су толико сићушне да могу да се посматрају једино помоћу електронских mikroskopa који их хиљадама пута увећавају.

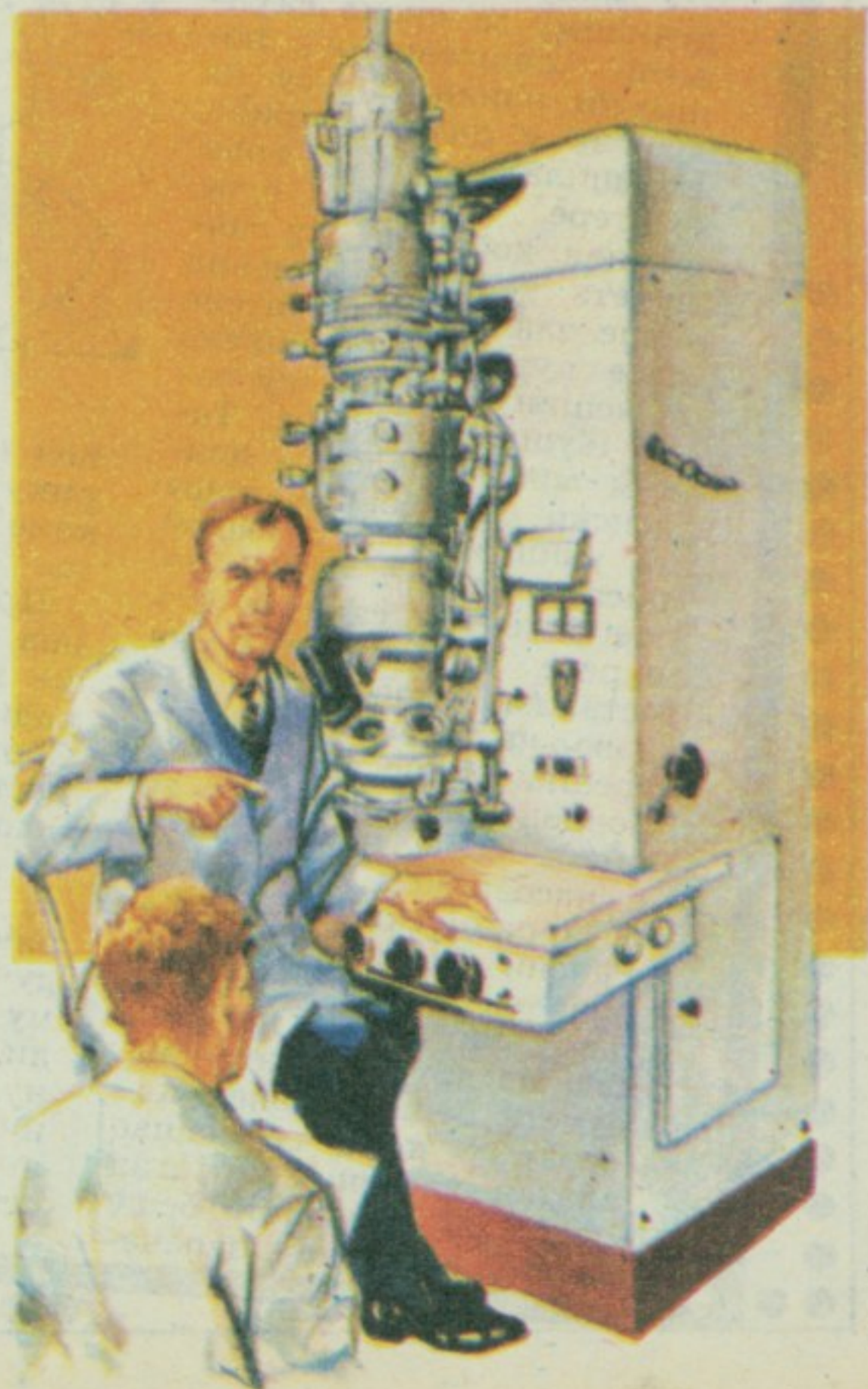
ИЗ НЕЖИВЕ У ЖИВУ — Кад вирус, ултрамикроскопска честица која има многе особине неживе материје, продре у погодну живу ћелију, он одједном почиње да приказује карактеристике — живог организма!

СВЕ ЗАВИСИ ОД СОЧИВА — Да ли ће mikroskop бити добар или не зависи од квалитета уграђених сочива. Стакло се сече помоћу нарочите дијамантске плоче а затим бруси и глача. На цртежу су приказани најважнији процеси обраде стакла: сечење (горе лево); брушење равне површине (у средини горе); цилиндрично брушење (десно горе); заокруглавање сочива (лево доле) и глачање сочива (десно доле).

ГРАНИЦЕ СЕ ШИРЕ — Обични оптички mikroskopi могу да повећају објект који се посматра неколико стотина, па и хиљаду пута. Међутим, показало се да таква увећања у неким случајевима нису довољна. Упоран и истрајан рад научника Ханса Буша, М. Кнола и Ернста Руске и све бржи развој неких научних грана а посебно електротехнике, довео је у првој половини 20. века до проналаска електронског mikroskopa који је у стању да природну величину предмета увећа чак и милион пута. За разлику од обичног mikroskopa, електронски користи уместо светлосних електронске зраке а уместо сочива магнет.

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

ВЕНС АНДОЛ

Гризући нокте и савлађујући остатке неодлучности, Џон Танталус није скидао поглед са врата, за која се све могло рећи сем да су чиста. Шта се стварно, налазило иза њих? Порно-клуб, као што му је наговестио стари трговац Гавен, значајно намигујући? Или је то била клопка: прилика да падне у руке агентима за борбу против неморала, који се нису баш одликовали нежношћу и који неће олакко прећи преко оваквог престапа?

Ништа сумњиво

Танталус је за тренутак помислио на овог суседа и пријатеља Еда Ака. Ухватили су га у возу Вајоминг-Небраска са торбом пуном недозвољених предмета. Шта ту све није било? Олфактивне тродимензијалне слике у боји и разни други материјал, па чак и велики пакет аутентичне робе.

Одвели су га са лисицама на рукама.

Пустили су га три дана касније. Танталус, који је чекао на улици, видео га је како излази из полицијске станице са идиотским осмехом на уснама. Кретао се као аутомат, некако одсечно, као лутка којој неко иза кулиса вуче концe. Прошао је поред њега не погледавши га — или га можда није препознао — и убрзо се изгубио у маси света. Укратко, претворили су га у робота.

Од тога дана га више није видео, али му је касније неко рекао да Ед ради на одржавању машина у једној великој фабрици вештачке гликозе.

Преставши да мисли на Еда, Танталус је слегао раменима и погледао око себе. Ништа сумњиво није могао да примети. Био је сигуран да га нико није пратио док је опрезно пролазио кроз сплет улица старог дела града. Тако је стигао до врата. У њему је имао цедулицу са адресом, али није морао да је вади, јер је назив улице и број био научио напамет у току протеклих дана док се одлучивао да ли да се изложи тм

ЗАБРАЊЕНА ПРЕДСТАВА

ризику. Сад је био ту, више није било узмицања.

Мада је било тек три часа ујутро, улица — једна од ретких које су остале асфалтиране — била је пуна високих, аветињских фигура. Иза сваког од ових лица могао се скривати полицајац. Можда им је Ед рекао његово име? Можда су чекали само да он отвори та прашњава врата са којих је одавно отпала боја? А можда све то није тачно: можда је он себе само мучио без потребе?

Сетио се Гавенових пикантних описа. Тврдио је да то нису дијапозитиви, већ праци краткометражни филмови. Танталус је прешао језиком преко усана и одлучио се: уздахнувши, кренуо је према вратима.

Глас иза леђа

Гавен је био у праву: врата нису била закључана. Ушао је у полумрачну просторију, коју је осветљавала једна једина затмњена сијалица што је висила са таванице.

— Здраво!

Глас је одјекнуо иза његових леђа и он је подскочио од изненађења. Окренуо се и угледао смаленог, хелавог човека који је седео иза некаквог стакленог шалтера. Изгледао је веома стар, али нешто друго је зачуло Танталуса: у овом мраку човек је носио тамне наочари!

— Желите ли нешто занимљиво за читање?

Глас је био пискав и изгледао је као да сваког тренутка може да се прекине.

Упркос помрчини, Танталус је могао да види сплет вена које су пулсирале на слепоочницама старог човека.

— Не... ја... овај...

Пет или шест редова старих, раскупусаних књига имали су апсурдан, анахроничан изглед. Не, он није дошао да чита.

— Можда сте желели нешто друго? — упитао је човек, више се не осмехујући.

— Гавен ми је рекао да...

Танталус је ухутао у пола речи, осетивши као да му мрази мило по потиљку. Од страха му је дрхтао не само глас него и ноге.

— Ко?

— Гавен. Он ради на одељењу парфимерије у робној кући у центру.

Цена је гбесџа

Настало је дуго ћутање. Танталус је чекао да старац нешто каже, али он, изгледа, није имао намеру да наставља разговор.

— Рекао ми је да овде... да ви имате... да се могу видети...

Танталусов глас се поново прекинуо.

— Филмови. — Старац је завршио реченицу уместо њега. —

Могу, заиста. Волите ли оне сме-лије.

Сувише нервозан да би одговорио, Танталус је климнуо главом, питајући се да ли ће старац то приметити. Истовремено, његов поглед се задржао на затвореним вратима иза старчевих леђа.

— Две стотине у готову — рекао је старац, правећи се да не примећује Танталусов поглед.

Цена је била разумна. Само две недеље пре тога Танталус би без размишљања платио два пута толико за туце колор-фотографија као што су биле оне које је Ед носио кад су га ухватили. Избродо је новац и спустио га на шалтер.

— Четири филма — рекао је старац некаквим безличним гласом који више није био пискав. — Приказујемо их сваке ноћи.

Узео је новац, проверио да ли има тачно двеста и ставио га у џеп. Затим, не дижући се, испружио је руку иза себе и отворио врата.

— Уђи!

Танталус се нашао у узаном ходнику, у којем је било још мрачније него у просторији са шалтером. У дну је седео још један старац. Био му је окренут леђима, а главу је био протуррио између две мало размакнуте завесе. Чувши Танталусове кораке, тргао се и окренуо. Коса му је била потпуно бела.

— Уђите — промрмљао је и рукавом обрисао уста. Главу је држао погнуту, као да је хтео да

СА СТАРИХ СТРАНИЦА ПОШТАНСКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

У лондонским листовима објављен је недавно читав низ занимљивости узет из извештаја дирекције пошта Енглеске.

У минулом лету и сандучићима за писма скупљачи поштанских пошљици наилазили су на сушену и димљену рибу, страшила за птице, воће, гуштере, свилене бубе, мачиће, кобасице. Из сандучета у улици Ломбард бече чак извучено штене расе пудлица, зашивено у мешину из које му само њушка штрчаше. Током минулог лета лондонски службеници пошта уништили су 500.000 писама од чега 25.000 беше бачено у сандуче без адресе никакве — док на осталима адреса или недовољна или сасвим погрешна беше. У једном лондонском сандучету за писма беше нађен пакет с часовником златним и 50 француских франака. Речени пакет не беше запечатен а уз то још на њему ни адресе не имаше. Из другог једног сандучета беше извађен коверат у коме се нашао златан часовник и један медаљон. Коверат беше сасвим немарно запеча-

ћен и адресован на Америку али без имена лица коме је пошљица упућена.

Прошлог јануара један нов службеник поште бече примио експедовања ради један омањи сандук. Сортирајући пошљике у месту опредељења службеници приметили да се из сандучета примљеног из Лондона некакви необични шумови чују. Сандуче су отворили и у њему једну живу сову нашла, готово сасвим угушену, па су је стога нахранили прво, воде јој дали, а потом тек на означену адресу доставили. (1887)

Његове очи остале су приковане за платно чак и кад су га два крупна полицајца зграбила и подигла са седишта.

сакрије лице. — Уђите, има места.

Танталус је прошао поред човека и размакао завесу.

Голицање у желуцу

У почетку, све што је видео био је екран. Мало помало очи су му се навикле на мрак. Угледао је једно празно место и сео, погледавши око себе. У сали је било двадесетак људи, углавном старијих. Нико га није ни погледао. Сви су били потпуно одузети оним што се догађало на екрану. Само у првом реду седело је неколико младића; они су се сашаптавали и тихо се смејали.

Сад је и он усредсредео пажњу на екран. Прво што му је пало у очи била је дотрајалост филма. Боја је била лоша, а слика је на десној страни била мало избочена. Затим, што је било још озбиљније, олфактивна трака се уопште није осећала. Можда је није ни било, или пак пројектор није успео да је „пренесе“. На жалост, чињеница је била да се све теже могао наћи порнографски филм макар осредњег квалитета, поготову откако је изгласан закон против порнографије.

Танталус је кроз зубе прогунђао неку псовку и погнуо се напред, да би што пажљивије пратио слике на екрану. Наједном, осетио је као неко голицање у желуцу:

на платну се појавила слика огромне телеће шницле на тањиру.

У ствари, он никад није имао прилику да једе праву шницлу, али видео је како изгледа и умео је да оцени квалитет. Ова на екрану била је два прста дебела, ружичаста и сочна, баш онаква какву би он волео. Тек што је била скинута са роштиља; пушила се и сок се цедио на слој грашка лепе бледозелене боје. Ту је био и тањир са печуркама тек испрженим на бутеру и посутим мрвицама, а затим још један мањи тањир са мешаном салатом: парадајз, зелена салата, лук, артичока и исечено тврдо кувано јаје.

Танталус је сав отишао напред, тако да је сада седео на самој ивици столице. Рукама је чврсто обухватио колена и упилио се у приказ пред собом.

Узбуци сшраха

А тада је олфактивна трака почела да функционише и просторија се испунила мирисом роштиља. Танталус је осетио грчеве. Чело му се осуло знојем и почео је убрзано да дише. Ох, какво блаженство!

Две руке — анонимне, јер се лице није видело — појавиле су се на екрану наоружане виљушком и ножем. Виљушка се заболала у шницлу и оштро, назубљено сечиво лако је одсекло повелик комад.

Танталусово узбуђење примицало се врхунцу. Покушао је да се контролише, али узалуд. Вода му је потекла на уста и стала да се слива низ браду. Вилице су почеле да се покрећу...

Био је толико обузет тиме да није чуо узвике страха који су се разлегли око њега:

— Полиција! Бежите!

Његове очи су остале приковане за платно чак и кад су га два крупна полицајца зграбила и подигла са седишта. Чак и док су га вукли ка излазу он није могао да одврати главу од тог божанственог приказа.

Два дана касније, док му је скалпел продирао у мозак, његова свест је још била очајнички обузета оном порно-представом, величанственим приказом оног ружичастог, меког, сочног, фантастичног меса какво се јело некада давно, пре него што је човек почео да узима синтетичку храну...

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Највећи злочинци су они који се играју страхом човечанства.

(Моравија)

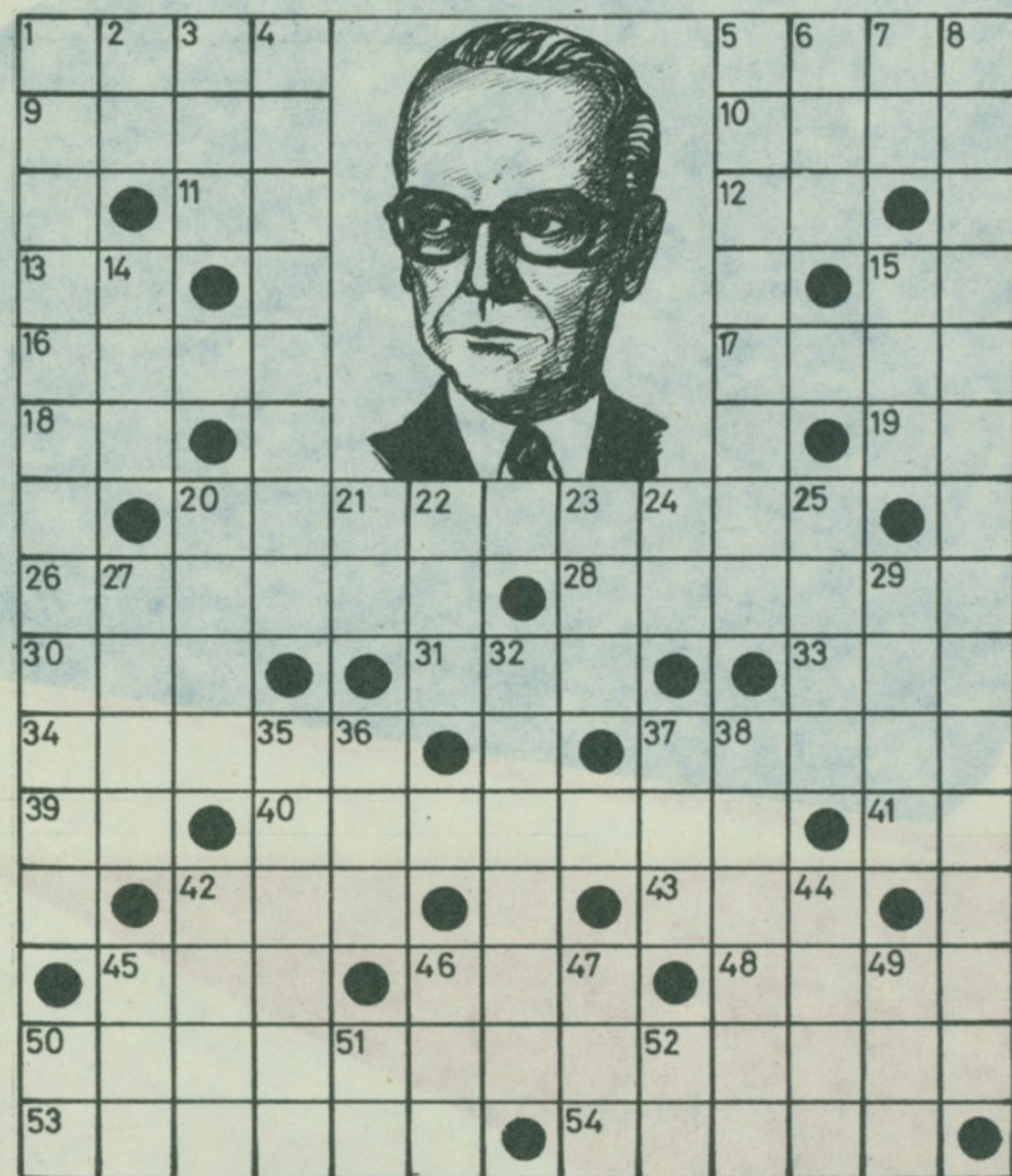
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Оцењивачки одбор код такмичења, 5) град у Француској, 9) грчки бог љубави, 10) сињска витешка игра, 11) ауто-ознака за Кутину, 12) предлог, 13) првак, 15) злато (франц.), 16) екстремитет, 17) део реченице (мн.), 18) део коњске опреме, 19) река у Аустрији, 20) ПРЕЗИМЕ И ИМЕ НАШЕГ КЊИЖЕВНИКА — НОБЕЛОВЦА (види слику!), 26) индонежанска новинска агенција, 28) наш песник („Колајна“), 30) покојство, 31) река у Италији, 33) место у Турану, СССР, 34) морал, 37) део ритерске опреме, 39) негација, 40) усправно, 41) 13. и 20. слово азбуке, 42) зоља, 43) црногорско коло, 45) највећи део, 46) језеро у Северној Америци, 48) француски књижевник (Жан), 50) лечење галванском струјом, 53) електронска цев са три диоде, 54) краљ Хуна („Бич божји“).

УСПРАВНО:

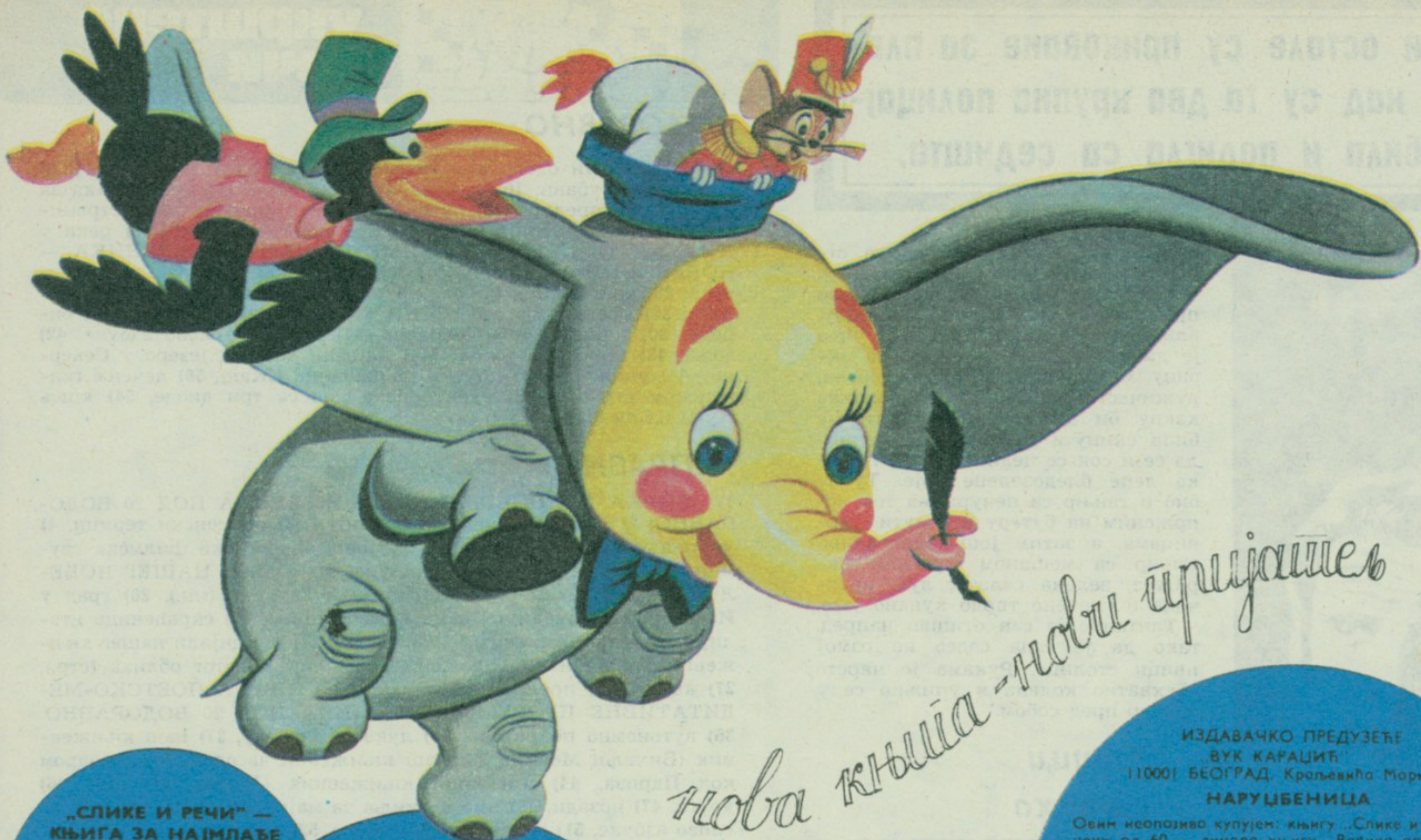
1) ЗБИРКА ПРИПОВЕДАКА КЊИЖЕВНИКА ПОД 20 ВОДОРАВНО, 2) хемијски знак за иридијум, 3) временски термин, 4) упорна у захтеву, 5) судски спорови, 6) шведска филмска глумица (Јакобсон), 7) врста першуна, 8) РОМАН НАШЕГ НОБЕЛОВЦА, 14) речна риба, 15) орган чула вида (мн.), 20) град у Италији, 21) комедија Бранислава Нушића, 22) скраћеница италијанске радио-телевизије, 23) нарав, 24) иницијали нашег књижевника („Вечити младожења“), 25) лик јајастог облика (стр.), 27) конци, 29) предмет обожавања, 32) КЊИГА ПОЕТСКО-МЕДИТАТИВНЕ ПРОЗЕ КЊИЖЕВНИКА ПОД 20 ВОДОРАВНО, 35) аутономна покрајина, 36) лука у Израелу, 37) наш књижевник (Бихаљи Мерин), 38) наш књижевни часопис, 42) аеродром код Париза, 44) амерички књижевник (Јудин), 45) чађ, 46) друга, 47) позади, 49) име од миља за мајчиног брата, 50) 4. и 22. слово азбуке, 51) подземни свет (мит.), 52) коњ (турц.).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Сокак, 6) скаут, 11) Иранац, 13) бланша, 14) Нада, 15) Ито, 17) стан, 18) ода, 19) Атлас, 21) ора, 22) на, 23) Орао, 25) Ти, 26) ас, и, 27) опит, 28) кола, к, 30) Милош, 32) суморно, 34) тир, 35) капа, 36) до, 37) ав, 38) кара, 39) лев, 40) Алемани, 42) пенал, л, 44) река, 45) Саси, е, 46) ик, 48) ца, 49) етри, 50) КК, 51) бук, 53) ортак, 55) кот, 56) алир, 58) Тар, 59) суро, 60) боракс, 62) торбар, 64) анима, 65) опали.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић.
Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 220.00 дина, полугодишња 110.00 дина, тримесечна 55.00 дина. Претплата за иностранство: годишња 440.000 дина, полугодишња 220.00 дина, тримесечна 110.00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страниј валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф 110.—, Шфр 66.—, Шкр 108.—. Девизне уплате из иностранства плати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се поврат на планет.

нова књига - нови пријатељи

„СЛИКЕ И РЕЧИ“ — КЊИГА ЗА НАЈМЛАЂЕ

Прва знања о свету који окружује ваше малишане.

Дете најлакше учи кроз игру.

Помозите свом малишану да обогати речник док се забавља гледајући дивне илустрације. Јер, у безбрижном детињству, када тек почиње да схвата свет око себе, дете од 4 до 6 година потврђује своју личност кроз разговор. Слика ће га натерати да пронађе праве речи. Све остало што је у оквиру слике, што му поможе да уочи радњу или предмет, подстакнуће га да осим именица употребљава глаголе и придеве, да проналази међусобне везе помоћу слика које у књизи имају свој ред. Али, постепено, од стране до стране, дете ће само проналазити слике и речи које су у међусобној вези и тако направити сопствени ред. Оно ће повезати једно с другим не само годишње доба, дан и ноћ, него ће исто тако схватити узајамни однос железничке станице са животињом која влада на њеним перонима, машиновође који вози локомотиву и различитих врста вагона.

ОВА КЊИГА-СЛИКОВНИЦА КОРИСНО ЋЕ ПОСЛУЖИТИ И ВАСПИТАЧИМА У ОБДАНИШТИМА

Књига је штампана ћирилицом и латиницом, с илустрацијама у првокласној вишебојној техници.

Луксузно је опремљена у тврдом повезу и с пластифицираним корицама, формата 30х24 cm.

„СЛИКЕ И РЕЧИ“ у књижари стаје 60.— динара.

ВОЛТ ДИЗНИ: ВЕЛИКА ПАРАДА

За сву децу нова књига из царства Дизнијеве маште.

Још једна прилика за сву децу да се поново сусретну са веселим и раздраганим ликовима Волта Дизнија.

ВЕЛИКА ПАРАДА — одвешће малишане у бескрајно царство маште где ће

око окружени својим омиљеним јунацима, уживати у необичним доживљајима и чудноватим веселим иглама.

Прикладан слог који је штампан текст омогућава чак и најмлађина,

који су тек савладали вештину читања, да самостално уживају у причама.

Књига је штампана ћирилицом и латиницом, с илустрацијама у првокласној вишебојној техници. Формат 29х30,5 cm.

Дизнијева **ВЕЛИКА ПАРАДА** у књижари стаје 70 динара. Књиге се могу купити за готово или на отплату.

Читаоци Политикиног забавника уживају посебан

попуст, тако да књигу „Слике и речи“ добијају за

50.— динара, а „Дизнијеву параду“ за 55 динара.

Купци из Београда могу подићи књиге сваког

радног дана до 15 часова у предузећу

„Вук Караџић“

Краљевића Марка 9

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ

ВУК КАРАЏИЋ

110001 БЕОГРАД, Краљевића Марка 9

НАРУЧЕНИЦА

Овим неиздавом купујем књигу „Слике и речи“ по
цени од 60.— динара књигу „Велика парад“ по
цени од 70.— динара.

ЗА ГОТОВО—ПОУЗЕЋЕМ по повлашћеној цени
(платење поштару приликом пријема књиге).

„СЛИКЕ И РЕЧИ“ — 50.— динара

„ВЕЛИКА ПАРАДА“ — 55.— динара

(нелотребно прецртати).

(читко: име и презиме)

(број поште, место улица и број)

Испуни, изрежи, залепи на дописницу и пошаљи на

адресу: ИИ „ВУК КАРАЏИЋ“

Краљевића Марка 9,

11001 БЕОГРАД

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавнице,

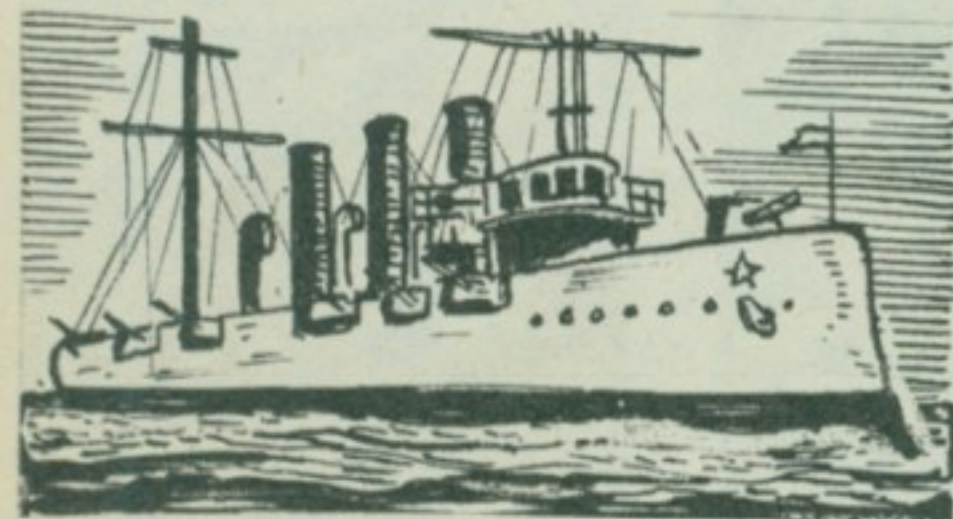
ПЛОТУНИ СА »АУРОРЕ«

Желио бих сазнати нешто више о „Аурири“, славној крстарици из октобарске револуције.

Ненад Миловановић, Бихаћ

Када је 7. новембра 1917. један брод са Неве испалио громогласне плотуне на царски Зимски дворца у Петрограду, касније Лењинграду, и кад су морнари кренули на јуриш, то је био почетак пада последњег упоришта Привремене петроградске владе и истовремено почетак нове ере у развоју човечанства. Брод, односно крстарица, који и данас стоји унутрашњем пред Зимским дворцем зове се „Аураора“.

Овај славни брод подигнут је 1900. године у Лењинграду. Пловио је брзином од 18 чворова наоко окружен са 8 топова калибра 152 мм, 24 топа калибра 75 мм, 8 топова од 37 мм, 3 торпедне цеви.

У руско-јапанском рату учествовала је у Цушимској бици у саставу 2. тихоокеанске ескадре. У једном сукобу теже је оштећена и склоњена у Манилу. По завршетку рата вратила се у Русију и употребљавана је за обучавање морнара. У другом светском рату била је укључена у систем противавионске одбране Лењинграда. Од 1948. на њој су смештени питомци лењинградског Нахимовског поморског училишта.

МРТВА ПРИРОДА

Занима ме кад се мртва природа појављује на платнима сликара.

Бранко Кнез,
Загреб

Слике воћа, поврћа, посуђа, цвећа, мртве дивљачи и слично, што се у сликарству назива **мртва природа** као самостална уметничка гра на појавила се у XVII веку у Холандији (Клас Хеда, ван Вајерен, Калф) и Фландрији (Снајдерс, Фајт).

Појавом Сезана и Реноара у другој половини XIX века долази до препорода и отада се мртва природа често налази на платнима уметника.

Код нас први сликари мртве природе били су Данил и Ивановић. Касније су то Милуновић, Челебоновић, Лубарда, Коњовић...

РЕКЛИ СУ О ВУКУ...

Да ли је истина да су и ван граница наше земље многи знаменити људи знали за Вука Караџића.

Мате Шимић, Макарска

Када је 1823. године Вук боравио у Немачкој посетио је и славног немачког песника Гетеа. При уласку у Гетеову радну собу, велики поета је, показујући Вуку приказ његове граматике српског језика, рекао: „Видите да Ви нисте данас први пут у мојој соби. Ви сте већ одавно овде“.

Руски писац Чернишевски рекао је о Вуку и народним песмама: „Срби су били тако срећни да је најбољи од свих скупљача песама, Вук Стефановић Караџић, бележио и бележи српске песме, које ни до данас нису изгубиле од првобитне лепоте...“

У једном писму Марксу, Фридрих Енгелс пише, између осталог, и ово: „Радим живо српски језик и преко песама које је сакупио Вук Стефановић Караџић лакше га схватам него иједан други словенски језик“.

О Вуку су писале многе знамените личности Европе тога времена: браћа Грим, Шилер, Волтер, Вјелински, Пушкин...

БРАЋА ГОНКУР

Због чега се француска књижевна награда зове Гонкур.

Бранко Марковски, Штип

У Француској се од 1903. сваке године награђује најбољи роман у француској књижевности. Награду додељује Академија Гонкур основана 1896. године завештањем браће Едмона и Жила Гонкура, француских књижевника — представника француског натурализма и импресионизма.

ЗНАМ ЗА ЈАДАЦ

Често чујем да старији помињу реч јадац па те молим да ми кажеш шта она значи.

Миомир Глиштић, Ниш

Јадац је рачваста кост код птица која се налази под гушом а настала је од обе кључне кости које су срасле у једну.

За ту кост везан је и један народни обичај у Србији, у ствари, то је више игра. Наиме, када се једе кокошка двоје деце (и не само деца) ломе кост-јадац и почиње нека врста игре-опкладе. Суштина игре је у томе да један учесник да другоме неки предмет. Уколико овај прими тај предмет и при том не каже: „Знам за јадац“, губи игру. Победник је онај који му је предмет дао.

Међутим, у нашем народу реч јадац се јавља и у идиому — Споља гладан, изнутра јадац, што би требало да значи да је споља све лепо уобличено а унутра нема ничега, односно форми је дат примат над суштином, бити.

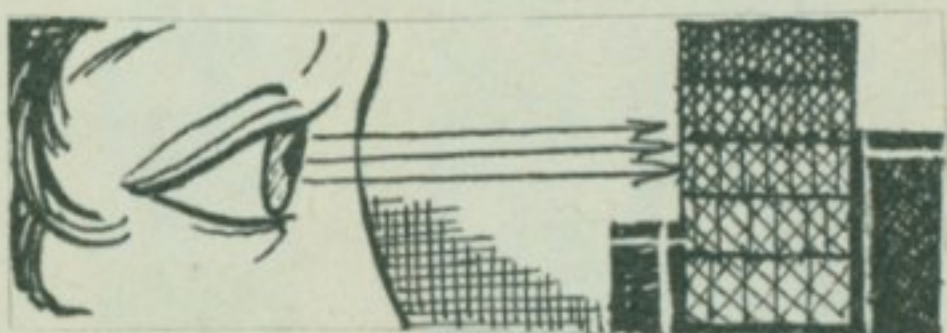
СЛЕПИЛО ЗА БОЈЕ

Чуо сам да неком човјеку кажу да је далтониста. Молим те, реци ми шта то значи.

Стипе Комин, Госпић

Далтонизам је неспособност за пажања извесних боја, најчешће црвене. Назив је настао по енглеском физичару и хемичару Џону Далтону који је ову појаву први на себи испитивао и уочио.

Слепи на боју „сврстани“ су у више категорија: **ахромат** — особа која је уопште слепа за боје; **дихромат** — особа која разликује само две основне боје; **дектаноп** — не разликује зелену боју; **протаноп** — црвену, а **тританоп** — плаву (и жућу).

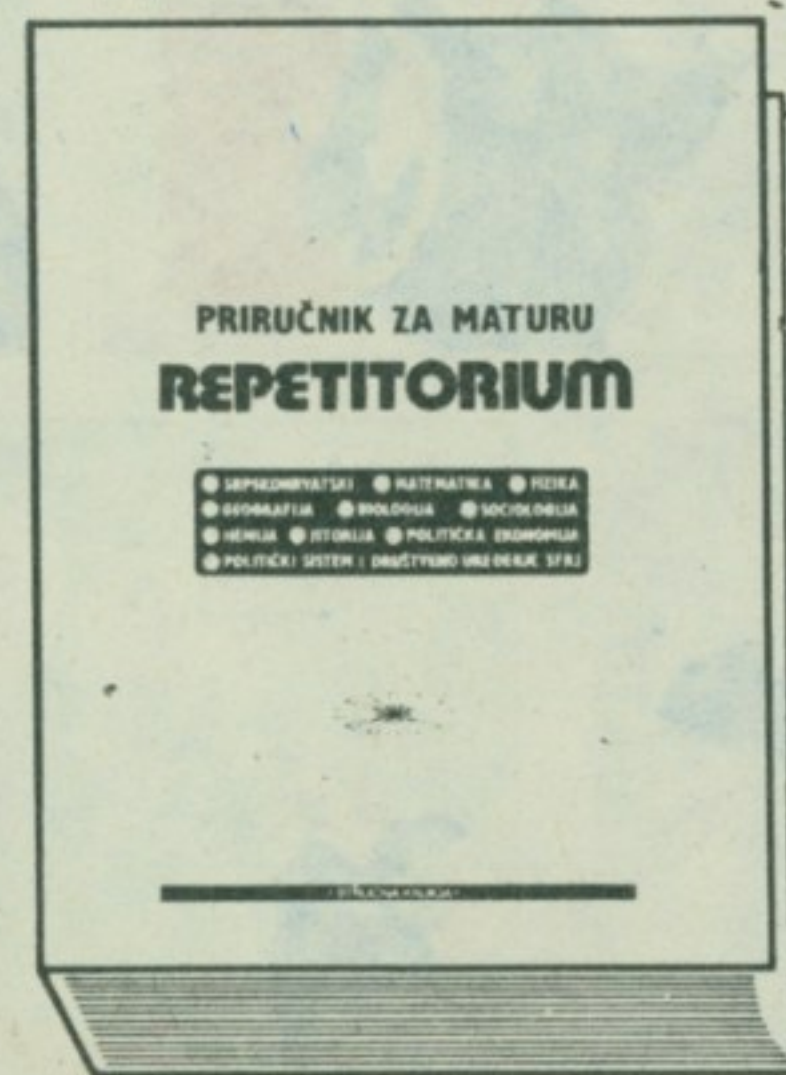
ТРАЖИМО, МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО

Купио бих или мењао за нешто Забавнике од првог до последњег броја, затим цртане романе од 1952. године наоко. У замену дајем ЛП плоче по жељи или нешто друго. Драгољуб Станарчић, Västra Bangatan 35-a 19500 Mårsta Sverige

Скупљам разгледнице из цијеле Југославије па бих желео да се са читаоцима Забавника мењам. Ко ми се јави разгледницом из свога места послаћу му разгледницу Мостара. Един Звонић, Лацна 20, 79000 Мостар

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ!

ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — **репетиторијумом** — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да **РЕПЕТИТОРИЈУМ** представља јединствен приручник за успешно обављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити поужећем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански фах 23.

